Sfântul Vasile cel mare - Despre Botez

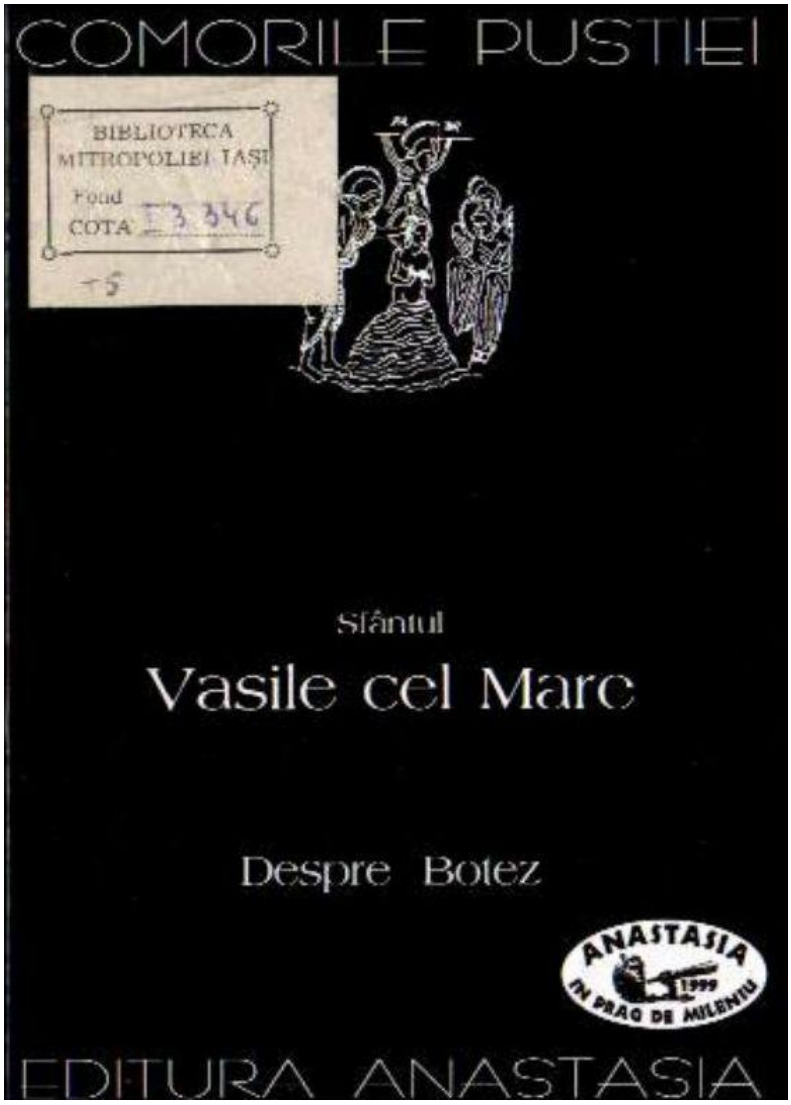

Index

Studiu introductiv 3
I. Taina Botezului 3
II. Sfântul Vasile cel mare 12
III. Cărţile despre Botez 16
Două cărţi despre Botez ale celui între Sfinţi părintelui nostru Vasile cel mare, arhiepiscopului Cezareei Capadociei 21
Cartea întâi 21
Cuvântarea I - Că trebuie mai întâi să înveţi de la Domnul şi numai apoi să te învredniceşti Sfântului Botez 21

Cuvântarea II - Cum se botează cineva cu botezul cel adevărat în Evanghelia Domnului nostru Iisus Hristos 27
Cuvântarea III - Că se cuvine ca omul născut din nou - prin Sfântul Botez - să crească de-acum dubovniceşte, prin participarea la Tainele cele dumnezeieşti 47
Cartea a doua 50
Întrebarea I - Este neapărat dator să moară păcatului şi să vieze lui Dumnezeu oricine este botezat cu botezul Domnului nostru Iisus Hristos? 50
Întrebarea II - Este neprimejdios lucru ca oarecine să slujească cele preoţeşti nefiind curat la inimă din pricina conştiinţei pervertite, a necurăţiei sau a întinăciunii ? 52
Întrebarea III - Este neprimejdios lucru ca oarecine, nefiind curat ele orice întinăciune a trupului şi a sufletului, să mănânce trupul Domnului şi să bea sângele I.ui ? 53
Întrebarea IV - Oare orice cuvânt al lui Dumnezeu se cuvine întocmai crezut şi ascultat spre încredinţarea adevărului, chiar dacă s-ar găsi în cele spuse vreo vorbă sau vreo faptă a Însuşi Domnului sau a sfinţilor care nu s-ar potrivi între ele ? 55
Întrebarea V - Oare orice neascultare a unui cuvânt este vrednică de mânie şi de moarte, chiar dacă el nu este însoţit, în mod lămurit, de vreo ameninţare ? 58
Întrebarea VI - Oare neascultarea stă în fapta celor potrivnici sau în tăcerea celor chemaţi să mărturisească? 60
Întrebarea VII - Oare este cu putinţă sau bineplăcut şi bineprimit la Dumnezeu, să i se facă dreptate, ca şi celor ce trăiesc în sfinţenie, celui care slujeşte păcatului? 62
Întrebarea VIII - Este oare primită cu mulţumire de Dumnezeu lucrarea unei porunci neîmplinite după toată rânduiala ? 63
Întrebarea IX - Se cade oare să ai tovărăşie cu cei nelegiuiţi sau să te faci părtaş faptelor neroditoare ale întunericului ? 69
Întrebarea X - Este oare în orice împrejurare la fel de primejdios să aduci pricină de sminteală (scandal, poticnire)? 72
Întrebarea XI - Se cade sau poate cineva să se împotrivească fără primejdie poruncilor lui Dumnezeu ? 74
Întrebarea XII - Este oare oricine dator să poarte de grija tuturor în toate sau numai de a acelora care i-au fost încredinţaţi? 75
Întrebarea XIII - Se cade oare sâ suferim orice ispită - chiar si pe acea cuprinzând în ea ameninţarea morţii - pentru a păzi ascultarea faţă de Dumnezeu şi îngrijindn-ne de cei ce ne-au fost nouă încredinţaţi ? 76
Câteva precizări editoriale 78

Studiu introductiv

I. Taina Botezului

„Mărturisesc un botez
întru iertarea păcatelor..."

I. Importanţa botezului

Cel mai mare dar pe care-1 are omul de la Dumnezeu este viaţa. Scopul vieţii omului este prea mărirea lui Dumnezeu şi fericirea întru Domnul - vremelnică pe pământ, eternă în ceruri. Omul, prin neascultare, a căzut în păcat, iar plata păcatului este moartea. Dumnezeu, din iubirea neasemănată pentru făpturile Sale, L-a trimis pe Fiul Său să-l mântuiască pe om din robia păcatului şi să-l împace cu Dumnezeu. Scopul vieţii este deci mântuirea. Fericirea sau mântuirea deplină se capătă în Împărăţia Cerurilor. Împărăţia lui Dumnezeu, în Evanghelie, e Biserica: luptătoare şi triumfătoare. Botezul este uşa prin care se intră în Biserică. Fără el nu există mântuire. Prin el se intră nu numai în societatea creştinilor de pe pământ, ci şi în comunitatea cerească a celor aleşi. Valoarea lui este una universală şi toate confesiunile îl recunosc.

Ce este, mai exact, botezul ? „Botezul este acea sfântă taină în care, prin întreită cufundare în apă, în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, omul se curăţă de păcatul strămoşesc şi de toate păcatele făcute până la botez, se renaşte spre o nouă viaţă spirituală şi se face membru al Bisericii" [1].

- ⇒ *După Mărturisirea ortodoxă, Botezul este o spălare şi curăţire de păcatul strămoşesc, prin cufundarea de trei ori în apă, când preotul zice aceste cuvinte: „în numele Tatălui. Amin. Şi al Fiului. Amin. Şi al Sfântului Duh. Amin".*
- ⇒ *După definiţia Conciliului tridentin, la romano-catolici, botezul este sacramentul regenerării din apă şi din cuvânt.*
- ⇒ *După luterani, botezul nu este numai apă, ci apă absorbită în cuvântul lui Dumnezeu şi unită cu acesta (2).*
- ⇒ *După Calvin, botezul este semnul de iniţiere prin care noi suntem încorporaţi în societatea numită Biserică, pentru ca, îmbrăcaţi (altoiţi) în Hristos, să devenim fiii lui Dumnezeu.*

Dorul de mântuire a frământat inimile tuturor popoarelor. „După mântuire suspină lumea din toate vremile. Aspiraţia către mântuire subliniază toate frământările istoriei universale. Iar de la Mântuitorul încoace problema mântuirii şi dezlegarea ei evanghelică interesează viaţa întregii omeniri"

Nici o religie nu a izbutit să aducă mulţumire în acest zbucium al omenirii după mântuire în măsura în care a făcut-o religia creştină. „Pentru noi, creştinismul singur îl pune pe om în situaţia de a-şi normaliza şi superioriza viaţa, adică de a se mântui. E singura religie a mântuirii reale şi veşnic valabile. El valorează ca ideal al vieţii omeneşti, idealul prin excelenţă spiritual şi creator: mântuirea, oferind - prin Evanghelie, prin Mântuitorul şi prin Biserică - şi învăţătură, şi pildă, şi aşezământul pentru realizarea sa" [4].

Pentru dobândirea acestei mântuiri, era sădită în concepţia vechilor religii ideea de curăţire. Spălările celor vechi erau pentru curăţirea corpului şi învierea spiritului, dar în acelaşi timp reprezentau şi un simbol al celor viitoare.

- ⇒ *La iudei, desele spălări şi curăţiri, de care se aminteşte în Levitic, erau orânduite pentru purificarea internă şi sfinţenie. Acestea erau privite cu multă stricteţe, uneori chiar exagerat.*
- ⇒ *La greci era ideea că spălările curăţă deopotrivă corpul şi spiritul.*
- ⇒ *La romani erau spălări orânduite pentru nou- născuţi, în sensul de curăţire rituală.*
- ⇒ *La indieni erau anumite ceremonii în legătură cu spălările. Se punea nume pruncului, era uns cu ulei şi stropit cu apă.*
- ⇒ *La perşi, nou-născutul era spălat de trei ori cu urină de bou şi cu apă.*
- ⇒ *La musulmani se practica stropirea unor părţi ale corpului sau a corpului întreg, spălările fiind însoţite de rugăciuni.*
- ⇒ *La egipteni, preoţii se îmbâiau cu apă rece de mai multe ori.*
- ⇒ *La mexicani, scufundarea în apă era însoţită şi de stranii blesteme rituale.*

Deci existenţa riturilor purificatoare o întâlnim la toate popoarele, aceasta dovedind că popoarele recunosc starea lor păcătoasă şi dorinţa de a se împăca cu Dumnezeu printr-un semn văzut: apa - simbol al curăţirii şi al reînnoirii.

În Vechiul Testament, apele creaţiunii sunt interpretate ca principiu al vieţii; apele diluviului - ca figurare a apei sfinte a botezului; circumcizia - ca semn al legământului sacru; trecerea prin Marea Roşie - ca o spălare şi scăpare de robie; apa ţâşnită din stânca lovită de Moise - ca apă regeneratoare, asemenea botezului; spălările iudaice - ca semne ale curăţirii prin botez; vindecarea lui Neemia în fluviul Iordan - ca semn al curăţirii ce avea să vină prin Mântuitorul. Deci acestea, şi altele asemenea, pot fi socotite ca prcînchipuiri ale Sfântului Botez.

În afară de aceste preînchipuiri, tot în Vechiul Testament găsim profeţii privitoare la botez. Exemple:

⇒ *cf. IV Regi 2, 21: „izvorul apelor drese cu sare de Elisei”;*
⇒ *Psalmul 22, 2-3: »la apa odihnei m-a hrănit, sufletul meu l-a întors”;*
⇒ *Psalmul 50.„Stropi-mă-vei cu isop şi mă voi curăţi, spăla-mă-vei şi mai vârtos decât zăpada mă voi albi”;*
⇒ *Isaia 1, 15: „Spălaţi-vă, curăţiţi-vă”;*
⇒ *Ezechiel 36, 25: „Şi vă voi stropi cu apă curată şi vă veţi curăţi”;*
⇒ *Zaharia 13, 1: „în vremea aceea va fi un izvor cu apă curgătoare pentru casa lui David şi pentru locuitorii Ierusalimului”.*

Pe această cale profetică, ajungem la botezul Sfântului Ioan. „Precum soarele înainte de a răsări, îşi trimite razele sale, care vin ca să lumineze lumea, şi precum puternicii zilelor de atunci obişnuiau a-şi anunţa sosirea prin soli trimişi mai înainte, tot aşa şi înainte de venirea Domnului Iisus Hristos îşi face apariţia mai întâi Ioan Botezătorul, fiul preotului Zaharia şi al Elisabetei” (5).

Sfântul Ioan Botezătorul şi înaintemergătorul boteza în Iordan pe cei ce-şi mărturiseau păcatele. Botezul lui era botez de pocăinţă. „A se pocăi cineva înseamnă a înţelege toată greutatea păcatelor comise şi a resimţi în sufletul său regrete atât de adânci, din cauza acestora, încât respectivul se hotărăşte a se lepăda de toate păcatele sale şi a începe o viaţă cu totul nouă, plăcută lui Dumnezeu” (6).

Iar deosebirea dintre botezul lui Ioan şi cel al Mântuitorului este arătată în scrierea lui Tertulian De baptismo (X, 11), unde zice: „Ucenicii lui Iisus Hristos botezară ca slugi, asemenea lui Ioan Botezătorul şi cu acelaşi botez ca el, iar nu cu altul, că altul nu mai era decât cel care fu instituit mai târziu de Iisus Hristos însuşi şi care nu putea fi administrat atunci de ucenici, pentru că slava Domnului nu se arătase încă deplin, iar eficacitatea botezului nu era încă aşezată prin patimă şi înviere'' (7).

Ioan Botezătorul boteza cu apă, spre pocăinţă, iar Mântuitorul cu Duh Sfânt şi cu foc.
Şi totuşi Mântuitorul Hristos a primit botezul de la Ioan, în apa Iordanului, ca să împlinească toată dreptatea (cf. Matei 3, 15). Cerurile s-au deschis, Duhul Sfânt S-a pogorât în chip de porumbel, iar Tatăl a glăsuit: .Acesta este Fiul Meu cel iubit”. Ni¬mic mai măreţ, nimic mai frumos! Dogma Sfintei Treimi se arată nouă. Şi cântă Biserica: „în Iordan botezându-Te Tu, Doamne, închinarea Treimii s-a arătat...”; iar înainte de botez: „Văzutu-Te-au apele şi s-au temut, Iordanul s-a întors înapoi".

Noi suntem creştini - adică urmaşi ai Domnului Hristos, Care însuşi Dumnezeu Fiind, S-a botezat, ca pe noi să ne înveţe că fără botez nu vom fi vrednici de Împărăţia Cerurilor. Importanţa botezului stă, înainte de toate, în aceea că este instituit ca Sfântă Taină de către însuşi Domnul Hristos, după învierea Sa din morţi, când a zis: „Datu-Mi-s-a toată

puterea, în cer şi pe pământ. Drept aceea, mergând, învăţaţi toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, învăţându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă, şi iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârşitul veacului" (Matei 28, 18-19). Şi a mai precizat: „Cel ce va crede şi se va boteza se va mântui, iar cel ce nu va crede se va osândi" (Mărcii 16, 16).

Prin urmare, referindu-ne la importanţa botezului, nu putem decât să rămânem covârşiţi de puterea tainei, care ne sfinţeşte. Venind de la Domnul, Care „şi curgerile Iordanului le-a sfinţit din cer, trimiţând pe Duhul Sfânt", înseamnă că botezul este uşa de Dumnezeu rânduită a mântuirii noastre. Nu putem decât să zicem, cutremuraţi: „Mare eşti Doamne şi minunate sunt lucrurile Tale!".

2. Necesitatea botezului

„Fără botez nu există mântuire" - această formulă rezidă în cuvintele Mântuitorului: „De nu se va naşte cineva din apă şi din Duh, nu va putea să intre în împărăţia lui Dumnezeu" (Ioan 3, 5). Şi tot aşa de clar: „Cel ce va crede şi se va boteza se va mântui; iar cel ce nu va crede se va osândi" (Marcu 16, 16). Rezulta limpede de aici necesitatea botezului pentru toate neamurile.

I.a predica Sfântului Apostol Petru, s-au botezat ca la trei mii; iar Sfântul Apostol Pavel spune (Tit 3, 5) că „ne-a mântuit după a Lui îndurare, prin baia naşterii celei de a doua şi prin înnoirea Duhului Sfânt".

„Baia renaşterii este atât dc necesară pentru starea vieţii spirituale, după cum roua este necesară pentru fructul care se produce din pământul uscat" şi „Din cauza stricăciunii naturii omeneşti prin păcat, întru Adam, botezul este necesar pentru toţi deopotrivă" [8].

„Nimeni nu intră în Împărăţia cerurilor altfel decât prin botez", zice Sfântul Ambrozie. Deci Taina Botezului e necesară şi pentru iertarea păcatelor (pentru că păcatul originar se transmite de la Adam), dar mai e necesară şi pentru primirea celorlalte Taine, deoarece fără botez nu poţi primi nici Mirungere, nici împărtăşanie, nici pocăinţă, nici orice altă Taină. Numai ereticii şi raţionaliştii tăgăduiesc necesitatea Sfântului Botez.
Dar necesitatea botezului decurge şi din efectele acestuia, care sunt formulate în Mărturisirea ortodoxă astfel: „Iar rodul şi folosul acestei taine uşor îl poate înţelege fiecine.

- ✓ *Căci întâi, taina aceasta şterge toate păcatele, la prunci pe cel strămoşesc, iar la cei mari atât pe cel strămoşesc, cât şi pe cele de voie.*
- ✓ *Al doilea, omul se înnoieşte şi se aşează în dreptatea aceea pe care o avea când era nevinovat şi fără de păcat, după cum mărturiseşte şi Apostolul zicând: «Dar*

v-aţi spălat, dar v-aţi sfinţit, dar v-aţi îndreptat în numele Domnului Iisus Hristos şi în Duhul Dumnezeului nostru" (I Corinteni 6, 11).

Apoi cei botezaţi se fac membre ale trupului lui Hristos şi se îmbracă cu Domnul nostru, precum zice Apostolul: «Câţi în Hristos v-aţi botezat, în Hristos v-aţi îmbrăcat (Galateni 3, 27)".

Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Botezul harului îi curăţeşte pe toţi, fie închinător la idoli, fie desfrânat sau adulter sau vinovat de orice alt păcat. De ar avea cineva în sine tot răul din lume, dacă se cufundă în apele botezului, iese din aceste dumnezeieşti ape mai curat ca razele soarelui. Cel ce iese din baia aceasta nu numai că e curat, ci şi sfânt şi drept, căci Apostolul n-a zis numai «V-aţi spălat», ci şi «V-aţi sfinţit, v-aţi îndreptat». Botezul nu numai că ne iartă păcatele, ci ne curăţeşte şi fărădelegile. După botez suntem oarecum născuţi din nou, căci el ne creează şi ne formează din nou" (Pentru lumina catehumenilor, 3), iar Fericitul Augustin, în cuvântarea asupra Simbolului apostolic, zice: „Dacă cineva trece din această viaţă îndată după primirea botezului, nu-i rămâne nimic de ispăşit, căci i s-a iertat tot".

După botez mai rămân urmările păcatului originar: moartea, bolile, suferinţele, foamea, înclinarea către păcat. Dar acestea ca un simbol spre virtute, pentru că aici se vede voinţa celui care prin luptă vrea să se încununeze.

Botezul este unul, pentru că şi Hristos o dată a murit.
Necesitatea botezului ne mai arată şi efectele sociale ale acestuia. Devreme ce el este mijlocul de a intra în societatea creştină în numele Prea Sfintei Treimi, urmează, pentru societate, că noi, cei botezaţi, suntem fii ai aceluiaşi Tată - Dumnezeu - şi deci între noi suntem fraţi. Această frăţietate implică egalitate şi iubire.

În vechime, femeia nu era pe acelaşi picior de egalitate cu bărbatul: copiii erau aruncaţi după voie, sclavajul era legiferat. În botezul creştin, toate acestea sunt înlăturate. Copilul încă de la naştere este primit la Sfântul Botez, pentru că viaţa lui nu trebuie lipsită de harul Sfântului Duh care se dobândeşte prin botez. Botezul, dând cinste şi înălţare omului, insuflă respect, veneraţie şi dragoste - bazele de armonie ale societăţii. Popoarele botezate au adus la lumină popoarele necredincioase şi faima lor bazată pe principiile evanghelice a strălucit în lume prin lumina supranaturală a Sfântului Botez.

Botezul fiind necesar pentru toţi, înseamnă că şi pentru copii e de trebuinţă, căci şi aceştia au păcatul originar de spălat în apa botezului. Iar dacă ei nu pot mărturisi credinţa, îi au pe părinţi şi naşi ca martori, datori să-i înveţe mai târziu predania Bisericii. Apostolii au botezat case întregi. Nu erau deci excluşi copiii. Mântuitorul a zis: „Lăsaţi copiii şi nu-i opriţi să vină la Mine, că a unora ca aceştia este Împărăţia

Cerurilor" (.Matei 19, 14). Împărăţia Cerurilor se capătă prin botez; prin urmare, copiii trebuie şi ei botezaţi, chiar dacă nu au păcate personale şi nu sunt conştienţi de actul tainic săvârşit. Aşa au învăţat Părinţii şi Scriitorii bisericeşti. Să-l amintim numai pe Fericitul Augustin: „Botezul pruncilor l-a avut totdeauna Biserica şi l-a menţinut. Ea l-a primit din credinţa strămoşilor, ţine statornic la el, şi va ţine până la sfârşit" [9].

Pe lângă botezul cu apă, mai e şi botezul sângelui - adică moartea martirică pentru Hristos, precum şi botezul voinţei - adică dorinţa arzătoare a cuiva de a primi botezul şi de a se face membru al Bisericii, fără să-l fi primit formal. Primul se bazează pe cuvintele Mântuitorului: „... iar cine va pierde sufletul său pentru Mine şi pentru Evanghelie. acela îl va scăpa" (Marcu 8, 35). sau: „Fericiţi cei prigoniţi pentru dreptate, că a lor este Împărăţia Cerurilor" (Matei 5, 10). Al doilea se bazează pe următorul citat: „Cel ce are poruncile Mele şi le păzeşte, acela este care Mă iubeşte" (Ioan 14, 21).

3. Realitatea botezului

După ce ne-am dat seama, pe scurt, de importanţa şi necesitatea botezului, este bine să le încununăm pe acestea două cu corolarul realităţii botezului - aşa cum rezultă din scrierile Sfinţilor Părinţi şi Scriitori bisericeşti ai primelor veacuri creştine.

Mai întâi, despre semnificaţia cuvântului (10) Botez vine de la grecescul βαπτισμα (lat. baptismum) şi înseamnă: „cufundare, scăldare, tainică spălare cu apă". Verbul este βαπτω sau βαπτιζω, ..cufund, scald, spăl". În Biserică, este Sfânta Taină prin care omul capătă iertare de păcate şi se face membru al societăţii creştine, prin întreită cufundare în apă, după ritualul stabilit.

Iată şi diversele denumiri ce i s-au dat botezului:
1. Baie, scăldătoare (λουτρόν, lavracum aquae) - Clement Alexandrinul, Iustin martirul, Sfântul Ioan Gură de Aur şi Tertulian.
2. Izvor sfânt (fons sacer) - Fer. Augustin, în De civitaîe Dei.
3. Apa vieţii (ὕδορ τῆς ζωῆς)- Barnaba şi Iustin martirul.
4. Taina apei (sacramentum aquae') - Tertulian.
5. Sigiliu (σφραγις, signum sigillium) - referindu-se la puterea pe care o imprimă în suflet, ca în Constituţiile Apostolice şi la Tertulian.
6. Renaştere (ἀναμέννησις) - Iustin martirul.
7. Lumină, luminare (φῶσ, φώτισμα) - Iustin martirul, Clement Alexandrinul ş. a.
8. Sfinţire (ἁμασμός - sanctificatio) - Sfântul Grigorie de Nazianz.
9. Iertarea păcatelor (remissio peccatorum) - Fericitul Augustin.
10. Apă mântuitoare (aqua salutaris) - Ciprian.

Sunt şi alte multe denumiri care s-au concentrat în rugăciunile de la rânduiala Sfântului Botez, reprezentând o fidelă mărturisire a tradiţiei Bisericii primare.

Iată astfel de denumiri ale botezului întâlnite în ritualul său: „Sfântă luminare'', „Baia naşterii celei de a doua", „Apa binecuvântării Iordanului", „Izvor de nestricăciune", „Darul izbăvirii", „Dezlegare de păcate", „Vindecare de boli", „Dracilor pieire", „Apa de puterile potrivnice neatinsă", „Apă plină de putere îngerească", „Apă de sfinţire", „Iertarea păcatelor", „Luminarea sufletelor", „înnoirea duhului", „Dar primirii de fii", „îmbrăcăminte nestricăciunii", „Izvorul vieţii" ş. a.

Şi acum, procedând la examinarea primelor scrieri, începem cu cea mai veche scriere creştinească de după cărţile Noului Testament - învăţătura celor 12 Apostoli. în cap. VII al acestei scrieri, citim următoarele: „în ce priveşte botezul, să botezaţi astfel: după ce aţi rânduit toate aceste lucruri, botezaţi cu apă vie în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Dacă n-ai apă vie, botează cu caldă. Dacă n-ai nici una, nici alta, toarnă apă pe cap de trei ori în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Mai înainte de botez, însă, să postească cel ce botează, cel ce se botează şi alţii care pot. înştiinţează-1, de asemenea, pe cel care trebuie să se boteze, ca să postească o zi sau două mai înainte de a se boteza" (11).

Sfântul Ignatie Teoforul afirmă în epistolele sale că a boteza, precum şi a servi agapele, nu este permis fără episcop. Aceasta evidenţiază rolul însemnat al Tainei.
Barnaba zice: „Ne pogorâm în apă plini de păcate şi necuraţi, dar ieşim purtând în sufletul nostru fructul temerii şi al speranţei în Iisus". „Primim iertarea păcatelor şi nădăjduind întru numele I.ui, ne facem iarăşi noi, creându-ne din nou".

Herma a pus în lumină necesitatea şi eficacitatea penitenţei înainte de botez. El zice: „Pietrele, prin care sunt închipuiţi oamenii care intră în Biserică, trebuie să treacă prin apa botezului ca să se umple de viaţă, deoarece dânşii nu pot să intre în împărăţia lui Dumnezeu decât părăsind viaţa lor trecută, care conţine germenul morţii; căci omul, până la a-şi apropria numele de fiu al lui Dumnezeu, a fost mort; dar îndată ce primeşte acest sigiliu, se leapădă de moarte şi intră în viaţă. Sigiliul acesta este apa botezului: în ea oamenii intră morţi şi ies vii".

Iustin martirul şi filosoful, primul apologet, spune: „Dacă cineva crede cu tărie şi este convins că învăţăturile şi cuvintele noastre sunt însuşi adevărul, şi se obligă să-şi conformeze viaţa cu el, îl învăţăm să ceară de la Dumnezeu, prin rugăciune şi ajunare, iertarea păcatelor sale de mai înainte, şi ajunăm şi ne rugăm şi noi împreună cu el. După aceea îl ducem într-un loc unde e apă şi acolo se naşte din nou ea şi noi, adică se cufundă în apă şi se spală în numele Părintelui tuturor, Domnul Dumnezeu, şi al Mântuitorului nostru Iisus Hristos şi al Duhului Sfânt, căci Hristos a zis că de nu se va

naşte omul din nou, nu va intra în împărăţia lui Dumnezeu' [12]. De aici se vede că botezul este luminare pentru cei ce primesc învăţătura creştină, iar el se produce în baia în care omul s-a spălat în numele celor trei Persoane şi al cărei efect este renaşterea (ἀναμέννησις).

Iar în Apologia I, cap. LXV, 1, zice: „După ce am spălat [botezat] pe cel care s-a convertit, îl conducem la locul în care sunt adunaţi acei pe care noi îi vom numi fraţi [adică credincioşi sau botezaţi], făcând apoi rugăciuni fierbinţi, pentru noi, pentru cel luminat [botezat] şi pentru toţi ceilalţi de pretutindeni, pentru ca ajunşi la cunoştinţa adevărului, să ne arătăm şi prin fapte virtuoşi şi împlinitori ai celor poruncite, spre a ne învrednici de mântuirea veşnică” [13]

Clement Alexandrinul numeşte botezul baie, pentru că prin el ne spălăm păcatele; graţie, pentru că prin el ni se iartă pedepsele meritate pentru păcat; luminare, pentru că prin botez primim darul contemplării celor divine.

Origen proclamă: „Botezul izbăvitor nu se poate face decât în numele Prea Sfintei Treimi, adică prin chemarea Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh” [14]. iar „Biserica a primit de Ia Apostoli tradiţia de a-i boteza şi pe prunci" [15].

Tertulian, vorbind despre apa botezului, zice: Dacă apa prin fîrea sa, ca materie întrebuinţată la spălat, ne duce cu gândul la presupunerea unei curăţiri ispăşitoare, cu atât mai vârtos va avea avea această însuşire prin autoritatea dumnezeiască, de la care a primit toată puterea ei” [16] şi încă: „Nu o dată, ci de trei ori ne cufundăm: care o dată în numele fiecăreia dintre Persoanele Sfintei Treimi" [17]. Ne mai spune că, pe baza tradiţiei bisericeşti, se cerea de la cel ce se pregătea pentru botez, înainte de cufundarea de trei ori, să se lepede de satana şi de slujitorii acestuia şi să dea răspunsuri la întrebările despre credinţa propovăduită de Hristos [18], căci „sufletul fiecărui om este posedat de un demon şi numai prin exorcisme poate scăpa de el” [19].

Ciprian expune botezul pruncilor şi botezul sângelui: „De aceea, iubitul meu frate, sinodul nostru a hotărât următoarele: Nu trebuie să îndepărtăm pe nimeni de la botez şi de la harul lui Dumnezeu, Care este bun şi îndurător cu toţi. Ceea ce trebuie să se păzească de către toţi este după mine, mai ales grija faţă de cei de curând născuţi, care merită deosebita noastră atenţie şi bunăvoinţa Dumnezeului nostru” [20]; şi mai departe: „Să se ştie că acei catehumeni care se supun muceniciei nu sunt lipsiţi de botez, căci sunt botezaţi cu botezul cel mai mare şi cel mai glorios, cu botezul sângelui, despre care a vorbit Mântuitorul însuşi atunci când a zis că El are să se boteze cu un alt botez (Matei 20, 22). Şi iarăşi Domnul ne încredinţează, în Evanghelia Sa, că cei ce au fost botezaţi din propriul lor sânge, şi s-au sfârşit prin suferinţe, ajung la desăvârşire şi primesc harul făgăduinţei divine" [21].

Din oglindirea Tainei dumnezeieşti a Sfântului Botez în scrierile Părinţilor şi autorilor bisericeşti din primele trei veacuri, observăm în treacăt următoarele:
1. Că botezul - instituit de Mântuitorul, practicat de Apostoli şi de urmaşii lor - s-a făcut dintotdeauna în numele Sfintei Treimi.
2. Că se făcea de către episcopi şi presbiteri, prin cufundare în apă curgătoare, spre iertarea păcatelor şi renaştere spirituală.
3. Că botezul se oficia şi pruncilor, iar pentru cei mari se cerea o pregătire, lepădare de satana şi dorinţa de unire cu Hristos. De asemenea, a fost socotit botez şi botezul sângelui.
4. Că mântuirea veşnică are ca uşă de intrare botezul.

Lămuriri asupra botezului mai găsim şi în Constituţiile Sfinţilor Apostoli [22] - care sunt „oglinda Bisericii de la mijlocul secolului al II-lea până la mijlocul celui de al IV-lea". Cartea II, cap. 7, vorbeşte „despre însuşirile acelora ce voiesc să primească Sfântul Botez: ei nu trebuie să mai păcătuiască"; cap. 17 - despre semnificaţia ceremoniilor de la botez; cap. 18 - despre purtarea celui botezat. Cartea VI, cap. 15 - botezul să se săvârşească numai o dată, însă nicidecum de către un eretic. Cartea VII, cap. 22 - botezul trebuie săvârşit după porunca Domnului; cap. 40 - despre curăţenia lăuntrică a catehumenilor; cap. 41 - cel ce vine la botez îl abjură pe satan, se consacră lui Hristos şi pronunţă Simbolul Credinţei; cap. 48 - despre sfinţirea apei de la botez. Cartea VIII, 8 - despre cei ce sunt de botezat; cap. 32 - deosebite canoane ale Apostolului Pavel cu privire la cei ce vin la botez, care trebuie primiţi şi care nu.

Aceste capitole, numai înşirate aici, prezintă un real folos pentru cine s-ar osteni să le citească, deoarece reprezintă punctul de vedere al Bisericii primare.

De asemenea, dacă am cerceta şi Canoanele Sfinţilor Apostoli - scrise pe la finele secolului al III-lea - am vedea că în ele stă scris:
Canonul 46 - „Episcopul sau presbiterul, de va admite botezul sau jertfa ereticilor, dispunem să se caterisească".
Can. 47 - „Episcopul sau presbiterul, de va boteza din nou pe cel ce are botez adevărat, ori de nu va boteza pe cel spurcat de către necinstitorii lui Dumnezeu, să se caterisească - ca unul ce-şi bate joc de Crucea şi de moartea Domnului..."
Can. 49 - „Dacă vreun episcop sau presbiter nu ar boteza după porunca Domnului, adică în Tatăl, în Fiul şi în Duhul Sfânt, ci în trei fără de început, nu în trei Fii, sau în trei Mângâietori, să se afuriască".
Can. 50 - „Dacă vreun episcop sau presbiter nu va săvârşi trei afundări ale acestei Taine, ci o singură afundare, care se face întru moartea Domnului, să se caterisească. Fiindcă nu a zis Domnul botezaţi întru moartea Mea. ci: Mergând, învăţaţi toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh (Matei 28, 19)".

Astfel e mărturisită realitatea botezului în primele trei veacuri creştine, adică la obârşiile Tradiţiei bisericeşti.

II. Sfântul Vasile cel mare

Să păşim puţin mai departe, în veacul de aur al literaturii creştine, care ne interesează în chip deosebit, întrucât avem de cercetat o scriere despre botez a unui mare dascăl şi ierarh de atunci: Sfântul Vasile cel mare, arhiepiscopul Cezareei Capadochiei.

În acea vreme, Dumnezeu a împodobit Biserica Sa cu sfinţi oratori şi scriitori fără număr. N-avem decât să ne gândim la atletul Ortodoxiei din Egipt, Sfântul Atanasie; la episcopul catehet al Ierusalimului, Sfântul Chiril; la teologul creştinătăţii, Sfântul Grigore de Nazianz; la cel mai mare exeget şi orator, Sfântul Ioan Gură de Aur; la oratorul Siriei şi lupătorul contra ereziilor, Sfântul Efrem; la filosoful Capadochiei, Sfântul Grigore de Nyssa; la fondatorul vieţii monahale şi neîntrecutul filantrop, Sfântul Vasile cel mare; la fericiţii Ieronim şi Augustin, sau la luminaţii împăraţi Constantin şi Teodosie.

Dintre iluştrii ierarhii din veacul al IV-lea, care au strălucit cu îndoita lumină a geniului şi a sfinţeniei, poate numai Sfântul Ioan Gură de Aur a mai fost atât de admirat de către contemporani şi lăudat de către posteritate ca Sfântul Vasile cel mare.

1. Viaţa Sfântului Vasile cel mare

S-a născut la finele anului 329 în Cezareea Capadochiei, dintr-o familie bogată şi profund creştină. Tatăl său - purtând tot numele de Vasile - era retor şi avocat, iar mama sa, Emilia, era o femeie plină de virtuţi, căreia i se spunea „hrănitoarea săracilor”. Aceşti părinţi au avut zece copii. Dintre aceştia, trei au devenit episcopi: Sfântul Vasile, Sfântul Grigore de Nyssa şi Petru de Sebasta. Sora lor, Macrina, a întemeiat mănăstire de călugăriţe la Anesi, iar fratele lor, Naucraţiu, a fost pustnic şi mare făcător de minuni. Bunicul său după mamă fusese martir; iar bunica sa după tată, anume Macrina (numită şi „Macrina cea bătrână”, spre a o deosebi de ilustra ei nepoată pomenită mai sus), care i-a dat învăţătură pe când era copil, fusese ucenica Sfântului Grigore Taumaturgul în Pont.

Primii ani de studiu îi făcu în Cezareea şi Neocezareea Pontului. Tatăl său i-a fost dascăl de retorică. Apoi a mers la Constantinopol, unde a studiat cu sofistul Libanus. Vasile şi-a împodobit mintea şi sufletul cu alese învăţaturi, dovedindu-şi înaintea dascălilor şi a tovarăşilor ascuţimea cugetului şi puterea de muncă. De aici merse să studieze la Atena, focarul civilizaţiei, unde întâlni îl pe Grigorie de Nazianz, cu care legă o sfântă prietenie. Ei n-aveau decât o locuinţă, o masă, o voinţă şi o ardoare deopotrivă pentru virtute. Nu cunoşteau decât două drumuri: unul principal - al Sfintei Biserici, pentru a primi acolo

învăţăturile dascălilor; celălalt secundar - al şcolilor, unde primeau învăţătura unor sofişti renumiţi, precum armeanul Proheresius şi bitisianul Himerius.

Vasile părăsi Atena, venind în patria sa, unde profesă retorica şi primi botezul la 28 de ani, de la episcopul Dianeos; se lepădă de lume, îşi vându averile, vizită pe pustnici, fu făcut lector, se retrase pe ţărmurile Irisului.

Retras din lume, compuse, împreună cu Grigorie de Nazianz, o scriere cu numele de Filocalia - adică o culegere de pasaje din scrierile lui Origen. El organiză viaţa călugărilor după regimul chinovitic al Sfântului Pahomie. Ocupaţia călugărilor consta în lucru manual, rugăciune şi studiu. Pentru ei făcu Regulile (cele mari şi cele mici).

Cu Vasile al Amoirei a luptat contra Eunomienilor, iar la 364 a fost sfinţit preot de către Episcopul Eusebiu al Cezareei, cu care neînţelegându-se, a trebuit să-l părăsească pentru câţiva ani. Dar Eusebiu îl rechemă şi găsi în el un înţelept sfătuitor, pentru a face faţă împăratului arian Valens. Îi lăsă cea mai mare parte a administraţiei eparhiei sale.

Întâmplându-se o foamete mare, Vasile împărţi averile sale şi-i ajută pe cei lipsiţi.

În 370, cu mare greutate, este ales Episcop al Cezareei Capadochiei - în locul lui Eusebiu.

În scurta durată a episcopatului său SfântulVasile a desfăşurat o rodnică activitate: a dezvoltat organizaţia monahismului, a făcut aşezăminte de binefacere, a luptat contra ereziei, a biruit în cuvânt pe prefectul Modestus şi pe Valens (care a vrut să-i micşoreze eparhia), l-a sfinţit fratele său Grigorie ca Episcop de Nyssa, iar pe Grigorie de Nazianz ca Episcop de Sasima.

A murit la 1 februarie 379.

2. Scrierile Sfântului Vasile cel mare

A. Scrieri exegetice:
a) 9 omilii asupra Hexaimeronului;
b) omilii asupra a 13 Psalmi biblici;
c) comentariul la primele 16 capitole din Isaia;
d) o culegere de 24 discursuri, panegirice şi omilii;
e) alte omilii atribuite;

B. Scrieri ascetice:
a) trei discursuri ascetice;
b) despre judecata lui Dumnezeu şi despre credinţă;

c) precepte de morală - 80 (Etica sau Morala);
d) Regulile mari - 55 (dezvoltate);
e) Regulile mici - 312 (prescurtate);

C. Scrieri dogmatice:
a) combaterea Apologiei nelegiuitului Eunomie;
b) Despre Sfântul Duh;

D. Corespondenţă (365 sau 366 de epistole);

E. Sfânta Liturghie care-i poartă numele.

Urmărind aceste scrieri ale Sfântului Vasile cel mare, găsesc de cuviinţă să redau un pasaj din cuvântarea a 20-a a Sfântului Grigorie de Nazianz, care vorbeşte astfel despre ele: "Când citesc Hexaimeronul său, îmi pare că sunt mai aproape de Creatorul universului şi că pătrund în toate misterele creaţiunii. Când citesc cărţile pe care le-a compus pentru combaterea ereticilor, îmi închipui că văd focul care mistuie Sodoma şi care preface in cenuşă aceste limbi scelerate şi nelegiuite, sau că văd Turnul Babel care fiind rău construit, se prăbuşeşte într-o clipă. Când meditez asupra a ceea ce a scris cu privire la Sfântul Duh mă simt pe deplin încredinţat de dumnezeirea Sa. Şi întemeiat pe demonstraţiile pe care face, vestesc cu siguranţă şi celorlalţi acest adevăr. Operele compuse pentru oamenii ale căror cunoştinţe sunt mai mărginite au o mare însemnătate pentru cuvintele simple. Panegiricele sale întru lauda martirilor mă fac a dispreţui propriul trup. Ele îmi inspiră curaj şi mă fac să doresc a fi încercat şi în asemenea lupte. Cuvântările sale morale reprezintă tot atâtea frumoase reguli de viaţă, fiindu-mi de un mare ajutor pentru a-mi curăţi trupul şi sufletul şi pentru a deveni un templu demn de Dumnezeu, sau mai bine zis un instrument al laudelor Sale făcându-mă să cunosc mărirea şi puterea Sa".

3. Caracterul Sfântului Vasile cel mare

Pe drept a fost numit „cel mare" pentru inteligenţa, cuvântul şi caracterul său. Trăsătura dominantă a caracterului său pare a fi o armonioasă plinătate a darurilor celor mai felurite. Biserica a avut puţini oameni aşa de desăvârşiţi şi echilibraţi ca el. A fost totodată om de doctrină, a cărui cugetare precisă călăuzeşte o generaţie şi om de acţiune cu caracter tare, ştiind ce vrea şi găsind cu hotărâre mijloacele necesare pentru realizare.

Este un păstrător al credinţei tradiţionale şi un iubitor clin copilărie al culturii clasice. E filosof când trebuie să combată o greşeală, e oratorul care rămâne în contact cu oamenii, ştie să le vorbească şi să-i conducă. Acest ansamblu de calităţi strălucitoare şi temeinice i-a îngăduit Sfântului Vasile să exercite în scurtă vreme o înrâurire covârşitoare. A fost

un creştin deplin prin gândire şi atitudine, iar din punct de vedere literar pare a fi cel mai clasic dintre Părinţii greci.

Pentru a ne da seama de autoritatea personalităţii sale, n-avem decât să ne gândim cât de dârz i-a răspuns prefectului Modest: Vrei averile mele ? Ia-le! Pe mine nu mă vei sărăci, iar pe tine nu te vor îmbogăţi. Zdrenţele de pe mine şi ceasloavele mele chibzuiesc că nu-ţi fac chibzuinţă. De izgonire nu mă tem că tot pământul e al lui Dumnezeu. De caznele la care vei fi vrând să mă pui, nici o grijă nu port, ci mai vârtos ţi-oi mulţumi, căci astfel mă vei trimite mai degrabă la Dumnezeu.

Modest, cuprins de grea furie, i-a zis: Nimeni nu mi-a vorbit vreodată cu atâta îndrăzneală!

Atunci, Sfântul Vasile n-a pregetat să-i răspundă: Pentru că nu ţi s-a întâmplat să vorbeşti cu un episcop. Întru toate noi ne purtăm cu smerenie şi blândeţe, dar când cineva ar vrea să ia de la noi pe Dumnezeu si dreptatea Lui, o, atunci nu ne temem de nimeni!".

Şi pentru a lămuri pe scurt câtă valoare a avut pentru lumea creştină, reproducem aici frumoasa peroraţie din cuvântarea Sfântului Grigore de Nazianz la comemorarea morţii Sfântului Vasile: „Veniţi acum, o, voi toţi, preoţi şi leviţi, odinioară credincioşii lui tovarăşi, şi voi toţi, oricine veţi fi, cetăţeni şi străini, uniţi-vă cu mine pentru a-i aduce cuvenite laude: fiecare dintre voi să mărturisească tot ce cunoaşte din virtuţile sale. Episcopi, lăudaţi-1 pe legislatorul vostru! Turmă, laudă-1 pe păstorul tău! Oratori, lăudaţi-1 pe dascălul vostru ! Fecioare, lăudaţi-1 pe purtătorul vostru în odaia Mirelui! Femei, lăudaţi-l pe călăuzitorul vostru! Pustnici, lăudaţi-1 pe cel ce vă dădea aripi! Cuvioşi, lăudaţi-1 pe judecătorul vostru! Suflete simple, lăudaţi-1 pe piosul vostru învăţător! Ostenitori ai ştiinţei, lăudaţi-1 pe cel ce era luminător cercetărilor voastre! Fericiţi ai veacului, lăudaţi-1 pe cel ce punea frâu patimilor voastre! Oameni nenorociţi, lăudaţi-1 pe cel la care aflaţi îngerească mângâiere! Bătrâni, lăudaţi-1 pe sprijinitorul vostru! Tineri, lăudaţi-1 pe cel ce vă descoperea tainele vieţii! Săraci, lăudaţi pe providenţa voastră! Bogaţi, lăudaţi-1 pe chivernisitorul milosteniei voastre! Lăudaţi-1, văduve şi orfani, pe ocrotitorul şi părintele vostru; bieţi străini sau cetăţeni - pe fratele vostru; voi, cei ce vă bucuraţi de sănătate, pe prietenul care veghea să n-o pierdeţi; toţi, în fine, pe acela care s-a făcut tuturor toate, ca pe toţi să vă câştige lui Hristos!".

Şi dacă Sfântul Vasile e primul orator pe care a contat biserica, înseamnă că e primul care vorbeşte, în tot timpul şi înaintea oricărui om, un limbaj pe cât de firesc, pe atât de plin de ştiinţă, a cărui eleganţă nu-i diminuează nici simplitatea, nici puterea, şi dacă spiritul şi inima, activitatea şi autoritatea i-au fost cu totul regeşti, după cum îl arată şi numele "basileu", adică împăraţi, înseamnă că acest Părinte bisericesc a fost în drept să

dea şi cele mai puternice învăţături, în omiliile sale, cu privire la dogmele credinţei ortodoxe, inclusiv cu privire la Sfântul Botez. Este de regretat că instrucţiunile adresate de Sfântul Vasile catehumenilor din Cezareea nu ne-au fost conservate. Alături de Catehezele lui Chiril, ele ar adăuga preţioase învăţăminte la cele pe care ni le-au transmis Sfinţii Părinţi ai Bisericii din acea vreme, privitoare la administrarea botezului, şi ar completa opera sa Despre Sfântul Duh.

III. Cărţile despre Botez

Cele două cărţi Despre Botez care se găsesc în colecţia operelor sale, dar care sunt trecute la addenda, se pare că le-a scris un discipol al său sub dictare. În lipsa cuvântărilor pierdute, ele împlinesc un mare gol şi întrucât sunt în tonul învăţăturii Sfântului Vasile şi al Bisericii, prezintă o mare valoare pentru toate timpurile.

Cele trei trepte ale catehumenatului - auditorii, asistenţii şi aleşii - luară o mare dezvoltare în secolul al IV-lea. Exista un învăţământ tradiţional pentru disciplina secretului, pentru că în instrucţiunile date catehumenilor nu se spuneau toate învăţăturile. Sfântul Vasile îi îndemna pe cei din Cezareea să nu se depărteze de botez, nici să nu-l amâne, căci fără el sunt ca şi morţi.

Traducerea pe care o prezint în continuare este cuprinsă în colecţia Migne, P. G., vol. XXXI (1513- 1628). Voi rezuma aici aceste cărţi, pentru a avea, din capul locului, o idee clară despre cuprinsul traducerii.

Cartea întâi (1513-1580) cuprinde trei cuvântări sau capitole împărţite pe paragrafe, după cum urmează:
I,1. Trebuie mai întâi să înveţi de la Domnul şi pe urmă să te învredniceşti de Sfântul Botez. Tema acestei cuvântări este învăţătura botezului după Evanghelia Domnului.
I,2. Ucenic al Domnului este acela care îşi ia crucea şi-I urmează. Ceea ce-i opreşte pe mulţi să fie ucenici este păcatul.
I,3. Hristos ne-a eliberat de blestemul păcatului deci suntem datori să urmăm Lui, ca să ne învrednicim a ne numi ucenici adevăraţi.
I. 4. Domnul ne cheamă la cină. Să nu întârziem din cauza grijilor vieţii - precum cei din pilda celor chemaţi!
I.5. Ca să venim la har, trebuie să ne eliberăm de sub tirania diavolului. Ca ucenici, suntem datori să învăţăm despre creaţia lumii, întrupare, învoirea morţilor, a doua venire, înfricoşata judecată, răsplata cea dreaptă.
II. 1. Cum se botează cineva cu botezul cel adevărat în Evanghelia Domnului nostru Iisus Hristos. Neavând aici cetate stătătoare, omenirea tinteşte spre cer: acolo este dreptatea deplină şi mântuirea veşnică.

II. 2. Cine caută desăvârşirea trebuie să fie lipsit de orice meteahnă. În Împărăţia Cerurilor pot intra: cei săraci cu duhul; cei prigoniţi pentru dreptate; cei care prisosesc în dreptate mai mult decât fariseii, cei care o privesc cu nevinovăţia unui copil; cei care sunt născuţi de sus.
II. 3. Fericiţi sunt cei care împlinesc toată legea şi se arată în toate vrednici slujitori ai lui Hristos.
II. 4. Deosebirea dintre botezul lui Moise şi cel al lui Ioan este ca între Hristos şi Templu. Ceea ce era glorios odinioară, acum nu mai străluceşte. Ioan Botezătorul, vorbind despre Mântuitorul, spune: „Acela trebuie să crească, iar eu să mă micşorez".
II. 5. „Ca soarele între stele străluceşte botezul Domnului faţă de cel al lui Ioan. Botezul Domnului este mai presus de toată mintea, slavă mai înaltă decât orice dorinţă şi rugăciune omenească, asemenea soarelui care întrece toate celelalte stele".
II. 6. Cuvintele de trimitere: „Mergând, învăţaţi toate neamurile, botezându-le..." - au semnificaţia lor, care se înţelege prin rugăciunea de obşte.
II. 7. Despre îndreptarea din nou. Nimeni nu e curat de păcat, chiar de ar fi o zi viaţa lui. Hristos ne-a chemat din nou la acea slavă dintâi a chipului lui Dumnezeu, pentru că ne-a răscumpărat prin scump sângele Său.
II. 8. Prin har ne-am botezat şi ne-am îmbrăcat cu Hristos. Să murim păcatului şi să fim fii ai lui Dumnezeu prin har!
II. 9. Cel ce a cunoscut voia Domnului şi n-a făcut-o, acela se va bate mult. Să luptăm, deci, ca să nu pierdem un astfel de dar.
II. 10. Prin botezul cu foc înţelegem luminarea conştiinţei noastre: după cum un fier înroşit în para focului nu-l mai cunoşti că e fier, aşa şi noi, după primirea botezului, să urâm şi să blestemăm păcatul, înnoindu-ne după chipul Creatorului.
II. 11. Aprinzându-ni-se sufletul de credinţă şi ascultare, moartea nu va mai avea putere. Păcatele noastre se vor face albe ca zăpada - dacă vom umbla ca fii ai luminii. Să facem binele nu numai prietenilor, ci şi duşmanilor noştri!
II. 12. Trebuie nu numai să ne răstignim legii, ci să şi murim legii. Toate gunoaie să le socotim, pentru a-L urma netulburaţi pe Hristos.
II. 13. Să ne desfacem de lege - care omoară; să trăim după cuvintele Domnului - care sunt duh şi viaţă ! Moartea se cade să o privim ca şi sădirea seminţelor care mor şi răsar. Când va veni Fiul Omului, noi, cei vii, îl vom întâmpina în văzduh şi apoi pururea cu Domnul vom fi.
11. 14. Cine se botează în Hristos, se botează în moartea Lui şi învia cu El, desfăcându-se de omul cel vechi. Om vechi este numit acela care face iarăşi şi iarăşi mulţime de păcate.
11. 15. După cum cel răstignit părăseşte pe cei cu care a trăit, tot aşa cel botezat se desface de lucrurile de mai înainte, strămutându-şi mintea la cer. Acolo e cetăţenia lui, prin înnoirea sufletului. Apa este asemănarea crucii, a morţii, a înmormântării şi a învierii din morţi.
II. 16. Murind păcatului, să nu ne mai întoarcem la el, ci nesmintit să păzim poruncile!

II. 17. Iubirii lui Hristos se cuvine să-i răspundem cu trăirea după exemplul vieţii Lui.
II. 18. Desfăcuţi de lege, să ne ferim de orice pată a sufletului şi a trupului!
II. 19. Pedepsiţi sunt cei ce vor să-şi arate dreptatea şi înţelepciunea lor omenească.
II. 20. De ce se botează în numele Tatălui, şi al Fiului, şi al Sfântului Duh? Pentru ca să învăţăm dogma evlaviei şi să renaştem în duh.
II. 21. Pentru ca să umblăm pe căile duhului, schimbând locurile şi obiceiurile omului vechi.
11. 22. În Hristos una suntem, pentru că El ne-a împăcat cu Dumnezeu. Nu e iudeu, nici elin...
II. 23. Ca o scândură neşlefuită care este pregătită pentru o ramă regească, aşa e şi cel ce prin botez se pregăteşte a trăi cu Hristos.
II. 24. Ca Fii ai Tatălui, să rămânem în El prin credinţă şi iubire, prin păzirea poruncilor!
II. 25. Să îngrijim de suflet nu cu iubire făţarnică şi din interes, căci unele ca acestea întristează Duhul Sfânt.
II. 26. Suntem datori ca înainte de botez să ne pregătim a ne lepăda de păcat.
II. 27. Trăind în Duhul, ne botezăm în numele Fiului; îmbrăcaţi în Fiul, devenim noi înşine fii ai lui Dumnezeu, adică ne botezăm în numele Tatălui. Cugetând cele de mai sus, drepţii vor străluci ca soarele.
III. 1. Noul botezat să crească în duh prin participarea la Sfintele Taine. Adică: întâi să înveţe, apoi să se boteze, iar pe urmă să se facă părtaş acestora. Iată etapele catehumenatului în chip pedagogic.
III. 2. Hristos a instituit Taina Euharistiei. Când mâncăm şi bem să ne aducem aminte totdeauna de Cel ce pentru noi a murit şi a înviat!
III. 3. Cel ce mănâncă şi bea cu nevrednicie, acela este osândit. Pentru a scăpa de osândă, trebuie să moară păcatului şi lumii şi să vieze lui Hristos.

Cartea a doua (1580-1628), spre deosebire de prima, e formată din întrebări şi răspunsuri (în număr de 13). Ideile pe care le dezvoltă fac parte tot din învăţătura botezului. Ele nu numai că nu con-trafac ceva din Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiţie, dar chiar numai pe ele se întemeiază. Iată-le rezumate:
1. Dacă cel botezat cu botezul Evangheliei Domnului este dator să moară păcatului şi să vieze lui Hristos.
2. Dacă poate cineva pervertit, necurat şi întinat să slujească cele sfinte.
3. Dacă poate cineva întinat trupeşte şi sufleteşte să se împărtăşească.
4. Ce atitudine să ia cineva, dacă i se pare vreo contradicţie în cuvintele Domnului?
5. Dacă neascultarea de un cuvânt - care n-are ameninţare - este vrednică de osândă şi de moarte.
6. În ce stă neascultarea: în fapta celor potrivnici sau a celor ce tac?
7. E bine să i se facă păcătosului dreptate ca şi celorlalţi credincioşi ?
8. E primită înaintea lui Dumnezeu fapta care nu e conformă poruncii Domnului ?
9. Poţi să ai tovărăşie cu cei nelegiuiţi şi cu faptele întunericului ?

10. E primejdios întotdeauna să aduci sminteală ?
11. E primejdios să se împotrivească cineva poruncilor sau să nu lase pe altul să le împlinească sau să tolereze cele neîngăduite ?
12. E dator cineva să poarte de grijă de tot sau numai de cei încredinţaţi ?
13. Se cade să suferim orice ispită primejdioasă pentru ascultarea de Domnul şi pentru grija celor încredinţaţi ?

Cartea a doua stă în strânsă legătură cu prima şi o completează. Valoarea amândurora este nepreţuită, pentru că vin să ne arate învăţătura secolului al IV-lea despre Sfântul Botez, întemeiată pe autoritatea unui mare Părinte bisericesc.

Pr. Dumitru V. Georgescu

Note
1. Pr. I. Miliălcescu, Manual de Teologie Dogmatică, ed. a III-a, Buc., 1932, p. 199.
2. Cf. Micul Catehism al lui Luther.
3. Icon. Dr. Gr. Cristescu. Predica şi cateheza. Sibiu, 1929, p 12
4. Icon. Dr. Gr. Cristescu, loc. cit.
3. Dr. V. Gheorghiu, Sf. Evangbelie după Matei, cu comentariu, Cernăuţi. 1925, pp. 139-140.
6. Dr. V. Gheorghiu, cp cit., p. 141.
7. Citat după Pr. 1. Mihălcescu. "Dogma despre sfinţirea omului", în Biserica Ortodoxă Română, nr. 3/1927, p. 157.
8. Irineu, Advenus haeresis., citat după I. C. Popescu, botezul ca sacrament. Buc., 1894. p. 41.
9. Cuvântarea 176.
10. Asupra semnificaţiei cuvântului "botez" m-am orientat mai ales după: Dictionnaire encyclopédique de la Théologie catholique, II Paris, 1864 şi Dictionnaire de Théologie catholique, II. Paris. 1903.
11. Arhim. [Iuliu] Scriban, Curs de Teologic Morală, ed. a II-a, Mue 1921. p. 620.
12. Apol. I, V, 9. citat după Pr. I. Mihălcescu.
13. Comentariu la Epistola către Romani.
14. Deprincipiis I, 3, 2.
15. Comentariu la Epistola către Romani.
16. De baptismo, 5
17. Advenus Praxeam, 26.
18. De Caruna militis.
19. De anima.
20. Epistola 59 ad Fidum.
21. Epistola 78.
22. Pr. Gh. N. Niţu, Constituţiile Sfinţilor Apostoli, Buc., 1907.

23. Se spune că la botezul Sfântului Vasile un fulger de foc s-a pogorât asupra lui şi ieşind un porumbel din acel fulger, s-a repezit în apă, tulburând-o. Apoi a zburat la cer.

Două cărţi despre Botez ale celui între Sfinţi părintelui nostru Vasile cel mare, arhiepiscopului Cezareei Capadociei

Cartea întâi

Cuvântarea I - Că trebuie mai întâi să înveţi de la Domnul şi numai apoi să te învrednicești Sfântului Botez

1. Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul Unul Născut al Dumnezeului Celui Viu, după învierea Sa din morţi, primind făgăduinţa lui Dumnezeu-Tatăl, când zice prin David proorocul: „Fiul Meu eşti Tu, Eu astăzi Te-am născut. Cere de la Mine şi-Ţi voi da Ţie neamurile spre moştenire şi marginile pământului, stăpânirea Ta" (Ps. 2, 7-8), i-a luat la El pe ucenici, le-a arătat lor puterea dată Lui de la Tatăl şi Le-a zis: „Datu-Mi-s-a Mie toată puterea în cer şi pre pământ", apoi i-a trimis pe ei, poruncindu-le: Mergând, învăţaţi toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, învăţându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă..." (Mt. 28. 18-20). Deci, poruncind Domnul mai întâi: „învăţaţi toate neamurile", iar apoi adăugând: „botezându-le..." şi celelalte, voi, trecând sub tăcere porunca dintâi, ne-aţi cerut părerea noastră despre cea de-a doua. Însă noi am fi socotiţi potrivnici poruncii Apostolului, dacă nu am răspunde îndată zicând: „Să fiţi gata totdeauna să răspundeţi oricui vă cere socoteală despre nădejdea voastră” (I Ptr. 3, 15).

Vom înfăţişa, deci, învăţătura botezului după Evanghelia Domnului, urmând mai cu seamă fericitului Ioan. Vom aminti cele multe zise despre el în scrierile de Dumnezeu insuflate.

Însă, neapărat, trebuie prezentate astfel - păstrând ordinea cea de la Domnul statornicită - încât mai întâi să învăţaţi să cunoaşteţi puterea lui; apoi, primind învăţătura despre strălucirea botezului, să înaintaţi întru desăvârşire, deprinzându- vă să păziţi toate câte a poruncit Domnul ucenicilor Săi aleşi, după cum este scris.

Aşadar, mai întâi am auzit zicându-se: „învăţaţi!”. Pe urmă, însă e de trebuinţă să amintim despre cele ce au fost zise cu privire la această poruncă dintâi, urmând învăţătura bineplăcută a lui Dumnezeu. Iar după acestea, păzind nesmintit ordinea cuvenită, spre a împlini voia lui Dumnezeu, să nu cădem din nou.

Căci Domnul ne face cunoscut şi ne lămureşte: ca astfel „să vă adunaţi comori în cer” (Mt. 6, 20). Iar astfel de vorbe, spuse în chip simplu aici, se lămuresc în alt loc, unde zice: „Vindeţi averile voastre şi daţi milostenie; faceţi-vă pungi care nu se învechesc, comoară neîmpuţinată în ceruri...” (I.c. 12, 33), şi multe altele de acest fel.

2. Prin urmare, ucenic înseamnă să înveţi de la însuşi Domnul tot ce te apropie de Dumnezeu. Să-I urmăm Lui, adică să-I ascultăm cuvintele. Să credem în El şi să ne încredinţăm Lui, ca Domnului şi împăratului nostru, doctor şi dascăl al Adevărului, spre nădejdea vieţii veşnice. Şi să rămânem întru acestea, după cum este scris: «Deci zicea Iisus către iudeii care crezuseră în El: Dacă veţi rămâne în cuvântul Meu, sunteţi cu adevărat ucenici ai Mei; şi veţi cunoaşte adevărul, iar adevărul vă va face liberi" (In. 8, 31-32).

Fără îndoială, se înţelege aici libertatea sufletului, care ne slobozeşte de sub tirania diavolului şi fie scapă din robia păcatelor. Căci zice: „Oricine săvârşeşte păcatul este rob păcatului" (In. 8, .34) şi stă sub judecata morţii, după cum ne-a încredinţat Apostolul Pavel zicând: „Căci pe El, Care n-a cunoscut păcatul, L-a făcut păcat pentru noi, ca să dobândim, întru El, dreptatea lui Dumnezeu" (II Cor. 5, 21). Şi iarăşi: „Căci precum prin neascultarea unui om s-au făcut păcătoşi cei mulţi, tot aşa prin ascultarea unuia se vor face drepţi cei mulţi" (Rom. 5, 19).

Cel care se încrede Domnului şi se apropie de El cu vrednicie, urmând dreapta învăţătură, acela trebuie mai întâi să se depărteze de orice păcat apoi să se despartă de tot ce-ar putea să-l abată de la ascultarea datorată lui Dumnezeu, chiar dacă din felurite cauze, acele lucruri i s-ar putea părea drepte. Pentru că cine face păcatul, sau se lasă prins în mrejele acestei vieţi, e cu neputinţă să slujească aşa cum se cuvine, deoarece nu-i vrednic să fie ucenic al Celui ce i-a zis tânărului: „Vino şi urmează-Mi" (Mt. 19, 21), după ce-i poruncise mai întâi să-şi vândă averile şi să le dea săracilor. Dar nu i-a poruncit acest lucru până ce acela nu-I mărturisise: „Toate acestea le-am păzit din copilăria mea" (Mt. 19, 20). Căci încă nu luase iertarea păcatelor şi curăţire prin sângele Domnului Iisus Hristos.

Slujind diavolului, stăpânit de cel care-1 năimea păcatului, nu mai putea să slujească Domnului, Celui ce ne-a dat învăţătura neabătută, când a zis: „Oricine săvârşeşte păcatul este rob păcatului. Iar robul nu rămâne în casă în veac" (In. 8, 34-35). Mărturiseşte despre aceasta şi Pavel, care vorbea în Hristos, scriind: „Căci atunci, când eraţi robi ai păcatului, eraţi liberi faţă de dreptate" (Rom. 6, 24). Şi, din nou, zice Domnul: „Nimeni nu poate să slujească la doi domni..." (Mt. 6, 24) şi celelalte.

Şi a căutat prin acestea să înveţe cu folos, în multe chipuri, că nicidecum cei care se îngrijesc să se ridice numai în cele trebuitoare vieţii nu pot să-l slujească lui Dumnezeu, nefiind vrednici să-i fie ucenici. De care şi Apostolul zice mai departe: „...căci ce însoţire are dreptatea cu fărădelegea? Sau ce împărtăşire are lumina cu întunericul? Şi ce învoire este între Hristos şi Veliar, sau ce parte are un credincios cu un necredincios ? Şi ce înţelegere este între templul lui Dumnezeu şi idoli?" (II Cor. 6, 14-16).

Şi iarăşi, cu toată hotărârea: „Căci trupul pofteşte împotriva duhului, iar duhul împotriva trupului; acestea se împotrivesc unul altuia, ca să nu faceţi cele ce aţi voi” (Gal. 5, 17). Dar ar fi şi mai ruşinos pentru noi, care predăm învăţătura, să nu ne amintim când zice: „Căci ştim că legea este duhovnicească; dar eu sunt trupesc, vândut sub păcat. Pentru că ceea ce fac nu ştiu; căci nu săvârşesc ceea ce voiesc, ci fac ceea ce urăsc. Iar dacă fac ceea ce nu voiesc, recunosc că legea este bună. Dar acum nu eu fac acestea, ci păcatul care locuieşte în mine” (Rom. 7, 14-17).

Şi că aşa stau lucrurile - că nu poate cel stăpânit de păcat să slujească Domnului şi că nu este îndreptare decât în Cel ce ne-a făcut pe noi slobozi, prin răscumpărare din tirania aceea - ne arată lămurit când spune: „Om nenorocit ce sunt! Cine mă va izbăvi de trupul morţii acesteia ? Mulţumesc lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos, Domnul nostru" (Rom. 7, 24-25).

3. Şi prin cuvintele acestea - care şi în alt loc sunt spuse - înfăţişează desluşit marea iubire de oameni şi harul lui Dumnezeu venit prin întruparea Domnului nostru Iisus Hristos, zicând: „Căci precum prin neascultarea unui om s-au făcut păcătoşi cei mulţi, tot aşa prin ascultarea unuia se vor face drepţi cei mulţi (Rom. 5, 19). Şi în alt loc, cu privire la prea minunata iubire de oameni a lui Dumnezeu în Hristos, zice: „Căci pe El, Care n-a cunoscut păcatul, L-a făcut păcat pentru noi, ca să dobândim, întru El, dreptatea lui Dumnezeu" (II Cor. 5, 21).

Prin urmare, e de trebuinţă ca din cele amintite, şi din altele de acest fel, dacă nu în deşert am arătat harul lui Dumnezeu, mai întâi să scăpăm de sub stăpânirea diavolului - care-l momeşte pe om la păcat şi-l stăpâneşte cu relele pe care acesta nu le vrea - şi apoi, lepădând toate cele ce sunt de faţă şi îndepărtându-ne viaţa de la pătimiri, să ne facem ucenici ai Domnului, după cum însuşi zice: „Daca vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie" (Mt. 16, 24), adică „să se facă ucenic al Meu". Acest lucru se dă, mai pe larg, mai clar şi mai cuprinzător, în Evanghelia după Luca, despre care vom aminti mai încolo. Şi ne vom elibera toţi de osândirea unor astfel de păcate, cei care credem în harul lui Dumnezeu venit prin Fiul Cel Unul Născut, Domnul nostru Iisus Hrisros, Care zice: „Acesta este sângele Meu, al legii celei noi, care pentru mulţi se varsă spre iertarea păcatelor.” (Mt. 26, 28). Dar mărturiseşte şi Apostolul prin cele scrise cândva: „Şi umblaţi întru iubire, precum şi Hristos ne-a iubit pe noi şi S-a dat pe Sine pentru noi, prinos şi jertfă lui Dumnezeu...” (Ef. 5, 2); iar în altă parte: „Hristos ne-a răscumpărat din blestemul Legii...” (Gal. 3, 13), şi multe de acest fel. Deci când ne-a dăruit iertarea păcatelor, atunci omul a primit izbăvirea din păcat, prin Cel ce ne-a răscumpărat pe noi, Iisus Hristos, Domnul nostru, ca să ne poată apropia de Cuvânt. Şi atunci, nu este oricine vrednic să urmeze Domnului, căci (iarăşi zic) nu a zis tânărului: „Vino şi urmează-Mi” mai înainte de a-i zice: „...vinde averea, dă-o săracilor...” (Mt. 19, 21). Şi nici nu l-a primit pe acesta mai înainte

de a fi mărturisit el că se curăţă de toată sminteala şi de a fi spus că va face toate câte au fost zise lui de la Domnul. Că din aceasta aflăm folos nu numai în privinţa averilor şi a celor trebuincioase vieţii de zi cu zi, dar învăţăm să nu punem mult preţ nici pe celelalte împărţite nouă după dreptatea legii sau a naturii - potrivit Domnului nostru Iisus Hristos, Care zice: „Cel ce iubeşte pe tată sau pe mamă mai mult decât pe Mine, acela nu este vrednic de Mine" (Mt. 10, 37).

Tor aşa este cunoscut şi pentru restul celor apropiaţi - al casnicilor - cu atât mai mult cu cât sunt depărtaţi sau străini de credinţă. Pentru aceştia adaugă: „Şi cel ce nu-şi ia crucea şi nu-Mi urmează Mie, acela nu este vrednic de Mine" (Mt. 10. 28). Acest lucru îl stabileşte şi Apostolul, când scrie, spre a noastră învăţătură: „...lumea este răstignită pentru mine, şi eu pentru lume" (Gal. 6, 14), astfel că „nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăieşte în mine" (Gal. 2, 20).

4. Iarăşi este de amintit cuvântul Domnului - care ne este adresat fiecăruia - când a zis celui ce cerea îngăduinţa să-şi îngroape tatăl: „Lasă morţii să-şi îngroape morţii lor, iar tu mergi dc vesteşte împărăţia lui Dumnezeu" (Lc. 9, 59-60). Şi altuia, care l-a zis să-i dea îngăduinţa ca mai întâi să meargă să-şi rânduiască treburile casei, încă şi mai mustrător s-a arătat, căci i-a zis: „Nimeni care pune mâna pe plug şi se uită îndărăt nu este potrivit pentru împărăţia lui Dumnezeu" (Lc. 9, 61-62). Tot aşa, orice slujbă omenească datorată cu înţelepciune ascultării Domnului, dar împlinită cu întârziere, îl face pe cel în cauză, chiar daca pare cinstit, să fie nevrednic de a fi ucenic al Domnului şi să merite o şi mai înfricoşată ameninţare.

În chip mai cuprinzător, El ne porunceşte zicând: „Dacă vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie" (Mt. 16. 24). Dacă însă ne vin în minte cuvintele Domnului către cel ce a zis: „Fericit este cel ce va prânzi în împărăţia lui Dumnezeu" (Lc. 14, 15), învăţăm ce va să însemne aspra şi înfricoşata judecată a urgiei, prin care cei nevrednici se înstrăinează dc toată nădejdea cea bună. Deci El spune aşa: „Un om oarecare a făcut cină mare şi a chemat pe mulţi. Şi a trimis la ceasul cinei pe sluga sa, ca să spună celor chemaţi: Veniţi, că iată, toate sunt gata! Şi au început toţi, câte unul, să-şi ceară iertare. Cel dintâi i-a zis: Ţarină am cumpărat şi am nevoie să ies ca s-o văd; te rog să mă ierţi. Iar altul a zis: Cinci perechi de boi am cumpărat şi mă duc să-i încerc; te rog să mă ierţi. Şi al treilea a zis: Femeie mi-am luat şi de aceea nu pot veni. Deci întorcându-se, sluga a spus stăpânului său acestea. Atunci, mâniindu-se, stăpânul casei a zis: Ieşi degrabă în pieţele şi uliţele cetăţii şi adu-i aici pe săraci, şi pe neputincioşi, şi pe orbi. şi pe şchiopi. Şi a zis sluga: Doamne, s-a făcut precum ai poruncit şi tot mai este loc. Şi a zis stăpânul către slugă: Ieşi la drumuri şi la răspântii şi slleşte-i să intre, ca să mi se umple casa. Căci zic vouă: Nici unul dintre bărbaţii aceia care au fost chemaţi nu va gusta din cina mea" (Lc. 16, 16-24).

Şi din nou Cel Unul Născut, Fiul Dumnezeului Celui Viu, Care a fost trimis de la Tatăl nu ca să judece lumea, ci ca s-o izbăvească (cf. In. 12, 47), rămânând întru El şi plinindu-i voia, aduce învăţătura asprei judecăţi, ca să ne facă pe noi vrednici ucenici ai Lui, zicând: „Dacă vine cineva la Mine şi nu urăşte pe tatăl său, şi pe mama sa, şi pe femeia sa, şi pe copiii săi. şi pe fraţii săi, şi pe surorile sale, chiar şi însuşi sufletul său, nu poate să fie ucenicul Meu" (Lc. 14, 26). „Şi - zice - cel ce nu-şi poartă crucea sa şi nu vine după Mine, nu poate să fie ucenicul Meu" (Lc. 16, 27). Acest lucru mi se pare că-l făgăduim prin apa botezului, când mărturisim că ne răstignim împreună cu El, ca împreună să murim şi împreună să ne înmormântăm - şi celelalte, după cum stă scris (cf. Rom. 6, 4).

5. Ţinând seama de slăbiciunile omeneşti, Domnul a găsit potrivit ca şi prin pilde să sădească în inimile noastre deplina încredinţare a adevărului, pregătindu-le pentru ascultare. Drept care zice: „Căci cine dintre voi, vrând să zidească un turn, nu stă mai întâi şi-şi face socoteala cheltuielii, dacă are cu ce să-l isprăvească? Ca nu cumva, punându-i temelia şi neputând să-l termine, toţi cei ce-l vor vedea să înceapă a-l lua în râs, zicând: Omul acesta a început să zidească, dar n-a putut isprăvi! Sau care rege, plecând să se bată în război cu alt rege, nu va sta mai întâi să se sfătuiască, dacă va putea să întâmpine cu zece mii pe cel ce vine împotriva lui cu douăzeci de mii? Iar de nu, încă fiind el departe, îi trimite aceluia solie şi se roagă de pace. Aşadar oricine dintre voi care nu se leapădă de tot ce are, nu poate să fie ucenicul Meu. Bună este sarea, dar dacă şi sarea se va strica, cu ce va fi dreasă ? Nici în pământ, nici în gunoi nu este de folos, ci o aruncă afară. Cine are urechi de auzit să audă' {Lc. 14, 28-35).

Dacă vom crede acestea, ne vom elibera mai întâi de tirania diavolului şi apoi vom sta departe de orice lucru plăcut lui, oblăduiţi de harul lui Dumnezeu, prin Domnul nostru Iisus Hristos, că nu în deşert ni s-a vădit nouă harul acesta. Căci am părăsit nu numai lumea şi poftele ei, dar şi acele pretenţii sau îndatoriri către alţii, ba chiar şi pe cele faţă de propria noastră viaţă. Când ne vom lepăda noi de toate acestea, spre a ne împlini datoriile către Dumnezeu cu înţelepciune şi grabnică ascultare, numai atunci ne vom învrednici să devenim adevăraţi ucenici ai Domnului.

Încolo, învăţăm de la Moise şi de la Profeţi, de la Evanghelişti şi de la Apostoli, despre crearea dintru început a tuturor celor văzute şi nevăzute, de către Dumnezeu, prin Unul Născut Fiul Său, Domnul şi Dumnezeul nostru Iisus Hristos. Şi mai învăţăm despre celelalte câte sunt povestite în Scripturile de Dumnezeu insuflate: despre bunătatea sau asprimea lui Dumnezeu, despre multa Lui răbdare, despre arătarea dreptăţii Lui spre învăţătura noastră, despre profeţiile întrupării Domnului nostru Iisus, despre lucrurile care cad în aceeaşi vreme şi se împotrivesc altora, despre învierea morţilor întru slavă, despre înălţare şi despre prea strălucita Venire de la sfârşitul veacului, despre plinătatea dogmelor cu recunoştinţă primite prin lumina Evangheliei, despre evlavia faţă de

Dumnezeu în iubirea Domnului nostru Iisus Hristos, despre nădejdea vieţii veşnice şi a împărăţiei cereşti, despre dreptele pedepse veşnice ale celor ce s-au lepădat de cele sfinte şi despre răsplătirile celor care au trăit cu vrednicie în credinţa sănătoasă a Evangheliei lui Dumnezeu şi în nădejdea vieţii veşnice a împărăţiei cereşti, întru Hristos Iisus, Domnul nostru (cf. Gal. 5, 6).

Cuvântarea II - Cum se botează cineva cu botezul cel adevărat în Evanghelia Domnului nostru Iisus Hristos

1. Prin porunca Domnului nostru Iisus Hristos dată nouă, să ne iubim unii pe alţii după cum El ne-a iubit pe noi (cf. In. 13, 34). şi prin învăţătura Sfântului Apostol Pavel, să ne îngăduim unii pe alţii întru iubire (cf. Ef. 4, 2), ni s-a făcut arătare despre tributul de evlavie cu care suntem datori prin prea slăvitul botez după Evanghelia Domnului nostru Iisus Hristos.

Nu doar să vorbim despre vrednicia lucrării celei puternice, ci să contribuim cu ceva, asemenea văduvei care şi-a dăruit cei doi bănuţi. Şi întru aceasta, este trebuinţă de rugăciune de la toţi cei ce-L iubesc pe Dumnezeu, ca El însuşi, prin harul Sfântului Duh, să ne aducă aminte şi să ne tâlcuiască nouă cele ce am auzit despre Domnul, să ne îndrepte mintea spre calea păcii şi a învăţăturii sănătoase, spre zidirea credinţei, încât să se împlinească în noi, ca şi în voi, acel cuvânt: “Dă sfat celui înţelept, şi el se va face şi mai înţelept..." (Pild. 9, 9).

Afară de aceasta, trebuie să ştiţi, se cade ca mai întâi să capeţi învăţătură şi numai apoi să te învredniceşti de Taina Botezului. Căci aşa le-a poruncit ucenicilor Săi Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul Dumnezeului Celui Viu. Prin urmare, v-am predat vouă, în parte, despre cele zise de însăşi Domnul şi despre cei ce voiesc să devină cu adevărat ucenici ai lui Hristos, însă amintind puţine din multe.

Când vom ajunge să ne naştem de sus, ca să vedem împărăţia lui Dumnezeu făgăduită nouă, atunci, fiind născuţi din apă şi din Duh, vom putea intra în cetatea slavei.

Pentru pregătire, este nevoie să aduc aminte câteva din multele ce se afla scrise despre Împărăţia Cerurilor, ca în nici un chip să nu ne depărtăm de ele. Ba mai mult, pentru a putea convinge pe deplin, e mai sigur să vorbim cu preţuire despre cele preoţeşti şi despre animalele aduse pentru jertfă. Printre acestea din urmă, dacă vreunul era aflat neîmplinit, de batjocură sau nevoiaş, neavând toate mădularele, nu se primea în acest chip, după cum este scris. Nici omul nu era ales pentru preoţie de ar fi avut vreo meteahnă, după cum nici animalul nu era primit ca jertfă (cf. In. 20, 18; 22. 21). Cum zice Apostolul: „Şi toate acestea li s-au întâmplat acelora ca preînchipuiri ale viitorului, şi au fost scrise spre povăţuirea a noastră, la care au ajuns sfârşiturile veacurilor” (I Cor. 10, 11).

Şi Domnul, arătând limpede şi pe faţă ce va să însemne mărirea, zice: „...[unul] mai mare decât templul este aici” (Mt. 12, 6). Şi arătând că pentru îngrijirea sufletului se cuvine să ne ostenim mult întru desăvârşire, zice: „...şi cui i s-a încredinţat mult, mai mult i se va cere” (Lc. 12, 48)

2. Aşadar, vom aminti despre Împărăţia Cerurilor. Domnul nostru Iisus Hristos, când S-a suit pe munte şi a făcut început învăţăturii Sale cu înşirarea fericirilor, a rostit-o mai întâi pe aceea care cuprinde făgăduinţa Împărăţiei Cerurilor. Căci a zis: „Fericiţi cei săraci cu duhul, că a acelora este Împărăţia Cerurilor" (Mt. 5, 10). Şi iarăşi, profeţind vremea răsplătirii, zice: „Veniţi, binecuvântaţii Tatălui Meu, moşteniţi împărăţia cea pregătită vouă de la întemeierea lumii. Căci flămând am fost şi Mi-aţi dat să mănânc..." (Mt. 25, 34-35) - şi celelalte.

În Evanghelia dupa Luca, la altă vreme şi în alt loc, expunând din nou fericirile, zice: „Fericiţi voi cei săraci, că a voastră este Împărăţia Cerurilor” {Lc. 6, 20). Şi iarăşi: „Nu te teme, turmă mică, fiindcă Tatăl vostru a binevoit ca să vă dea vouă împărăţia. Vindeţi averile voastre şi daţi milostenie; faceţi-vă pungi care nu se învechesc, comoară neîmpuţinată în ceruri...” (Lc. 12, 32-33). Prin urmare, prin acestea, şi prin altele de felul acesta, poate cineva să se învrednicească de Împărăţia Cerurilor.

Iar despre cele iară de care nu se poate să intre cineva în Împărăţia Cerurilor, vorbeşte Domnul în Evanghelia după Matei, când zice: „Dacă nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor şi a fariseilor, nu veţi intra în Împărăţia Cerurilor” (Mt. 5, 20). Şi iarăşi: „De nu vă veţi întoarce şi nu vă veţi fi precum copiii, nu veţi intra în Împărăţia Cerurilor” (Mt. 18, 3). Şi în alt loc: „Cine nu va primi împărăţia lui Dumnezeu ca un copil, nu va intra în ea." (Mc. 10, 13).

Iar în Evanghelia după Ioan, zice către Nicodim: De nu se va naşte cineva de sus, nu va putea să vadă împărăţia lui Dumnezeu” (In. 3. 3). Tot aşa “De nu se va naşte cineva clin apă şi din Duh, nu va putea să intre în împărăţia lui Dumnezeu” (In. 3, 5).

3. Dar mai departe se atrage luarea aminte că dacă lipseşte un singur lucru dintre acestea, toate celelalte sunt primejduite. Căci zice Domnul: „O iotă sau o cirtă din I.ege nu va trece, până ce se vor face toate” (Mt. 5, 18). Cu atât mai mult de la Evanghelie, de vreme ce, însuşi Domnul spune: “Cerul şi pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece” (Mt. 24, 33). Drept care şi Apostolul Iacov a făcut cunoscut, prin aceste cuvinte: „Pentru că cine va păzi toată legea, dar va greşi într-o singură poruncă, s-a făcut vinovat faţă de toate poruncile” (Iac. 2, 10). S-a întemeiat întru acestea pe cele puse de Domnul în fericiri, în mărturiile despre Sine şi din făgăduinţele date lui Petru când l-a ameninţat că: „Dacă nu te voi spăla, nu ai parte de Mine" (In. 13, 8).

Iar Apostolul Pavel, împlinind în trupul său (cf. Col. 1, 24) lipsurile necazurilor lui Hristos, pentru trupul Lui, care este Biserica, mărturiseşte despre ea, vorbind în Hristos. Iată de ce nu poate cineva să se învrednicească de Împărăţia Cerurilor dacă a căzut sub judecata morţii, precum acelaşi zice fără înconjur: „...cei ce fac unele ca acestea sunt vrednici de moarte..." (Rom. 1, 32). Însă prin aceasta vrea să spună, cum lămureşte în

altă parte: „...că cei ce fac unele ca acestea nu vor moşteni împărăţia lui Dumnezeu” (Gal. 5, 21). Şi iarăşi în mod mai cuprinzător, zice: „Nu ştiţi, oare, că nedrepţii nu vor moşteni împărăţia lui Dumnezeu ?” (I Cor. 6, 9), iar în altă parte la fel, însuşi Domnul nostru Iisus Hristos, în Evanghelia după Luca, a spus aceste cuvinte: „Nimeni care pune mâna pe plug şi se uită îndărăt nu este potrivit pentru împărăţia lui Dumnezeu” (Lc. 9, 2). Aici, trebuie avut în vedere că nu numai pentru un mare număr de păcate, ci chiar şi pentru unul singur este judecata aşa de groaznică şi nestrămutată. Şi aceasta pentru că Dumnezeu este îngăduitor, dând timp chiar şi celui ce întârzie puţin să vină la ascultarea datorată Stăpânului. Şi omul întârzie din felurite pricini de la ascultarea cea grabnică şi nepregetătoare a sfintei înţelepciuni.

Deci, din acestea toate, şi din altele asemenea, vom învăţa că trebuie toate împlinite în întregime şi cu rânduială. În acestea se arată făgăduinţa Împărăţiei Cerurilor. Fără acestea, harul împărăţiei se tăgăduieşte. Să ne ferim de toate acele lucruri ce ne opresc de la moştenirea Împărăţiei Cerurilor. Şi să rămânem tari în nădejde, ca să ne învrednicim făgăduinţei.

Căci, în sârguinţa de a fi plăcuţi lui Dumnezeu, trebuie nu numai să ne depărtăm de orice răutate, ci orice cuvânt al lui Dumnezeu să-l păzim nesmintit şi nepătat. Urmând învăţăturii Apostolului Pavel asupra marii şi neînchipuitei bunătăţi a lui Dumnezeu şi a lui Hristos însuşi spre noi, pentru dreptatea şi mântuirea noastră, să luăm aminte la ceea ce adaugă: „Nedând nici o sminteală întru nimic ca să nu fie slujirea noastră defăimată, ci în toate înfăţişându-ne pe noi înşine ca slujitori ai lui Dumnezeu..." (II Cor. 6, 3-4).

4. Căci după cum cel sărac cu duhul, dacă n-a fost: născut din apă şi din Duh, nu poate să intre în Împărăţia Cerurilor, tot aşa nici oricare altul, „dacă nu va prisosi dreptatea sa mai mult decât a cărturarilor şi a fariseilor” (Mt. 5, 20), sau dacă va fi părăsit ceva din cele arătate aici a fi trebuitoare, nu va fi vrednic împărăţiei. Căci scris este: „Şi ca s-o înfăţişeze Sieşi, Biserică slăvită, neavând pată sau zbârcitură, ori altceva de acest fel, ci ca [...] să fie sfântă şi fără de prihană" (Ef. 5, 27). Şi multe altele de acest fel pe care, citindu-le cineva cu atenţie, se va încredinţa degrabă că toate trebuie să le împlinească pentru a se învrednici de Împărăţia Cerurilor.

Cel ce prisoseşte în dreptate, sau este născut din ea, împreună cu toate virtuţile arătate în rândul fericirilor, are însă de împlinit şi cele ce mai rămân pentru desăvârşire, făcându-se lucrător al acestora. Să mărturisească celor răvnitori cuvântul despre chipul naşterii din nou şi apoi să arate pe scurt despre harul lui Dumnezeu.

Dar pentru că porunca evlaviei noastre - cum s-a zis mai înainte - a cerut de la noi ca să începem a vorbi despre prea minunatul botez cel după Evanghelie, în continuare, după cele spuse despre Împărăţia Cerurilor, socotesc că trebuie să avem în vedere a arăta pe

scurt care este deosebirea între botezul lui Moise şi cel al lui Ioan ? Căci aşa ne vom face vrednici, prin harul lui Dumnezeu, să înţelegem care este demnitatea cea mai înaltă a botezului Domnului nostru Iisus Hristos, în mulţimea nemăsurată a slavei. Pentru că Cel Unul Născut, Fiul Dumnezeului Celui Viu, a zis că aici e ceva mai mare decât templul, mai mult decât Solomon şi mai mult decât Iona (cf. Ml. 12, 41-42). Şi Apostolul, după ce povestise mai înainte despre slava neapropiată de care s-a învrednicit Moise în slujba Legii iudeilor, mărturiseşte aceasta, adăugând: „Şi nici măcar nu este slăvit ceea ce era slăvit în această privinţă, faţă de slava cea covârşitoare" (II Cor. 3, 10). Şi Ioan Botezătorul, decât care nimeni n-a fost mai mare dintre cei născuţi din femeie (cf. Mt. 11, 11), mărturiseşte cândva, zicând: "Acela trebuie să crească, iar eu să mă micşorez" (In. 3, 30). Şi, în sfârşit: „Eu unul vă botez cu apă, spre pocăinţă, dar Cel ce vine după mine este mai puternic decât mine [...] Acesta vă va boteza cu Duh Sfânt şi cu foc" (Mt. 3, 11) - şi multe asemenea.

Dar cu cât se deosebeşte Duhul Sfânt de apă, cu atât mai vederat stă mai presus Cel ce botează cu Duh Sfânt de cel ce botează cu apă şi de botezul însuşi. Încât chiar Ioan Botezătorul, cel atât de fără seamăn lăudat de Domnul, zisese mai înainte, parcă ruşinos de sine însuşi: „...nu sunt vrednic să-I dezleg cureaua încălţămintelor" (Mc. 1, 7).

5. ***De ce am ţinut a arăta prin toate acestea superioritatea botezului după Evanghelia lui Hristos? Pentru că, deşi şi prin iscusinţa minţii putem înţelege oarecât, totuşi mai cu credinţă şi mai de folos este să spunem din înseşi Sfintele Scripturi, atât cât ne va învrednici Dumnezeu. Aşadar, pe de o parte, botezul fiind dat prin Moise, am cunoscut mai întâi deosebirea păcatelor, căci nu toate păcatele au darul iertării; pe de altă parte, am cercetat feluritele jertfe şi iscusinţa curăţirii, până ce am despărţit la vreme cele curate de cele întinate. Şi am stat de veghe, zile şi nopţi, luând seama la cele bune, pentru ca apoi să primim botezul ca pecete a curăţiei.***

În adevăr, botezul lui Ioan era dat celor de multe soiuri. Căci nu făcea deosebire cu privire la păcate, nici la jertfe, nu făcea cercetare adâncă asupra curăţiei, nici asupra privegherii de zi sau de noapte. Ci fără nici o întârziere, ca nimeni altul, primind din harul dumnezeiesc al lui Hristos însuşi, a pornit Ioan să boteze. Şi dacă cineva, ori de unde şi ori de câte ori venea să-şi mărturisească păcatele, era botezat în râul Iordan, îndată lua şi iertarea. Însă botezul Domnului este mai presus de orice minte, slavă mai înaltă decât orice râvnă şi rugăciune omenească, covârşire de dar şi de putere, pe toate întrecându-le, aşa cum soarele întrece celelalte stele, sau aşa cum, aducându-ne aminte de cuvintele Sfinţilor, vedem că acestea sunt neîntrecute şi neasemănate. Dar pentru aceasta nu trebuie să încetăm de a mai vorbi. Înseşi cuvintele Domnului nostru Iisus Hristos trebuie luate ca dreptare. Şi după cum se cade să vorbim despre cei ce călăuzesc în oglindă şi prin ghicitură, fără să facă prin tălmăcirea lor slavei împuţinare, din pricina slăbiciunii trupului ori a micimii cuvântului, tot aşa trebuie să ne minunăm întru aceasta

dc măreţia blândeţii şi iubirii de oameni a bunului Dumnezeu, că El înalţă pe cei ce vorbesc gângav prin măreţia iubirii întru harul Domnului nostru Iisus Hristos.

6. Aşadar, când a zis Domnul: „Dacă nu se va naşte cineva de sus, nu va putea să vadă împărăţia lui Dumnezeu" (In. 4, 3) şi iarăşi: „De nu se va naşte cineva din apă şi din Duh, nu va putea să intre în împărăţia lui Dumnezeu" (In. 3, 5), după învierea Sa din morţi (împlinindu-se în El, din persoana lui Dumnezeu Tatăl, cuvântul profeţiei lui David: „Fiul Meu eşti Tu, Eu astăzi Te-am născut. Cere de la Mine şi-Ţi voi da neamurile moştenirea Ta, şi stăpânirea Ta, marginile pământului" [Ps. 2, 7-81, ceea ce sub ochii noştri s-a vădit, la urmă, rânduind ucenicilor Săi o altă poruncă, i-a împiedicat să urmeze calea păgânilor şi i-a îndemnat zicând: „Mergând, învăţaţi toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh" {Mt. 28, 19).

Cuvine-se să vorbim despre puterea fiecărui cuvânt în parte, pentru a face credinţa auzită şi înţeleasă. Dar ca să vorbim astfel, este trebuinţă de rugăciuni obşteşti pentru deschiderea gurii noastre, căci scris este: „Crezut-am, pentru aceea am grăit (Ps. 115, 1); iar dacă ni s-a încredinţat întrebuinţarea numelor şi cuvintelor şi lucrurilor din Sfânta Scriptură, nu ni s-a dat aceasta în chip obişnuit şi la întâmplare. Căci se cuvine să vorbim despre Hristosul lui Dumnezeu nu doar de la Profeţi, nici doar de la Evanghelişti sau de la Apostoli, ci în Duhul Sfânt - cumpănind ţinta înţelepciunii. Şi aceasta nu trufindu-ne că am putea spune totul, ci măcar în parte, atât cât poate lua fiecare, din rânduiala sănătoasă a învăţăturii, spre dreapta înţelegere a judecăţilor şi a dogmelor credinţei. Se cade ca noi să avem grijă şi sârguinţă pentru fiecare cuvânt şi să fim vrednici de slujire după ţinta chemării celei de sus. Şi vom izbândi a face aceasta în chip cuvenit numai dacă, prin rugăciunile obşteşti, ne va împuternici pe noi Iisus Hristos Cel Unul Născut, Fiul Dumnezeului Celui Viu, ca să se facă şi în noi precum zice Apostolul: „Toate le pot în Hristos, Care mă întăreşte" (Flp. 4, 13).

7. Aşadar, mi-e aminte să vorbesc pe înţeles despre acea vorbă: „din nou", adică despre înnoirea sau îndreptarea faţă de starea cea de mai înainte, care era stare de necurăţie prin lucrarea păcatelor. Iov zicea că „nimeni nu e curat de păcate, chiar dacă o zi ar fi viaţa lui" (Iov 14. 4, după textul Septuagintei) iar David suspina plângând: Că iată, întru fărădelegi m-am zămislit şi în păcate m-a născut maica mea" (Ps. 50, 6). Şi Apostolul mărturisea că: „...toţi au păcătuit şi sunt lipsiţi de slava lui Dumnezeu; îndreptându-se în dar cu harul Lui, prin răscumpărarea cea întru Iisus Hristos - pe Care Dumnezeu L-a rânduit jertfă de ispăşire, prin credinţa în sângele Lui..." (Rom. 3, 23-25).

Pentru aceasta şi iertarea păcatelor s-a dat celor credincioşi Domnului, Care zice: „Acesta este sângele Meu, al Legii celei noi, care pentru mulţi se varsă spre iertarea păcatelor" (Mt26, 28). Tot aşa mărturiseşte şi Apostolul, din nou zicând: „după buna socotinţă a voii Sale, spre lauda slavei harului Său, cu care ne-a dăruit pe noi, prin Fiul

Său Cel iubit. Întru el avem răscumpărarea prin sângele Lui şi iertarea păcatelor, după bogăţia harului Său, pe care l-a făcut să prisosească în noi.(Ef. 5-8). Căci după cum o statuie stricată şi sfărâmată, ca să fie demnă de a închipui mărirea împărătească, trebuie făcută din nou de un artist înţelept şi de un meşter priceput, ca să capete înfăţişarea proprie măririi, şi numai aşa este aşezată în vechea ei cinste, tot aşa şi noi suferim de pe urma neascultării poruncii, precum este scris: „Şi omul, în cinste fiind. n-a ascultat; alăturatu-s-a dobitoacelor celor fără de minte şi s-a asemănat lor" (Ps. 48, 12). Să ne cerem din nou spre slava cea dintâi a chipului lui Dumnezeu. Căci zice: „Şi a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut..." (Fac. 1, 27). Cum s-a făcut aceasta, ne învaţă Apostolul Pavel, că mulţumită lui Dumnezeu, deşi am fost robi ai păcatului, nc-am supus din inimă chipului învăţăturii pe care am deprins-o, şi aşa cum ceara întrebuinţată pentru chipul sculpturii întâi se face chip asemănător, aşa şi noi, după ce ne-am deprins cu chipul învăţăturii după Evanghelie, dăm chip în noi omului celui dinlăuntru, împlinind porunca pe care am primit-o. Căci zice să ne dezbrăcăm de omul cel vechi şi de faptele lui, şi să ne îmbrăcăm în omul cel nou, înnoit prin cunoştinţa cea deplină, după chipul Celui ce ne-a zidit (cf. Col. 3, 9-10) - şi altele de acest fel.

8. Iar tâlcul trebuinţei de a se naşte din apă l-a înfăţişat Pavel şi în chip dogmatic, vorbind în Hristos şi zicând: „Au nu ştiţi că toţi câţi în Hristos Iisus ne-am botezat, întru moartea Lui ne-am botezat? Deci ne-am îngropat cu El în moarte, prin botez, pentru ca, precum Hristos a înviat din morţi. prin slava Tatălui, aşa să umblăm şi noi întru înnoirea vieţii. Căci dacă am fost altoiţi pe El prin asemănarea morţii Lui, atunci vom fi părtaşi şi ai învierii Lui. Cunoscând aceasta, că omul nostru cel vechi a fost răstignit împreună cu El, ca să se nimicească trupul păcatului, pentru a nu mai fi robi ai păcatului. Căci Cel ce a murit a fost curăţit de păcat, iar dacă am murit împreună cu Hristos, credem că vom şi vieţui împreună cu El, ştiind că Hristos, înviat din morţi, nu mai moare. Moartea nu mai are putere asupra Lui. Căci ce a murit, a murit păcatului o dată pentru totdeauna, iar ce trăieşte, trăieşte lui Dumnezeu. Aşa şi voi, socotiţi-vă că sunteţi morţi păcatului, dar vii lui Dumnezeu, în Hristos Iisus, Domnul nostru" (Rom. 6, 3-11)

Din toate acestea, tâlcul naşterii de a doua se vădeşte prin asemănare, însă nu poate să se nască cineva din nou, dacă nu a primit mai înainte harul lui Dumnezeu, precum însuşi Apostolul a arătat, atât în cele ce premerg, cât şi în cele ce urmează botezului. Iar pe cele ce premerg le începe de aici: „Dar Dumnezeu îşi arată dragostea Lui faţă de noi prin aceea că, pentru noi, Hristos a murit când noi eram încă păcătoşi. Cu atât mai vârtos, deci, acum, fiind îndreptaţi prin sângele Lui, ne vom izbăvi prin El de mânie. Căci dacă, pe când eram vrăjmaşi, ne-am împăcat cu Dumnezeu, prin moartea Fiului Său, cu atât mai mult, împăcaţi fiind, ne vom mântui prin viaţa Lui" (Rom. 5. 8-10).

9. Şi multe sunt de felul acesta, care în mod înţelept şi sublim prisosesc întru măreţie, aratând iubirea de oameni a lui Dumnezeu în preţul iertării păcatelor şi în virtutea şi în puterea celor care se desăvârşesc spre slava lui Dumnezeu şi a lui Hristos însuşi, după nădejdea vieţii veşnice prin Iisus Hristos, Domnul nostru. Pentru care şi zice: „Aşadar, după cum prin greşeala unuia a venit osânda pentru toţi oamenii, aşa şi prin îndreptarea adusă de Unul a venit, pentru toţi oamenii, îndreptarea care dă viaţă" {Rom. 5, 18).

Şi pe cele de pe urmă le înfăţişează în chip dogmatic, zicând: au nu cunoaşteţi, fraţilor, că oricât ne-am botezat în Hristos Iisus, întru moartea Lui ne-am botezat? Ca să ne înfăţişăm, după primirea harului, datoriile noastre cele lucrătoare, prin credinţă şi iubire, şi aşa să se desăvârşească întru noi bunăvoirea de oameni iubitoare a lui Dumnezeu. Aşadar, este trebuinţă de luptă mare şi legiuită, ca să nu primim în zadar un aşa har întru Hristos şi o astfel de iubire a lui Dumnezeu, cum însuşi Apostolul zice: „Căci pe El, Care n-a cunoscut păcatul, L-a făcut păcat pentru noi ca să dobândim întru El dreptatea lui Dumnezeu. Fiind, dar, împreună lucrători cu Hristos, vă rugăm să nu primiţi in zadar harul lui Dumnezeu" (II Cor. 5, 21; 6, 1).

Să primim cu credinţă toate cele ce sunt legate de acestea, în virtutea aceluiaşi har al lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos, Domnul nostru, întru Duhul Sfânt. Şi prin credinţă să înţelegem harul lui Dumnezeu. Ne vom învrednici să pricepem acestea, dacă le vom face în iubirea lui Hristos, Care a zis: „Când ştiţi acestea, fericiţi sunteţi dacă le veţi face" (In. 13, 17). Căci mintoşi sunt toţi cei ce fac acestea, după cum mărturiseşte Profetul (Ps. 111, 10) şi însuşi Cel Unul Născut, Fiul Dumnezeului Celui Viu, arătând groaznica şi nestrămutata judecată, atunci când zice: „Iar sluga aceea care a ştiut voia stăpânului şi nu s-a pregătit, nici n-a făcut după voia lui, va fi bătută mult" (Lc. 12, 47). Căci aceasta, nici dacă greşeşte din neştiinţă, nu rămâne nepedepsită.

10. Şi pentru ca să fim călăuziţi, după cum mai înainte s-a zis, prin cele mai vădite cuvinte şi fapte, la cunoaşterea dogmei şi la botez, în deplina încredinţare a adevărului, cu trezvie să aşteptăm cele mai presus de acestea, primind tot ce este de folos evlaviei noastre. Zice: „Am fost botezaţi" ca prin aceasta să ne înveţe că suntem ca şi lâna, care muiată în vopsea, se preface după culoare. Mai mult, Ioan Botezătorul, profeţind despre Domnul, zice: „Acesta vă va boteza cu Duh Sfânt şi cu foc" (Mt. 3, 11). Cuvine-se deci ca prin călăuză duhovnicească să ne luminăm cu lumina cunoştinţei, pentru înţelegerea acelei mari lumini despre care vorbim.

Căci e după cum fierul, introdus în foc, se înroşeşte sub vâlvătaie, iar dacă are ceva rău în el, se face mai vădit şi este mai gata pentru a fi curăţit. Nu numai că-şi schimbă culoarea, dar şi tăria se preface în moliciune, ajungând mai potrivit pentru a fi lucrat cu mâna şi pe drept cuvânt se armonizează cu voinţa stăpânului, făcându-se pe sine mai luminos din negreală. Nu numai că se aprinde şi luminează, dar şi lucrurile din apropiere

le umple de strălucire şi le dogoreşte. Tot aşa este trebuincios şi firesc şi celui ce s-a botezat cu foc - adică în cuvântul învăţăturii - să biruiască răutatea păcatelor. Aşa este şi cu cel care dovedind harul îndreptăţirilor. urăşte şi blestemă nedreptatea, după cum este scris în râvna de a se curăţi şi mai vârtos, prin credinţă în puterea sângelui Domnului nostru Iisus Hristos, cum însuşi zice: „Acesta este sângele Meu, al Legii celei noi, care pentru mulţi se varsă spre iertarea păcatelor" (Mt. 26, 28). Şi cum mărturiseşte şi Apostolul: "întru El avem răscumpărarea, prin sângele Lui, şi iertarea păcatelor, după bogăţia harului Lui" (Ef. 1, 7). Şi nu numai de la orice fărădelege şi păcat să fie ţinut, ci şi de toată întinăciunea trupului şi a sufletului să fie curăţit. Atunci, cel botezat în moartea Domnului să se facă aidoma morţii, adică să fie mort păcatului, lui însuşi şi lumii acesteia, ca să trăiască aievea, cu inima, cu cuvântul şi cu faptele, după chipul învăţăturii Domnului nostru Iisus Hristos. Aşa cum ceara primeşte chipul dat de meşter, ca să se împlinească ceea ce este scris: „Mulţumim însă lui Dumnezeu că, deşi eraţi robi ai păcatului, v-aţi supus din toată inima dreptarului învăţăturii căreia aţi fost încredinţaţi" (Rom. 6, 17.). Şi aşa să fie vrednic să păzească ceea ce Dumnezeu şi om au pregătit.

„Deci ne-am îngropat cu El în moarte, prin botez...'' (Rom. 6, 4). Pentru ce? „Pentru că, precum Hristos a înviat din morţi, prin slava Tatălui, aşa să umblăm şi noi întru înnoirea vieţii" (Rom. 6, 4). Căci trebuie ca morţii să fie îngropaţi şi acela care s-a înmormântat, întru asemănarea morţii, să învieze în Hristos, prin harul lui Dumnezeu. Şi de acum înainte să nu mai aducă odoare drept jertfă (cf. Ioil 2, 6; Naum 2, 10) pentru păcatele feţei dinlăuntru a omului, ci să lămurească în foc păcatele şi luând iertare prin sângele lui Hristos, să petreacă apoi întru înnoirea vieţii prin harul lui Hristos - piatra unghiulară pentru omul cel nou.

11. Aşadar, aflându-ne noi pradă neascultării, vom chema prin sfaturi bune la credinţă şi ascultare, şi vom străluci cu sufletul aprins, şi ne vom elibera de patima întunericului cea aducătoare de moarte, „căci plata păcatului este moartea" (Rom. 6, 23). Ca să se facă şi în noi pace, după cum zice Apostolul: „Moartea a fost înghiţită de biruinţă. Moarte, unde-ţi este boldul râu ? Iadule, unde-ţi este biruinţa ta ?"(I Cor. 15, 54-55). În adevăr, noi care credem în Dumnezeu, Soarele Dreptăţii, ne vom lumina de la El şi ne vom învrednici, prin înţelegere şi putere, să ne îndreptăţim întm El. Şi nu numai noi să strălucim ca zăpada (căci nemincinoasă este făgăduinţa Domnului: „De vor fi păcatele voastre cum e carmâzul, ca zăpada le voi albi, şi de vor fi ca purpura, ca lâna albă le voi face" – (Is. 1. 18), ci şi pe cei cure se apropie de noi sâ-i luminăm. Atunci vor auzi pe Domnul: „Voi sunteţi lumina lumii" (Mt. 5, 17.). Atunci cei ce vor auzi vor face astfel încât „să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă faptele bune ale voastre ca să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri" (Mt. 5, 16). Atunci şi Apostolul va mărturisi oricui, zicând: „...străluciţi ca nişte luminători în lume, ţinând cu putere cuvântul vieţii, spre lauda mea în ziua lui Hristos." (Flp. 2, 15-16). Însă înnoirea vieţii

nu trebuie să se arate numai prin comparaţie cu elinii şi cu oamenii lumeşti, ci şi prin comparaţie cu cei drepţi, după trecerea la legea lor. Căci se cade să râvnim înălţarea mai mult decât faţă de cei lumeşti, lucrând nu numai pentru cele ce sunt prezente şi ne aparţin, dar ostenindu-ne să facem bine şi altora, potrivit datoriilor noastre după lege şi să facem bine nu numai prietenilor, ci şi duşmanilor, întinzând binele şi la cei răi, ca să împlinim porunca Domnului nostru Iisus Hristos: „Fiţi milostivi, precum şi Tatăl vostru este milostiv" (Lc. 6, 36).

Cum să nu umblăm întru înnoirea vieţii şi să nu întrecem în dreptate pe cărturari şi pe farisei, când ascultăm cuvintele Domnului? „Aţi auzit că s-a zis: Ochi pentru ochi şi dinte pentru dinte. Eu însă spun vouă: Nu vă împotriviţi celui tău; iar cui te loveşte peste obrazul drept, întoarce-i şi pe celălalt. Celui ce voieşte să se judece cu tine şi să-ţi ia haina, lasă-i şi cămaşa. Iar de te va sili cineva să mergi o milă, mergi cu el două" (Mat. 5, 38-41). Căci nu numai că nu ne răzbunăm, copleşiţi de vechile noastre păcate, cum sfătuiesc cărturarii şi fariseii, după litera legii lui Moise, ci mai abitir arătăm răbdare în rele străduindu-ne să înfruntăm deopotrivă şi binele, şi nenorocirile. Şi aşa ne învoim şi cu una, şi cu alta. Moartea însă, pe care nu o chemăm, spre mâhnire ispitindu-ne pândeşte prin păcat să ne lovească, dar noi se cade să răspundem acestei lovituri cu înnoirea vieţii omului.

12. Dar cum de nu a şi murit faţă de lege cel ce nu s-a gândit să-i fie supus ? Trăieşte în Hristos cel care-şi lasă şi cămaşa ? Noi învăţăm că orice dreptate după lege să se păzească cu prisosinţă. Dar nu numai că trebuie să ne răstignim legii, ci trebuie să şi murim faţă de lege, precum ne-a învăţat Apostolul, zicând: „Eu, prin Lege, am murit faţă de Lege, ca să trăiesc lui Dumnezeu. M-am răstignit împreună cu Hristos; şi nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăieşte în mine. (Gal. 2, 19-20); iar altundeva - după multă laudă adusă părţilor bune ale legii de demult - zice: „m-am lipsit de toate şi le privesc drept gunoaie, ca pe Hristos să dobândesc şi să mă aflu întru El, nu având dreptatea mea cea din Lege, ci pe aceea care este prin credinţa în Hristos, dreptatea cea de la Dumnezeu, pe temeiul credinţei, ca să-L cunosc pe El şi puterea învierii Lui şi să fiu primit părtaş la patimile Lui, făcându-mă asemenea cu El în moartea Lui; ca, doar, să pot ajunge la învierea cea din morţi" (Flp. 3, 8-11). Şi puţin mai încolo, învăţându-ne pe noi să şi trăim acestea, zice mai lămurit: „Aşadar, câţi suntem desăvârşiţi aceasta să gândim" (Flp. 3, 15).

13. Şi în alt loc, arătând şi mai cu tărie care dogmă este mai trebuitoare, zice: „Aşa că, fraţii mei, şi voi aţi murit legii, prin trupul lui Hristos, spre a fi ai altuia, ai Celui ce a înviat din morţi, ca să aducem roade lui Dumnezeu. Căci pe când eram în trup, patimile păcatelor, care erau prin Lege lucrau în mădularele noastre, ca să aducem roade morţii. Dar acum ne-am desfăcut de Lege, murind aceluia în care eram ţinuţi robi, ca noi să slujim întru înnoirea Duhului, iar nu după slova cea veche" (Rom. 7, 4-6). „Pentru că

litera ucide, iar duhul - adică Cuvântul Domnului - face viu" (II Cor. 3, 6). Precum însuşi zice: „Duhul este cel ce dă viaţă; trupul nu foloseşte la nimic. Cuvintele pe care vi le-am spus sunt duh şi sunt viaţă" (In. 6, 63)- Mărturiseşte şi alesul apostolilor, zicând: „Doamne, la cine ne vom duce ? Tu ai cuvintele vieţii celei veşnice. Şi noi am crezut şi am cunoscut că Tu eşti Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui viu" (In. 6, 68- 69). Căci dacă ne-am păzi în deplina încredinţare a adevărului, prin sârguinţâ şi cu multă băgare de seamă, am putea să fugim de acea înfricoşată judecată despre care şi Moise, amenințând în chip profetic, a scris: „Prooroc (...) ca şi mine îţi va ridica Domnul Dumnezeul tău. Pe Acela să-L ascultaţi. Iar cine nu va asculta cuvintele Mele, pe care Proorocul Acela le va grăi în numele Meu, aceluia îi voi cere socoteală" (Dt. 18, 15-19). Iar cel faţă de care „nu s-a ridicat între cei născuţi din femei unul mai mare" (Mt. 11, 11), Ioan Botezătorul, a grăit în chip înfricoşător: „Cel ce crede în Fiul are viaţă veşnică, iar cel ce nu ascultă de Fiul nu va vedea viaţa, ci mânia lui Dumnezeu rămâne peste el" (In. 3, 36).

Dar pentru ca să nu se arate cineva mâhnit de botezul cu o astfel de moarte şi îngropăciune, ca şi când şi-ar pune nădejdea în stricăciune şi în pieire, iar nu în înnoirea vieţii, azvârle sămânţa şi statorniceşte nădejdea strălucitei învieri, când adaugă zicând: „Căci dacă am fost altoiţi pe El prin asemănarea morţii Lui, atunci vom fi părtaşi şi ai învierii Lui" (Rom. 6, 5). Căci dacă în această asemănare a morţii suntem morţi şi îngropaţi cu Hristos, întru înnoirea vieţii să umblăm, nu privind moartea ca stricăciune, ci socotind înmormântarea ca pe sădirea seminţelor. Şi murind negreşit celor neîngăduite, să ne arătăm credinţa lucrătoare prin dragoste. Atunci ne vom învrednici de nădejdea despre care cu Apostolul să zicem: „Căci cetatea noastră este în ceruri, de unde şi aşteptăm Mântuitor, pe Domnul Iisus Hristos, Care va schimba la înfăţişare trupul smereniei noastre ca să fie asemenea trupului slavei Sale, lucrând cu puterea ce are de a-Şi supune Sieşi toate" (Flp. 3, 200-21). „Şi aşa pururea vom fi cu Domnul" (I Tes. 4, 17). După cum însuşi Domnul nostru Iisus Hristos, adresându-Se Tatălui, zice: „Părinte, voiesc ca, unde sunt Eu, să fie împreună cu Mine şi aceia" (In. 17, 24), însă nouă vestindu-ne şi nouă zicându-ni-Se făgăduinţă: „Dacă-Mi slujeşte cineva, să-Mi urmeze, şi unde sunt Eu, acolo va fi şi slujitorul Meu" (In. 12, 26). Şi Pavel Apostolul, cel întru Hristos răsădit, mărturiseşte acestea, când scrie: .Căci aceasta vă spunem, după cuvântul Domnului, că noi cei vii, care vom fi rămas până la venirea Domnului, nu vom lua înainte celor adormiţi. Pentru că însuşi Domnul, întru poruncă, la glasul Arhanghelului şi întru trâmbiţa lui Dumnezeu, Se va pogorî din cer, (...) şi cei vii, care vom fi rămas, vom fi răpiţi, împreună cu ei, în nori, ca să întâmpinăm pe Domnul în văzduh, şi aşa pururea vom fi cu Domnul" (I Tes. 4, 15-17).

14. Şi păziţi fiind acum în aceasta: „Căci dacă am fost altoiţi pe El prin asemănarea morţii Lui", la fel se va împlini şi făgăduinţa: „şi ai învierii Lui" (Rom. 6, 5), după cum zice altundeva: „Căci dacă am murit împreună cu El, vom şi învia împreună cu El; dacă

rămânem întru El, vom şi împărăţi împreună cu El" (II Tim. 2, 11-12). Iată că Apostolul nu uită că repetiţia este necesară ascultătorilor săi, pentru întărire şi siguranţă. Şi stăruie chiar în repetarea aceloraşi lucruri, pentru încredinţarea adevărului. Căci despre aceasta îl auzim că zice: „Ca să vă scriu aceleaşi lucruri, mie nu-mi este anevoios, iar vouă vă este de folos" (Flp. 3, 1). Tot aşa învăţăm şi de la Iosif. care a tălmăcit visul lui Faraon (cf. Fc. 41, 1). Şi astfel, imitând povestirea visului, ne-a dat această învăţătură a botezului, asemenea celor de mai dinainte, zicând: „Cunoscând aceasta, că omul nostru cel vechi a fost răstignit împreună cu El, ca să se nimicească trupul păcatului, pentru a nu mai fi robi ai păcatului" (Rom. 6, 6). Prin urmare, învăţăm şi din aceste cuvinte că cel ce se botează în Hristos, în moartea Lui se botează, şi nu numai că se înmormântează cu Hristos, ci se şi răsădeşte împreună cu El, răstignindu-se mai întâi, ca şi din aceasta să învăţăm ca, după cum cel răstignit se înstrăinează de cei vii, tot aşa şi cel care este împreună răstignit cu Hristos, întru asemănarea morţii, să se depărteze de toţi aceia care trăiesc după omul cel vechi. Căci şi Domnul ne-a poruncit „să ne ferim de proorocii mincinoşi" (Mt. 7, 15). Tot aşa zice şi Apostolul: „Să vă feriţi de orice frate care umblă fără de rânduială şi nu după predania pe care aţi primit-o de la noi" (II Tes. 3, 6).

15. Şi după cum cel răstignit primeşte osânda morţii şi-i părăseşte pe cei alături de care a trăit, ridicându-se deasupra celor ce se târăsc pe pământ, tot aşa şi cel care s-a răstignit împreună cu Hristos, prin botez, se desparte de toţi cei cu care a trăit odinioară după măsura acestui veac, înălţându-se în cugetul lui spre cetăţenia cerească, încât după adevăr şi dreapta credinţă cea întru Hristos, poate să spună: „Căci cetatea noastră este în ceruri" (Flp. 3, 20). Şi să adauge încă: „Căci cel ce a murit a fost curăţit de păcat" (Rom. 6, 7) - adică s-a desfăcut, s-a eliberat, a fost slobozit de orice păcat, care nu este numai din cuvinte şi fapte, ci şi din cugetarea patimilor. Şi în alt loc lămureşte, scriind: „Iar cei ce sunt ai lui Hristos iisus şi-au răstignit trupul împreună cu patimile şi cu poftele" (Gal 5, 24). Neapărat trebuie să ne răstignim, cei Ce ne botezăm în apă, care este asemănarea crucii, şi a morţii, şi a mormântului, şi a învierii morţilor, după cum este scris. Şi din nou zice: „Drept aceea, omorâţi mădularele voastre, cele pământeşti [păzind întru totul rânduielile botezului: desfrânarea, necurăţenia, patima, pofta rea, lăcomia, care este închinare la idoli, pentru care vine mânia lui Dumnezeu..." (Col. 3, 5-6). Şi dincolo de aceasta, în chip lămurit şi cuprinzător, a adăugat: „...peste fiii neascultării". Astfel încât nici o plăcere, fie ea cât de măruntă şi de trecătoare, să nu-i mai facă tulburare celui împreună răsădit cu Hristos întru asemănarea morţii hui, dispreţuind şi urând unul ca acesta orice răutate, ba mai mult, orice gând care aţâţă patimile. Să fie arătată curăţia inimii, după cum zice David: „Nu s-a lipit de mine inima îndărătnică; pe cel rău, care se depărta de mine, nu 1- am cunoscut" (Ps. 100, 5). Iar cei răsădiţi întru asemănarea morţii cu adevărat vom învia împreună cu Hristos (căci planta ce urmează să răsară este la fel cu cea semănată). Acum însă, după măsura întrupării, suntem primeniţi întru omul cel dinlăuntru, prin înnoirea vieţii şi prin ascultarea până la moarte, cu deplina încredinţare a adevărului cuvintelor Lui, încât pe drept să ne învrednicim a spune: „Nu eu mai trăiesc,

ci Hristos trăieşte în mine" (Gal. 2, 20). Ci plinirea este în viitor, după cum ne-a încredinţat şi Apostolul zicând: „Dacă am murit împreună cu El, vom şi învia împreună cu El. Dacă rămânem întru El, vom şi împărăţi împreună cu El" (II Tim. 2, 11-12); „Căci dacă am fost altoiţi pe El prin asemănarea morţii Lui, atunci vom fi părtaşi şi ai învierii Lui" (Rom. 6, 5). Şi iarăşi învăţătura unui astfel de botez dându-ne-o nouă, într-un chip încă mai lesnicios şi mai folositor, adaugă zicând: „Hristos, înviat din morţi, nu mai moare. Moartea nu mai are stăpânire asupra Lui. Căci ce a murit, a murit păcatului o dată pentru totdeauna, iar ce trăieşte, trăieşte lui Dumnezeu. Aşa şi voi, socotiţi-vă că sunteţi morţi păcatului, dar vii pentru Dumnezeu, în Hristos Iisus" (Rom. 6, 9-11).

16. Aşadar această purtare de grijă a Domnului nostru Iisus Hristos pentru iertarea păcatelor noastre - prin întrupare, până la moarte - ne învaţă pe noi să ne socotim morţi păcatului, dar vii lui Dumnezeu, în Hristos Iisus. Şi precum Hristos, murind pentru noi şi înviind din morţi pentru noi, nu mai moare, tot aşa şi noi, care suntem botezaţi intru asemănarea morţii Lui, să murim păcatului. Şi prin ridicarea din apa botezului, ca şi înviaţi din morţi, să trăim lui Dumnezeu în Hristos Iisus şi niciodată să nu mai murim, adică niciodată să nu mai păcătuim. Pentru că: „Sufletul care a greşit va muri" (Eze. 18, 4). Şi după cum moartea nu-L mai stăpâneşte pe El, nici păcatul nu va mai domni de acum încolo asupra noastră. Şi pentru că „oricine săvârşeşte păcatul este rob păcatului" In. 8, 34), să ne eliberăm cu orice preţ de o astfel de robie, după cum ne-a arătat lămurit Apostolul când a zis: „Iar cei ce sunt ai lui Hristos Iisus şi-au răstignit trupul împreună cu patimile şi cu poftele" (Gal. 5, 24). Să trăim lui Dumnezeu în Hristos Iisus, Care ne-a eliberat pe noi precum este scris: „Hristos ne-a răscumpărat din blestemul Legii, făcându-Se pentru noi blestem" (Gal. 3, 13). Şi că chiar în arvună ne-a eliberat de păcat harul Domnului nostru Iisus Hristos, încă este scris: „Căci precum prin neascultarea unui om s-au făcut păcătoşi cei mulţi, tot aşa prin ascultarea unuia se vor face drepţi cei mulţi" (Rom. 5, 19).

Zice Apostolul: „Staţi deci tari (...) şi nu vă prindeţi iarăşi în jugul robiei" (Gal. 5, 1). Şi după cum el a murit păcatului o dată, iar de viază, lui Dumnezeu viază, aşa şi noi în botezul cu apă, care este asemănarea crucii şi a morţii, murind păcatului o dată, să ne păzim pe noi înşine şi niciodată să nu ne mai întoarcem la păcat, ci să rămânem neîncetat vii lui Dumnezeu, în Hristos Iisus, Care a zis: „Dacă-Mi slujeşte cineva, să-Mi urmeze'' (In. 12, 26). Şi mai înainte de toate să păzim acea poruncă a Domnului care ne îndeamnă: „Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, încât să vadă faptele voastre cele bune şi să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri" (Mt. 5, 16). Iar după aceea, să păzim şi îndemnul Apostolului, care scrie: „Ori de mâncaţi, ori de beţi, ori altceva de faceţi, toate spre slava lui Dumnezeu să le faceţi'' (I Cor. 10, 31).

Însă pentru a ajunge fiecare la acestea - dacă simţim vrednicia chemării cereşti - să ducem viaţă demnă de Evanghelia lui Hrîstos şi cu adevărat să putem zice: „Căci

dragostea lui Hristos ne stăpâneşte pe noi care socotim aceasta, că dacă unul a murit pentru toţi, au murit deci toţi. Şi a murit pentru toţi, ca cei ce viază să nu mai vieze loruşi, ci Aceluia Care, pentru ei, a murit şi a înviat" (II Cor. 5, 14-15). Şi aşa se ajunge la aceste cuvinte: „Rămâneţi întru iubirea Mea. Dacă păziţi poruncile Mele, veţi rămâne întru iubirea Mea, după cum şi Eu am păzit poruncile Tatălui Meu şi rămân întru iubirea Lui" (In. 15, 9-10).

17. „Nedând nici o sminteală întru nimic, ca să nu fie slujirea noastră defăimată, ci în toate înfăţişându-ne pe noi înşine ca slujitori ai lui Dumnezeu" (II Cor 6, 3-4). Pe drept şi adevărat arătăm făgăduinţa botezului, păzind îndemnul Apostolului, pentru toţi cei împreună îngropaţi cu Hristos, şi împreună înviaţi cu El. Astfel de cuvinte: „Deci să nu împărăţească păcatul în trupul vostru cel muritor, ca să vă supuneţi poftelor lui. Nici să nu puneţi mădularele voastre ca arme ale nedreptăţii în slujba păcatului, ci, înfăţişaţi-vă pe voi lui Dumnezeu, ca vii, sculaţi din morţi, şi mădularele voastre ca arme ale dreptăţii lui Dumnezeu" (Rom. 6, 12-13). Şi iarăşi: „Aşadar, dacă aţi înviat împreună cu Hristos, căutaţi cele de sus, unde Se află Hristos, şezând dc-a dreapta lui Dumnezeu. Cugetaţi cele de sus, nu cele de pe pământ" (Col. 3, 1-2).

Socotesc negreşit că prin aceste puţine cuvinte care au fost amintite, Apostolul ne explică acea mare revărsare de har a nemăsuratei iubiri a lui Dumnezeu întru Hristos Iisus, Domnul nostru, a Cărui ascultare până la moarte - precum este scris - a mijlocit pentru noi iertarea păcatelor, ne-a eliberat de păcătoşenia veacului acestuia şi ne-a adus stăpânirea peste greşeala aducătoare de moarte, împăcarea cu Dumnezeu, puterea de mulţumire, tovărăşia sfinţilor în viaţa veşnică, moştenirea Împărăţiei Cerurilor şi răsplata cu fel şi chip de bunătăţi.

Însă cu înţelepciune şi cu tărie ne-au fost date nouă toate acestea prin botezul în moartea Domnului nostru Iisus Hristos. Prin aceasta ne-a învăţat pe noi să ne întărim, ca nu cumva să primim în deşert un astfel de dar: „Deci să nu împărăţească păcatul în trupul vostru cel muritor, ca să vă supuneţi poftelor lui. Nici să nu puneţi mădularele voastre ca arme ale nedreptăţii în slujba păcatului, ci, înfăţişaţi-vă pe voi lui Dumnezeu, ca vii, sculaţi din morţi, şi mădularele voastre ca arme ale dreptăţii lui Dumnezeu" (Rom. 6, 12-13).

18. Prin acestea, depârtându-ne pe noi cu totul de orice păcat, ca şi de litera moartă a Legii, ne apropie de dreptatea cea după Dumnezeu, cu ameninţări înfricoşându-ne, dar şi cu bunătăţi şi darnice făgăduinţe îmbărbătându-ne: „Plata păcatului este moartea, iar harul lui Dumnezeu, viaţa veşnică, în Hristos Iisus, Domnul nostru" (Rom. 6, 23). Din nou ne învaţă să urmăm pe Domnul şi să mergem după lege în faţa dreptăţii celor care ne judecă, adăugând: „Oare nu ştiţi, fraţilor, - căci celor ce cunosc Legea vorbesc - că Legea are putere asupra omului, atâta timp cât el trăieşte ? Căci femeia măritată e legată

de bărbatul său atâta timp cât el trăieşte; iar dacă i-a murit bărbatul, este dezlegată de legea bărbatului. Deci, trăindu-i bărbatul, se va numi adulteră dacă va fi cu alt bărbat; iar dacă i-a murit bărbatul, este liberă faţă de lege, ca să nu fie adulteră, luând un alt bărbat. Aşa că, fraţii mei, şi voi aţi murit Legii, prin trupul lui Hristos, de a fi ai altuia, ai Celui ce a înviat din morţi, ca aducem roade lui Dumnezeu. Căci pe când eram trup, patimile păcatelor, care erau prin Lege, luau în mădularele noastre, ca să aducem roade morţii. Dar acum ne-am desfăcut de Lege, murind aceluia în care eram ţinuţi robi, ca noi să slujim întru înnoirea Duhului, iar nu după slova cea veche." (Rom. 7, 1-6) - şi celelalte.

Din unele ca acestea învăţăm să ne minunăm de neînchipuita iubire de oameni a lui Dumnezeu, în Hristos Iisus, şi mai cu frică să ne curăţim de orice pată a cărnii sau a duhului.

19. Iar deosebirea între spirit şi materie ne-o arată în alt loc, când face comparaţie între Lege şi Evanghelie şi cu aleasă cugetare rosteşte: „Litera ucide, iar duhul face viu" (II Cor. 3, 6). Litera o numeşte lege, ca din cele ce s-au scris mai înainte, ca şi din cele ce se vor mai adăuga, să lămurească faptul că duhul este învăţătura Domnului, a Celui ce a zis: „Cuvintele pe care vi le-am spus sunt duh şi sunt viaţă" (In. 6, 63).

Dacă aşa este preţuită dreptatea după Lege, de unii care se jertfesc în botezul lui Dumnezeu şi „nu mai viază loruşi, ci Aceluia care, pentru ei a murit şi a înviat" (II Cor 3, 13), atunci cât de cumplită trebuie să fie judecata desfrânării, cum limpede s-a arătat în cuvintele mai înainte zise: „Ce ar zice cineva despre predaniile omeneşti ?".

Dar despre dreptatea după Lege, însuşi Apostolul zice şi mai lămurit: „Ba mai mult: eu pe toate le socotesc că sunt pagubă, faţă de înălţimea cunoaşterii lui Hristos Iisus, Domnul meu. pentru Care m-am lipsit de toate şi le privesc drept gunoaie, ca pe Hristos să dobândesc. Şi să mă alin întru El nu având dreptatea mea cea din Lege, ci pe aceea care este prin credinţa în Hristos, dreptatea cea de la Dumnezeu'' (Flp. 3, 8-9).

Deci judecata despre predaniile omeneşti s-a arătat prin cuvintele Domnului, iar despre socotelile proprii cugetării omeneşti Apostolul ne-a învăţat să le facem răsturnare cu mai multă îndrăzneală, zicând: „Căci armele luptei noastre nu sunt trupeşti, ci puternice înaintea lui Dumnezeu, spre dărâmarea întăriturilor. Noi surpăm iscodirile minţii şi toată trufia care se ridică împotriva cunoaşterii lui Dumnezeu" (II Cor 10, 4-5). Sau dreptatea este din lume şi se arată de la sine fiecăruia, sau este de la Dumnezeu şi se dobândeşte cu sârguinţă. Despre aceasta, iarăşi stă scris: „Căci le mărturisesc că au râvnă pentru Dumnezeu, dar sunt fără cunoştinţă. Deoarece, necunoscând dreptatea lui Dumnezeu şi căutând să statornicească dreptatea lor, dreptăţii lui Dumnezeu ei nu s-au supus" (Rom. 10, 2-3). Ca din aceasta, şi din altele asemenea, să fie arătată judecata celor ce voiesc să-şi bată joc de judecăţile Domnului. Căci este scris: „Vai de cei care sunt înţelepţi în ochii

lor şi pricepuţi după gândurile lor!” (Is. 5, 21). Şi chiar Domnul a grăit limpede; „De nu vă veţi întoarce şi nu veţi fi precum pruncii, nu veţi intra în Împărăţia Cerurilor” (Mat, 18, 3). Din această pricină, este trebuinţă ca să se cu lăţească în întregime; unii de poftele diavoleşti şi nestatorniciile lumii, alţii de predaniile omeneşti şi de dorinţele proprii, egoiste, chiar dacă după măsurile lumii ei par măreţi şi demni de a fi admiraţi. Căci dacă rămân doar ai Legii şi lipsesc sau sunt zăbavnici la chemarea Duhului, atunci se fac grabnici călcării îndatoririlor rânduite de voia lui Dumnezeu. Dar cei ce au mărturisit botezul după cuviinţă, aceia s-au răstignit împreună cu Hristos, împreună au murit, împreună s-au înmormântat, împreună din morţi au înviat, având deplină încredinţare a adevărului şi putând zice cu Apostolul: „Lumea este răstignită pentm mine, şi eu pentru lume” (Gal. 6, 14). „Nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăieşte în mine” (Gal. 2, 20).

Prin aceasta ne învaţă desăvârşirea după legea dreptăţii, ca să ne învrednicim de Împărăţia Cerurilor.

20. A sosit timpul să mergem mai departe cu priceperea noastră şi prin credinţa în Hristos să înţelegem şi să cunoaştem. ***De ce se botează în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh?*** Prin urmare, este trebuinţa mai întâi să facem cunoscută îndeosebi slava fiecărui nume cu care se numeşte. Apoi să ştim că însuşi Domnul desluşeşte că botează în numele Sfântului Duh, când zice: „Ceea ce este născut din trup, trup este şi ce este născut din Duh, duh este” (In. 3, 6). Ca mai apoi, luând exemplul de mai înainte al naşterii după trup, să învăţăm limpede şi adevărat dogma evlaviei, din porunca binecunoscută. De vreme ce ştim şi suntem încredinţaţi pe deplin că după cum cineva care este născut după fire, este tot aşa ca şi acela din care s-a născut, tot aşa şi noi, cei născuţi din duh, este de neapărată trebuinţă ca să fim duhovniceşti. Duh, nu însă după acea mare şi necuprinsă slavă a Sfântului Duh, ci după măsura dată omului prin împărţirea darurilor lui Dumnezeu prin Hristosul Lui - fiecăruia după trebuinţă. Dar şi după poruncile lui Dumnezeu vestite prin Domnul nostru Iisus Hristos, spre învăţătură şi aducere aminte, cum însuşi Mântuitorul zice: „Acela vă va învăţa toate şi vă va aduce aminte despre toate cele ce v-am spus Eu” (In. 14, 26).

După aceea şi Apostolul ne-a dat cât mai pe larg a înţelege ce devine duhul în matca simţămintelor noastre, atunci când scrie: „Iar roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelungă răbdarea” (Gal. 5, 22) - şi celelalte. Şi mai înainte a zis: „Iar de vă purtaţi în Duhul nu sunteţi sub lege” (Gal. 5, 18). Şi în altă parte: „Daca trăim în Duhul, în Duhul să şi umblăm” (Gal. 5, 25); iar altădată: „Dar avem felurite daruri după darul ce ni s-a dat: dacă avem profeţie, să profeţim după măsura credinţei; dacă avem slujbă, să stăruim în slujbă..." şi altele.

21. Prin acestea şi altele asemenea, Domnul spune că cei ce sunt născuţi din duh, să se facă duh. Dar şi Apostolul laolaltă mărturiseşte, zicând: „Pentru aceasta, îmi plec genunchii înaintea Tatălui Domnului nostru Iisus Hristos, din Care îşi trage numele orice neam în cer şi pe pământ. Să vă dăruiască, după bogăţia slavei Sale. ca să fiţi puternic întăriţi, prin Duhul Său, în omul dinăuntru şi Hristos să Se sălăşluiască" (Ef. 3, 14-16). Dacă trăim cu duhul, cu duhul să şi umblăm. Şi astfel, devenind noi vase ale Sfântului Duh, vom putea să mărturisim deplin pe Hristos: „De aceea (...) nimeni nu poate să zică: Domn este Iisus - decât în Duhul Sfânt" (I Cor. 12, 3). Prin urmare, în acest chip şi Domnul, prin El însuşi şi prin gura Apostolului, ne-a învăţat că cei născuţi din duh trebuie să se facă duh. Dar şi de data aceasta ne vom aduce aminte de naşterea după trup, că mai întâi trebuie să ne mutăm locul şi să ne schimbăm obiceiurile, din pricina Sfântului Duh, Care întăreşte în noi omul cel dinlăuntru, ca să putem şi noi zice: „Cetatea noastră este în ceruri" (Flp. 3, 20), iar pe pământ ca nişte umbre umblăm. Să ne păzim sufletul, ca să-l încetăţenim întru cele cereşti. Iar după aceea să ne depărtăm şi de aceia care vieţuiesc lumii, precum zice David: "Pe cel ce clevetea în ascuns pe vecinul său, pe acela l-am izgonit; cu cel mândru cu ochiul şi nesăţios cu inima, cu acela n- am mâncat. Ochii mei sunt peste credincioşii pământului, ca să şadă ei împreună cu mine. Cel ce umbla pe cale fără prihană, acela îmi slujea. Nu va locui în casa mea cel mândru; cel ce grăieşte nedreptăţi nu va sta înaintea ochilor mei" (Ps. 100, 6-9) - şi în alte locuri, asemenea. Iar Apostolul mai stăruitor îndeamnă: „Dacă vreunul care, numindu-se frate, va fi desfrânat, sau lacom, sau închinător la idoli, sau ocărâtor, sau beţiv, sau răpitor, cu unul ca acesta nici să nu şedeţi la masă" (I Cor. 5, 11).

22. Adeseori, deci, rostindu-se răspicat împotriva acestor feluri de nelegiuiri, ne învaţă pe noi, lămurit şi ferm, nemăsurata măreţie şi cinste a iubirii întru Hristos, cu Care şi prin Care se cuvine să vieţuim împreună: „Căci El este pacea noastră. El, Care a făcut din cele două - una, surpând peretele din mijloc al despărţiturii, desfiinţând vrăjmăşia în trupul Său, legea poruncilor şi învăţăturile ei, ca, întru Sine, pe cei doi să-i zidească într-un singur om nou şi să întemeieze pacea. Şi să-i împace cu Dumnezeu pe amândoi, uniţi într-un trup, prin cruce, omorând prin ea vrăjmăşia. Şi, venind, a binevestit pace, vouă celor de departe şi pace celor de aproape. Că prin EI avem şi unii, şi alţii apropierea către Tatăl, într-un Duh. Deci, dar, nu mai sunteţi străini şi locuitori vremelnici, ci sunteţi împreună cetăţeni cu sfinţii şi casnici ai lui Dumnezeu. Zidiţi fiind pe temelia Apostolilor şi a Proorocilor, piatra cea din capul unghiului fiind însuşi Iisus Hristos. întru El, orice zidire bine alcătuită creşte ca să ajungă un locaş sfânt în Domnul" (Ef. 2, 14-21). Ca laolaltă şi asemenea celor răsădiţi cu Hristos prin asemănarea morţii Lui şi botezaţi în numele Sfântului Duh şi născuţi din nou în omul cel dinlăuntru, în reînnoirea minţii, zidiţi pe temelia Apostolilor şi a Profeţilor, tot aşa şi noi să ne învrednicim a fi botezaţi în numele Unuia Născut Fiul lui Dumnezeu şi să ne facem părtaşi darului celui mare de care Apostolul aminteşte zicând: „Câţi în Hristos v-aţi botezat, în Hristos v-aţi

îmbrăcat" (Gal. 3, 27). Şi încă: „Unde nu mai este elin şi iudeu, tăiere împrejur şi netăiere împrejur, barbar, scit, rob ori liber, ci toate şi întru toţi Hristos” (Col. 3, 11)
23. Este neapărată trebuinţă ca, prin urmare, cel născut să fie şi îmbrăcat. E la fel ca şi cu o scândură nelucrată - din orice lemn ar fi ea - care nu se potriveşte să fie aşezată ca ramă, până nu i se taie prisosul şi asprimile, şi numai aşa se îmbracă chipul zugrăvit al unui rege. Şi atunci, oricine admiră frumuseţea chipului sau a tabloului, nu pentru că este din lemn, aur sau argint, ci pentru izbânda meşteşugului întru asemănarea cu originalul. Apoi cu multă băgare de seamă, grijă şi silinţă, fiind isprăvită lucrarea, e aşezată ca o icoană vrednică de laudă. Iar deosebirea lemnului se trece cu vederea, chiar dacă se deosebeşte mult, pentru că admiraţia din partea celor ce se duc s-o privească o face să fie ţinută pretutindeni în mare cinste şi în toată faima dintru început. Tot la fel şi cel ce se botează, fie iudeu sau elin, fie bărbat sau femeie, sau rob, sau scit, sau barbar, sau altul care negreşit este numit după deosebirea neamului, prin sângele lui Hristos se dezbracă de omul cel vechi, împreună cu toate faptele lui, iar prin învăţătura cea dumnezeiască se îmbracă în Sfântul Duh, în omul cel nou, zidit după chipul lui Dumnezeu, în dreptate şi în sfinţenia adevărului (cf. Ef. 4, 22-24). Este reînnoit întru cunoştinţă, după chipul Ziditorului său, vrednic să se nască pentru a ajunge la bunăvoinţa lui Dumnezeu, despre Care Apostolul ne-a învăţat zicând: „Ştim că Dumnezeu toate le lucrează spre binele celor ce iubesc pe Dumnezeu, al celor care sunt chemaţi după voia Lui. Căci pe cei pe care i-a cunoscut mai înainte, mai înainte i-a şi hotărât să fie asemenea chipului Fiului Său, ca El să fie întâi născut între mulţi fraţi” (Rom. 8, 28-29).

24. Căci atunci cel îmbrăcat ca şi Fiul lui Dumnezeu se face vrednic de treapta desăvârşirii şi se botează în numele Tatălui şi al însuşi Domnului nostru Iisus Hristos - după mărturia lui Ioan - Care ne-a dat puterea de a ne face fii ai lui Dumnezeu (In. 1, 12), ai Celui ce zice: „Ieşiţi din mijlocul lor şi vă osebiţi, zice Domnul, şi de ce este necurat să nu vă atingeţi, şi Eu vă voi primi pe voi. Şi vă voi fi vouă tată, şi veţi fi Mie fii şi fiice - zice Domnul Atotţiitorul” (II Cor. 6, 17-18), prin însuşi harul Domnului nostru Iisus Hristos, Fiul Unul Născut al Dumnezeului Celui Viu, în Care „nici tăierea împrejur nu poate ceva, nici netăierea împrejur, ci credinţa care este lucrătoare prin iubire” (Gal. 5, 6). Prin iubire ne va fi lesne să izbutim în toate, dacă împreună ne luăm asupră-ne rânduiala botezului de la însuşi Domnul nostru Iisus Hristos, Care a zis: „...învăţându-i să păzească toate câte v-am poruncit vouă” (Mt. 28, 20).

A căror păzire este arătată prin iubirea faţă de El, căci însuşi Domnul a hotărât zicând: „De Mă iubiţi, păziţi poruncile Mele” (In. 14, 15). Şi iarăşi: „Cel ce are poruncile Mele şi le păzeşte, acela este care Mă iubeşte” (In. 14, 21). Şi din nou: „Dacă Mă iubeşte cineva, va păzi cuvântul Meu, şi Tatăl Meu îl va iubi” Un. 14, 23). Şi mai tare şi mai cu încredinţare zice: „Rămâneţi întru iubirea Mea. Dacă păziţi poruncile Mele, veţi rămâne întru iubirea Mea, după cum şi Eu am păzit poruncile Tatălui Meu şi rămân întru iubirea

Lui” (In. 15, 9-10). ***Dacă păzirea poruncilor prin iubire este o dovadă trebuitoare, frica mai mare să ne fie ca fără iubire şi preţuirea darurilor şi a puterilor de sus, adică fără însăşi lucrarea credinţei, chiar porunca aceea care aduce desăvârşirea la nimic nu foloseşte, cum zice Apostolul Pavel, vorbind întru Hristos: „De aş grăi în limbile oamenilor şi ale îngerilor, iar dragoste nu am făcutu-m-am aramă sunătoare şi chimval răsunător. Şi de aş avea darul proorociei şi tainele toate le-aş cunoaşte şi orice ştiinţă, şi de aş avea atâta credinţă încât să mut şi munţii, iar dragoste nu am, nimic nu sunt. Şi de aş împărţi toată avuţia mea şi de aş da trupul meu ca să fie ars, iar dragoste nu am, nimic nu-mi foloseşte.“ (I Cor. 13, 1-3). Precum socotesc, el aceasta a spus-o amintindu-şi cuvintele Domnului: „Mulţi Îmi vor zice în ziua aceea: Doamne, Doamne, au nu în numeie Tău am proorocit şi nu în numele Tău am scos demoni şi nu în numele Tău minuni multe am făcut ?” (Mt. 7, 22-23); „Am mâncat înaintea Ta şi am băut şi în pieţele noastre ai învăţat. Şi El vă va zice: Nu ştiu de unde sunteţi. Depărtaţi-vă de la Mine toţi lucrătorii nedreptăţii” (Lc. 13, 26-27).***

25. Din acestea se vede cu toată limpezimea că în lipsa iubirii nimic nu foloseşte, chiar dacă s-ar împlini preceptele şi dreptăţile Legii şi s-ar păzi toate celelalte porunci ale Domnului şi s-ar chivernisi toate celelalte daruri. Din pricina nepotrivirii lucrurilor, se judecă nu cuvântul în sine al darurilor şi al dreptăţilor, ci se judecă scopul celor care dăruiesc pentru interese proprii, cum zice şi Apostolul: „...care socotesc că evlavia este un mijloc de câştig” (I Tim. 6. 5). Acum însă: „Unii, e drept, vestesc pe Hristos din pizmă şi din duh de ceartă, alţii însă din bunăvoinţă. Ceilalţi, însă, din zavistie, vestesc pe Hristos nu cu gânduri curate, ci socotind să-mi sporească necazul în lanţurile mele" (Flp. 1, 15 şi 17); şi în altă parte zice: „Căci nu suntem precum cei mulţi, care strică cuvântul lui Dumnezeu" (II Cor. 2, 17). Şi adaugă: „Căci niciodată nu ne-am arătat cu cuvinte de linguşire, după cum ştiţi, nici cu ascunse porniri de lăcomie. Dumnezeu îmi este martor. Nici n-am căutat slavă de la oameni, nici de la voi, nici de la alţii, deşi puteam să fim cu greutate, ca Apostoli ai lui Hristos" (1 Tes. 2, 5-7). Iar din acestea, şi din altele asemenea s-a arătat în mod deschis că drept este răspunsul Domnului: “Depărtaţi-vă de la Mine toţi lucrătorii nedreptăţii” (Lc. 13, 2.7), căci prin darurile lui Dumnezeu se lucrează voinţele voastre proprii. Căci dacă cineva cu unelte doftoriceşti şi cu feluri de mirodenii - făcute pentru tămăduirea suferinţelor şi pentru îngrijirea sănătăţii şi a mântuirii - nu le foloseşte decât spre moarte, acela nu păzeşte porunca Apostolului care spune: „Ori de mâncaţi, ori de beţi. toate spre slava lui Dumnezeu să le faceţi” (I Cor. 10, 30)

Aşadar, în tot locul e trebuinţă de îngrijirea omului celui dinlăuntru, ca să fie mintea înţeleaptă şi tot lucrul a măsurat scopului slăvirii lui Dumnezeu, întru paza poruncilor Domnului. Faceţi pomul bun şi roada lui bună (cf. Mt. 7, 17). Şi iarăşi: “Fariseule orb! Curăţă întâi partea dinăuntru a paharului şi a blidului, ca să fie curată şi cea din afară” (Mt. 23, 26).

Să aducem roadă bună din prisosinţa inimii: unul o sută, altul şaizeci, altul treizeci (cf. Mt. 13, 8), fie cu fapta, fie cu cuvântul, spre slava lui Dumnezeu şi a lui Hristos însuşi, păzindu-ne mai departe să nu facem întristare Sfântului Duh (Ef. 4, 30). Şi aşa să fugim de judecata Domnului, Care zice: „Vai vouă, că semănaţi cu mormintele cele văruite, care pe din afară se arată frumoase, înăuntru însă sunt pline de oase de morţi şi de toată necurăţenia. Aşa şi voi, pe din afară vă arătaţi drepţi oamenilor, înăuntru însă sunteţi plini de făţărnicie şi de fărădelege” (Mt. 23, 27-28).

26. Pentru aceea trebuie ca înainte de botez să fie îndepărtate lucrurile care împiedică deprinderea învăţăturii şi să se pregătească omul spre o învăţătură mai potrivită, cum însuşi Domnul nostru Iisus Hristos încredinţează prin pilde grăitoare, ca apoi să adauge tâlcuind: “Aşadar, oricine dintre voi care nu se leapădă de tot ce are nu poate să fie ucenicul Meu” (Lc. 14, 33) Şi iarăşi, solemn: „Dacă vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie” (Mt. 16, 24). Şi din nou, hotărât: „Cel ce nu-şi ia crucea - în fiecare zi - şi nu-Mi urmează Mie nu este vrednic de Mine” (Mt. 10, 38; Lc. 9, 23).

Pe lângă acestea, mai sunt şi alte cuvinte tot aşa de înflăcărate ale Domnului nostru Iisus Hristos, bunăoară când zice: „Foc am venit să arunc pe pământ şi cât aş vrea să fie acum aprins!” (Lc. 12, 49). Din acestea a arătat răutatea păcatelor şi virtutea celor care, spre slava lui Dumnezeu şi a Hristosului Său s-au purtat bine şi au izbândit. Să umblăm dar cu râvnă şi întru mărturisirea celor zise de Apostol: „Om nenorocit ce sunt! Cine mă va izbăvi de trupul morţii acesteia? Mulţumesc lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos, Domnul nostru!” (Rom. 7, 24-25), Care a zis: „Acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi, care pentru mulţi se varsă spre iertarea păcatelor" (Mt. 26, 28) şi tot aşa mărturiseşte şi Apostolul: „întru Care avem răscumpărarea prin sângele Lui, adică iertarea păcatelor" (Col. 1, 14).

Şi atunci, să ne apropiem de apa botezului, care este asemănarea crucii - a morţii, a mormântului şi a învierii din morţi, aducătoare de pace prin paza celor pecetluite în tăierea împrejur a unui astfel de botez, despre care Apostolul zice: „Ştiind că Hristos, înviat din morţi, nu mai moare. Moartea nu mai are stăpânire asupra Lui. Căci ce a murit, a murit păcatului o dată pentru totdeauna, iar ce trăieşte, trăieşte lui Dumnezeu. Aşa şi voi, socotiţi- vă că sunteţi morţi păcatului, dar vii pentru Dumnezeu, în Hristos Iisus, Domnul nostru. Deci să nu împărăţească păcatul în trupul vostru cel muritor, ca să vă supuneţi poftelor lui. Nici să nu puneţi mădularele voastre ca arme ale nedreptăţii, ci, înfăţişaţi-vă pe voi lui Dumnezeu, ca vii, sculaţi din morţi, şi mădularele voastre ca arme ale dreptăţii lui Dumnezeu" (Rom. 6, 9-13).

27. Atunci se va învrednici cineva să fie botezat în numele Sfântului Duh şi născut din nou, când îşi va schimba şi locul, şi năravul, şi tovărăşiile. Şi aşa, umblând în Duhul, să

ne învrednicim a fi botezaţi în numele Fiului şi să ne îmbrăcăm în Hristos. Căci trebuie ca noul născut să fie vrednic şi de îmbrăcăminte, precum zice Apostolul: „Câţi în Hristos v-aţi botezat, în Hristos v-aţi îmbrăcat" (Gal. 3. 27). „V-aţi dezbrăcat de omul cel vechi, dimpreună cu faptele lui şi v-aţi îmbrăcat cu cel nou, care se înnoieşte, spre deplină cunoştinţă, după chipul Celui ce l-a zidit, unde nu mai este elin şi iudeu" (Col. 3, 9-11). Şi, îmbrăcaţi în Fiul lui Dumnezeu, ni se dă puterea ca să ne facem noi înşine fii ai lui Dumnezeu. Ne botezăm în numele Tatălui şi propovăduim ca Fii ai lui Dumnezeu pe Cel ce a poruncit şi a vestit cum zice Profetul: „Ieşiţi din mijlocul lor şi vă osebiţi, zice Domnul, şi de ce este necurat să nu vă atingeţi şi Eu vă voi primi pe voi. Şi voi fi vouă tată şi veţi fi Mie fii şi fiice», zice Domnul Atotţiitorul (cf. Is. 52, 11; II Cor. 6, 17-18). „Având deci - zice Apostolul - aceste făgăduinţe, iubiţilor, să ne curăţim pe noi de toată întinarea trupului şi a duhului, desăvârşind sfinţenia în frica lui Dumnezeu" (11 Cor. 7, 1). Şi din nou aminteşte, zicând: „Toate să le faceţi fără de cârtire şi fără de îndoială, ca să fiţi fără de prihană şi curaţi, fii ai lui Dumnezeu neîntinaţi în mijlocul unui neam rău şi stricat şi întru care străluciţi ca nişte luminători în lume, ţinând cu putere cuvântul vieţii, spre lauda mea în ziua lui Hristos" (Flp. 2, 14-16).

Şi din nou: „Aşadar, dacă aţi înviat împreună cu Hristos, căutaţi cele de sus unde Se află Hristos, şezând de-a dreapta lui Dumnezeu. Cugetaţi cele de sus, nu cele de pe pământ. Căci voi aţi murit şi viaţa voastră este ascunsă cu Hristos întru Dumnezeu. Iar când Hristos, Care este viaţa noastră.Se va arăta, atunci şi voi, împreună cu El, vă veţi arăta întru slavă" (Col. 3, 1-4). Care mărire este făgăduită de însuşi Domnul, când spune: „Atunci cei drepţi vor străluci ca soarele" (Mt. 13, 43).

Cuvântarea III - Că se cuvine ca omul născut din nou - prin Sfântul Botez - să crească de-acum dubovniceşte, prin participarea la Tainele cele dumnezeieşti

1. Mulţumită bunului Dumnezeu - prin aducerea aminte a cuvintelor Unuia Născut, Fiul Dumnezeului Celui Viu, dar şi ale Profeţilor, Evangheliştilor şi Apostolilor, care ne-au desluşit nouă îndestul învăţătura botezului după Evanghelia Domnului nostru Iisus Hristos - am învăţat că, în botezul prin foc, este scoasă la iveală orice răutate care încalcă dreptatea lui Hristos, iar urarea răutăţii pricinuieşte pofta virtuţii. Ci prin credinţa în sângele lui Hristos, suntem curăţaţi de orice păcat şi în apa botezului suntem bogaţi în moartea Domnului - după cum am statornicit cu mărturia scrisă - ca să murim noi păcatului şi lumii, şi să viem dreptăţii. Şi aşa botezaţi în numele Sfântului Duh suntem născuţi din nou. Iar o dată renăscuţi prin botez, în numele Fiului ne-am îmbrăcat în Hristos. Suntem îmbrăcaţi însă în omul cel dinlăuntru, zidit după chipul lui Dumnezeu în numele Tatălui ne-am botezat şi ne numim Fii ai lui Dumnezeu.

Cuvine-se ca de acum să ne hrănim cu hrana vieţii veşnice, pe care iarăşi ne-a dat-o nouă însuşi Unul Născut, Fiul Dumnezeului Celui Viu, zicând: „Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu" (Mt. 4, 4). Şi în ce chip se face aceasta, a învăţat cu următoarele cuvinte: „Mâncarea Mea este să fac voia Celui ce M-a trimis" (In. 4, 34). Şi spre deplina încredinţare a ascultătorilor, a zis: "Adevărat, adevărat zic vouă, dacă nu veţi mânca trupul Fiului Omului şi nu veţi bea sângele Lui, nu veţi avea viaţă în voi. Cel ce mănâncă trupul Meu şi bea sângele Meu are viaţă veşnică, şi Eu îl voi învia în ziua cea de apoi. Trupul Meu este adevărată mâncare şi sângele Meu, adevărată băutură. Cel ce mănâncă trupul Meu şi bea sângele Meu rămâne întru Mine şi Eu întru el" (In. 6, 53-56).

Şi puţin mai departe stă scris: „Deci mulţi din ucenicii Lui, auzind, au zis: Greu este cuvântul acesta! Cine poate să-l asculte? Iar Iisus, ştiind în Sine că ucenicii Lui murmură împotriva Lui, le-a zis: Vă sminteşte aceasta ? Dacă veţi vedea pe Fiul Omului suindu-Se acolo unde era mai înainte? Duhul este cel ce dă viaţă; trupul nu foloseşte la nimic. Cuvintele pe care vi le-am spus sunt duh şi sunt viaţă. Dar sunt unii dintre voi care nu cred. Căci Iisus ştia de la început cine sunt cei ce nu cred şi cine este cel care îl va vinde. Şi zicea: De aceea am spus vouă că nimeni nu poate să vină la Mine, dacă nu-i este dat de la Tatăl. Şi de atunci mulţi dintre ucenicii Săi s-au dus înapoi şi nu mai umblau cu El. Deci a zis Iisus celor doisprezece: Nu vreţi şi voi să vă duceţi? Simon Petru i-a răspuns: Doamne, la cine ne vom duce ? Tu ai cuvintele vieţii celei veşnice. Şi noi am crezut şi am cunoscut că Tu eşti Hristosul, Fiul Dumnezeului Celui viu" (/w. 6, 60-69).

2. Şi către sfârşitul Evangheliilor citim: „Şi luând pâinea, a frânt şi dând ucenicilor, a zis: Luaţi, mâncaţi, acesta este Trupul Meu, care se dă pentni voi; aceasta să faceţi spre

pomenirea Mea. Asemenea şi paharul, după ce au cinat, zicând: beţi dintru acesta toţi. Că acesta este Sângele Meu. al Legii celei noi, care pentru mulţi se varsă spre iertarea păcatelor" (Mt. 26, 26-28; Lc. 22, 19-20). Mărturiseşte despre aceasta şi Apostolul, zicând: „Căci eu de la Domnul am primit ceea ce v-am dat şi vouă: că Domnul Iisus, în noaptea în care a fost vândut, a luat pâine şi mulţumind, a frânt şi a zis: Luaţi, mâncaţi; acesta este trupul Meu, care se frânge pentru voi. Aceasta să faceţi spre pomenirea Mea. Asemenea şi paharul după Cină, zicând: Acest pahar este Legea cea nouă întru sângele Meu. Aceasta să faceţi ori de câte ori veţi bea, spre pomenirea Mea. Căci de câte ori veţi mânca această pâine şi veţi bea acest pahar, moartea Domnului vestiţi până când va veni" (1 Cor. 11, 23-26).

Prin urmare, ce folos au cuvintele acestea? Ca să ne aducem aminte totdeauna, când mâncăm şi bem, de Cel ce pentru noi a murit şi a înviat, şi astfel să ne deprindem a păzi nesmintit, în faţa lui Dumnezeu şi a lui Hristos însuşi, învăţătura primită de la Apostol, când a zis: „Căci dragostea lui Hristos ne stăpâneşte pe noi care socotim aceasta, că dacă unul a murit pentru toţi, au murit deci toţi. Şi a murit pentru toţi, ca cei ce viază să nu mai vieze loruşi, ci Aceluia Care, pentru ei, a murit şi a înviat" (II Cor. 5, 14-15). Căci cel ce mănâncă şi bea face acest lucru, spre veşnica pomenire a lui Hristos Iisus, Domnul nostru, Care pentru noi a murit şi a înviat. Însă, după învăţătura Apostolului, înţelepciunea aducerii aminte de ascultarea Domnului până la moarte nu e de ajuns, căci, vorbind mai înainte, a zis: „Dragostea lui Hristos ne stăpâneşte pe noi care socotim aceasta, că dacă unul a murit pentru toţi, au murit deci toţi [care mărturisim un botez). Şi a murit pentru toţi, ca acei ce viază să nu mai vieze loruşi, ci Aceluia Care, pentru ei, a murit şi a înviat" (II Cor. 5, 14-15). Carnea nu aduce nici un folos, după cum însuşi Domnul a zis: „Trupul nu foloseşte la nimic" (In. 6, 63).

3. Iar după cele spuse de El însuşi, a urmat în acest fel şi judecata Apostolului, care zice: „Cel ce mănâncă şi bea cu nevrednicie, osândă îşi mănâncă şi bea, nesocotind trupul Domnului" (I Cor 11, 29). Căci nu numai că are frică de osândă cel care, în necurăţia trupului şi a sufletului, nu e vrednic să se apropie de cele sfinte, căci, apropiindu-se, se face vinovat de trupul şi sângele Domnului, dar în zadar şi fără de folos mănâncă şi bea, deoarece pe lângă pomenirea celui care pentru noi a murit şi a înviat, Hristos Iisus, Domnul nostru, nu a păzit şi aceste cuvinte: „Dragostea lui Hristos ne stăpâneşte pe noi care socotim aceasta, că dacă unul a murit pentru toţi, au murit deci toţi" (I Cor. 5, 14- 15) - şi celelalte. Căci după cum atâta bunătate fără cunoştinţă şi fără folos face astfel de întărâtare şi după cum cel ce se apropie de o astfel de taină cu nemulţumire are judecata lenei, tot aşa „pentru orice cuvânt deşert pe care-1 vor rosti - împotriva Domnului - oamenii vor da socoteală în ziua judecăţii." (Mt. 12, 36). Iar încă şi mai abitir se dă pe faţă osânda lenevirii prin pilda celui ce a păstrat talantul întreg, ascunzându-l (cf. Mt. 25, 25-29).

Şi Apostolul ne-a propovăduit nouă că şi cel care aduce un cuvânt bun, însă nu spre zidirea cea de trebuinţă, face întristare Duhului Sfânt (cf. Ef.4. 29-30). Deci numai păzind aceasta să-l judecăm pe cel ce mănâncă şi bea cu nevrednicie. Şi dacă, pentru mâncare, fratele se mâhneşte, a căzut din iubire (cf. Rom. 14, 15), fără de care nici darurile cele mai mari, nici dreptăţile nu folosesc la lucrare (cf. I Cor. 13, 1 şi urm.). Ce ar zice cineva despre acela care, în lenevie şi în nelucrare, cu obrăznicie mănâncă trupul şi bea sângele Domnului nostru Iisus Hristos ? Şi prin aceasta mai mult întristează pe Sfântul Duh.

Prin urmare, cel care se apropie de trupul şi sângele lui Hristos, spre pomenirea Celui ce pentru noi a murit şi a înviat, se cade nu numai a se curăţa de orice întinare a trupului şi a sufletului, ca nu umva să mănânce şi să bea spre osândă, ci să şi dovedească cu prisosinţă dreapta pomenire a Celui Care pentru noi a murit şi a înviat. Şi aceasta murind păcatului, şi lumii, şi lui însuşi, şi viind lui Dumnezeu în Hristos Iisus, Domnul nostru.

Cartea a doua

Întrebarea I - Este neapărat dator să moară păcatului şi să vieze lui Dumnezeu oricine este botezat cu botezul Domnului nostru Iisus Hristos?

Răspuns:

1. Dacă toţi dorim împărăţia lui Dumnezeu, este deopotrivă nevoie ca să conlucrăm şi să ne călăuzim după acea hotărâre a Domnului, Care a zis: „De nu se va naşte cineva din apă şi din Duh, nu va putea să intre în împărăţia lui Dumnezeu" (In. 3, 5).

Prin urmare, suntem toţi deopotrivă datori să urmăm acestei orânduieli a botezului, aşa cum zice Apostolul, îndeobşte către cei care se botează: „Au nu ştiţi că toţi câţi în Hristos Iisus ne-am botezat, întru moartea Lui ne-am botezat ? Deci ne-am îngropat cu El, în moarte, prin botez, pentru ca, precum Hristos a înviat din morţi, prin slava Tatălui, aşa să umblăm şi noi pentru înnoirea vieţii" (Rom. 6, 3-4) - şi celelalte. Şi în alt loc, mai cu sfială şi mai lesne de înţeles, ne-a încredinţat nouă acest fel de învăţătură, zicând: „Câţi în Hristos v-aţi botezat, în Hristos v-aţi îmbrăcat. Nu mai este iudeu, nici elin; nu mai este nici rob, nici liber; nu mai este parte bărbătească şi parte femeiuşcă, pentru că voi toţi una sunteţi în Hristos Iisus" (Gal. 3, 27-28). La fel şi din nou zice către toţi: „în El aţi fost tăiaţi împrejur, cu tăiere împrejur nefăcută de mână, prin dezbrăcarea de trupul cărnii, întru tăierea împrejur a lui Hristos, îngropaţi fiind împreună cu EI prin botez, cu El aţi şi înviat prin credinţă" (Col. 2, 11-12).

Deci oricine se botează cu botezul Evangheliei este dator să trăiască după Evanghelie. Drept care a zis în altă parte: „Şi mărturisesc, iarăşi, oricărui om ce se taie împrejur, că el este dator să împlinească toată Legea" (Gal. 5, 3).

2. Aşadar rămâne neclintit că acela care se botează cu un singur botez - după pilda Celui ce pentru noi a murit şi a înviat - este de asemenea dator să împlinească ceea ce de la însuşi Apostolul am învăţat: „Căci dragostea lui Hristos ne stăpâneşte pe noi care socotim aceasta, că dacă unul a murit pentru toţi, au murit deci toţi. Şi a murit pentru toţi, ca cei ce viază să nu mai vieze loruşi, ci Aceluia Care, pentru ei, a murit şi a înviat" (II Cor. 5, 14-15). Căci dacă cineva care a fost tăiat împrejur într-o parte a trupului - după tăierea împrejur a lui Moise - este dator ca întreaga Lege s-o împlinească, cu cât mai mult cel ce este tăiat împrejur „întru tăierea împrejur a lui Hristos" (Col. 2, 11).
Prin dezbrăcarea trupului de păcatele cărnii, după cum stă scris, fiecare este dator să împlinească ceea ce a zis Apostolul: „Lumea este răstignită pentru mine, şi eu pentru lume'' (Gal. 6, 14). Ba mai mult: "Şi nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăieşte în mine" (Gal. 2, 20). Drept care, cu adevărat, după cuvintele Apostolului, cel botezat în moartea lui Hristos va muri sieşi şi lumii şi mai cu seamă păcatului, cum am fost învăţaţi despre

botez: „Omul nostru cel vechi a fost răstignit împreună cu El, ca să se nimicească trupul păcatului, pentru a nu mai fi robi ai păcatului" (Rom. 6, 6). Negreşit, ne-am învoit să urmăm în toate lui Hristos, deci să viem lui Dumnezeu în întregime, împlinind peste tot cele spuse de către Apostol: „Vă îndemn, deci, fraţilor, pentru îndurările lui Dumnezeu, să înfăţişaţi trupurile voastre ca pe o jertfă vie, sfântă, bineplăcută lui Dumnezeu, ca închinarea voastră cea duhovnicească." (Rom. 12, 1).

Acum, într-adevăr, se cade „să nu împărăţească păcatul în trupul vostru cel muritor, ca să vă supuneţi poftelor lui; nici să nu puneţi mădularele voastre ca arme ale nedreptăţii în slujba păcatului, ci înfăţişaţi-vă pe voi lui Dumnezeu, ca vii, sculaţi din morţi şi mădularele voastre ca arme ale dreptăţii lui Dumnezeu." (Rom. 6, 12-13) Dar despre acestea, şi despre altele asemenea, încă mai zice: „Nu mai este iudeu, nici elin; nu mai este nici rob, nici liber; nu mai este parte bărbătească şi parte femeiască, pentru că voi toţi una sunteţi în Hristos Iisus' (Gal. 3, 28). Ca să ne învrednicim toţi - ca unul - să auzim: „Bine, slugă bună şi credincioasă, peste puţine ai fost credincioasă, peste multe te voi pune: intră întru bucuria domnului tău" (Mt. 25, 21). De aceasta ne vom învrednici numai dacă fiecare dintre noi, în ceea ce este chemat şi ales, prin grijă sporită şi prin sârguinţă nepregetătoare, va înmulţi după putere darul împărţit lui, precum este scris (cf. Ef. 4, 7).

Întrebarea II - Este neprimejdios lucru ca oarecine să slujească cele preoţeşti nefiind curat la inimă din pricina conştiinţei pervertite, a necurăţiei sau a întinăciunii ?

Răspuns:

Într-adevăr, Moise, dând semn clar celor din vechime, cu înţelegerea cea dată lui de la Dumnezeu, dar pentru povăţuirea noastră, scrie: „Grăit-a Domnul cu Moise şi a zis: «Spune lui Aaron: Nimeni din neamul tău în viitor şi din rudele tale să nu se apropie, ca să aducă daruri Dumnezeului său, de va avea vreo meteahnă pe trupul său. Tot omul cu meteahnă pe trup să nu se apropie..." (Lv. 21, 16- 21). Iar când zice Domnul aceasta: „Mai mare decât templul este [cineva] aici" (Mi. 12, 6), El ne învaţă pe noi că este cu atât mai neînţelept cel ce slujeşte cu obrăznicie trupul Domnului - dându-L pe El „pentru noi prinos şi jertfă lui Dumnezeu, întru miros cu bună mireasmă“ (Ef 5, 2) - cu cât trupul Unuia Născut, Fiul lui Dumnezeu, este mai presus decât berbecii şi taurii. Şi nu din asemănare, căci este neasemănată măreţia.

Dar iată că meteahna sau schilodirea nu priveşte doar mădularele trupului, ci se cunoaşte şi-n evlavia dreptăţii după Evanghelie. Când porunca este păzită doar în parte sau nu se împlineşte sau nu se face aşa după cum place lui Dumnezeu, seamănă cu o rană oarecare, sau cu lepra, care se iveşte pe cugetul nostru, aducând nesocotirea poruncilor cereşti.

Aşadar, este totdeauna de trebuinţă, şi cu atât mai mult în timpul plin de măreţie al săvârşirii Tainei, sa păzim porunca Apostolului, care zice: „Având deci aceste făgăduinţe, iubiţilor, să ne curăţim pe noi de toată întinarea trupului şi a duhului, desăvârşind sfinţenia în frica lui Dumnezeu” (II Cor. 7, 1). Şi încă: „Nedând nici o sminteală întru nimic, ca să nu fie slujirea noastră defăimată, ci în toate înfăţişându-ne pe noi înşine ca slujitori ai lui Dumnezeu” (II Cor. 6, 3-4) Numai aşa va fi cineva vrednic să slujească - ca preot - Taina Domnului, după Evanghelia lui Dumnezeu.

Întrebarea III - Este neprimejdios lucru ca oarecine, nefiind curat ele orice întinăciune a trupului şi a sufletului, să mănânce trupul Domnului şi să bea sângele I.ui ?

Răspuns:

Dumnezeu a aşezat în Lege pedeapsa cea mai înaltă pentru acela care, în stare de necurăţie fiind ar îndrăzni să se atingă de cele sfinte. Căci le-a arătat negreşit celor din vechime, în mod simbolic, ca să fie şi spre învăţătura noastră: „A grăit Domnul cu Moise şi a zis: Spune lui Aron şi fiilor lui să umble cu băgare de seamă cu cele sfinte ale fiilor lui Israel şi să nu pângărească numele cel sfânt al Meu prin prinoasele pe care ei înşişi Mi le aduc. Eu sunt Domnul. Spune-le: Tot omul din seminţia voastră şi din neamul vostru, care va avea pe sine vreo necurăţenie şi se va apropia de cele sfinte, care se afierosesc de fiii lui Israel Domnului, sufletul aceluia se va stârpi de la faţa Mea. Eu sunt Domnul Dumnezeul vostru-" (Lv. 22, 1-3).

Dacă o astfel de ameninţare s-a orânduit pentru cei ce se apropie de cele care sunt sfinţite de la oameni, cu cât mai mare ar fi osânda împotriva celui ce s-ar apropia cu obrăznicie de o Taină atât de înfricoşată ? Căci cu cât este aici ceva „mai mare decât templul", după spusa Domnului (cf. Mt. 12, 6), cu atât este mai grozav şi mai înfricoşător este pentru acela care cu sufletul întinat îndrăzneşte să mănânce trupul Domnului, ca şi cum ar mânca berbeci sau tauri, după cum zice Apostolul: „Astfel, oricine va mânca pâinea aceasta sau va bea paharul Domnului cu nevrednicie, va fi vinovat faţă de trupul şi de sângele Domnului" (I Cor. 11, 27). Ci încă şi mai straşnic ne atrage luarea aminte, repetând cele zise: „Să se cerceteze însă omul pe sine şi aşa să mănânce din pâine şi să bea din pahar. Căci cel ce mănâncă şi bea cu nevrednicie, osândă îşi mănâncă şi bea, nesocotind trupul Domnului" (I Cor. 11, 28-29).
Dacă cineva, doar aflându-se în necurăţie, cade sub înfricoşată judecată, cu atât mai mult cel ce păcătuieşte nesocotind trupul Domnului!

Să ne curăţim, aşadar, de orice întinăciune şi numai astfel să ne apropiem de cele sfinte, ca sa fugim de judecata celor ce I.-au omorât pe Domnul, pentru că „cel ce mănâncă pâinea şi bea potirul Domnului cu nevrednicie, va fi vinovat de trupul şi sângele Domnului".

Vom dobândi viaţa veşnică - după cum nemincinos ne-a făgăduit Domnul şi Dumnezeul nostru Iisus Hristos - numai dacă atunci când mâncăm şi bem, ne vom aduce aminte de Cel ce pentru noi a murit şi a înviat. Să păzim judecata Apostolului, care zice: „Căci dragostea lui Hristos ne stăpâneşte pe noi care socotim aceasta, că dacă unul a murit pentru toţi, au murit deci toţi. Şi a murit pentru toţi, ca cei ce viază să nu mai vieze

loruşi, ci Aceluia Care, pentru ei a murit şi a înviat" (II Cor. 5, 14-15), dând tuturora împăcarea prin botez.

Întrebarea IV - Oare orice cuvânt al lui Dumnezeu se cuvine întocmai crezut şi ascultat spre încredinţarea adevărului, chiar dacă s-ar găsi în cele spuse vreo vorbă sau vreo faptă a Însuşi Domnului sau a sfinţilor care nu s-ar potrivi între ele ?

Răspuns:

1. Această întrebare este nevrednică întru totul să fie primită, dacă-L mărturisim cu credinţă pe Domnul nostru Iisus Hristos, prin care s-au făcut toate cele văzute şi cele nevăzute. Vorbind de cuvintele pe care le-a auzit de la Tatăl, este de trebuinţă să cugetăm asupra lor, ascultând ceea ce scrie Apostolul: „Fiţi gata totdeauna să răspundeţi oricui vă cere socoteală despre nădejdea voastră" (I Petr. 3, 15).

Şi pentru ca nu cumva să rămână, vorbind noi unora, vreo pricină de îndoială asupra ascultătorilor, să ne aducem aminte de ceea ce însuşi Domnul zice: „Adevărat zic vouă: (...) o iotă sau o cirtă din Lege nu va trece, până ce se vor face toate*' (Mt. 5, 18). Şi iarăşi: „Mai lesne e să treacă cerul şi pământul, decât să cadă din Lege un corn de literă" (Lc. 16, 17). Oare nu este aici mai mult decât Solomon şi mai mult decât Toma, ba chiar şi mai mult decât Moise?

Apostolul, după ce a povestit neapropierea izraeliţilor de slava lui Dumnezeu, face comparaţie cu slava Domnului nostru Iisus Hristos, adăugând: „Şi nici măcar nu este slăvit ceea ce era slăvit în această privinţă, faţă de slava cea covârşitoare. Căci dacă ce este trecător s-a săvârşit prin slavă, cu atât mai mult ceea ce e netrecător va fi în slavă" (II Cor. 3, 10-11). Iar dacă nici din aceste cuvinte, care sunt spuse şi în Evanghelie, nu învăţăm să ne cunoaştem şi să ne mărturisim fără de îndoială credinţa atunci să ne aducem aminte încă o dată de cuvintele Domnului: „Cerul şi pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece" (Mt. 24, 35).

Aşadar, ajung cuvintele Domnului care cu adevărat îşi află temei în inimile noastre, prin Sfântul Duh, Călăuzitorul, ca fără îndoială şi lămurit să avem tot cuvântul ieşit din gura lui Dumnezeu. Dar ca să întâmpinăm şi slăbiciunea unora, prin felurite mărturii vrednice de crezare, să amintim măcar câteva din multe. Astfel, zice David: „Adevărate sunt toate poruncile Lui, întărite în veacul veacului, făcute in adevăr şi în dreptate" (Ps. 110, 7-8). Şi iarăşi: „Credincios este Domnul întru cuvintele Sale şi cuvios întru toate lucrurile Sale" (Ps. 144,13) - şi multe de felul acesta. Iar Iehu, în Cărţile Regilor, a zis: „Să ştiţi deci că nimic din ceea ce a spus Domnul (...) n-a rămas neîmplinit" (IV Regi 10, 10).

2. Cât despre acelea care par să aibă ceva contrariu în ele, s-ar cuveni să cercetăm cu băgare de seamă dacă mai degrabă nu-i ceva contrariu în noi înşine, ca nu cumva cineva, ispitindu-se spre cunoştinţa bogatei înţelepciuni şi fiind nemulţumit că nu poate pricepe nepătrunsele căi ale lui Dumnezeu să se facă vinovat judecăţii din pricina îndrăznelii şi a

încăpăţânării, şi să audă: „Necredincios este cel ce strigă împăraţilor: netrebnicilor!“ (cf. Iov 34, 18). Şi: „Cine va ridica pâră împotriva aleşilor lui Dumnezeu” (Rom. 8, 33). Într-adevăr dacă judecata multora pare că are dezlegare, în multe care se arată potrivnice suntem datori să fim cu băgare de seamă, că atunci când se pare că o poruncă este împotriva alteia, în cuvânt sau în faptă, face trebuinţă ca fiecare să se supună judecăţii, cu smerenie în faţa „adâncului bogăţiei şi al înţelepciunii şi al ştiinţei lui Dumnezeu“ (Rom. 11, 33), ca să nu se facă pricină de păcat (cf. Ps. 140, 4), căci aceasta place lui Dumnezeu şi ne fereşte de primejdii, ca pe nişte buni ucenici ai dumnezeieştilor Scripturi.

Când se pare însă că o poruncă are ceva împotriva altei porunci, să cercetăm pricinile şi să citim în întregime locul; astfel vom cunoaşte negreşit, fără nici o vrajbă, ce se cuvine fiecărui caz, pricepând tâlcul chemării de sus, către care tind toate poruncile, ca şi pe cel curăţit de boală, şi pe cel ce lucrează înaintând spre bine, şi pe cel ostenitor către desăvârşire, să-i aducă deopotrivă ca mărturii plăcute înaintea lui Dumnezeu, cum zicea Domnul undeva: „Nici nu aprind făclie şi o pun sub obroc, ci în sfeşnic, şi luminează tuturor celor din casă. Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, aşa încât să vadă faptele voastre cele bune şi să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri” (Mt. 5, 15-16); şi „să nu ştie stânga ta ce face dreapta ta" (Ml. 6, 3).

3. Şi încă multe de felul acesta ai să găseşti şi la Evanghelişti şi la Apostol. Dacă acea poruncă a fost dată numai, iar cum să se facă nu s-a adăugat, să ne aducem aminte de Domnul, Care zice: „Cercetaţi Scripturile” (In. 5, 39) Şi să-i luăm drept pildă pe Apostoli, că ei L-au întrebat pe Domnul despre tâlcul celor zise de către El, iar din cele care tot de către El sunt spuse în alt loc, să învăţăm adevărul şi mântuirea, după acest exemplu: „Adunaţi-vă comori în cer" (Mt. 6, 20). Să ne învăţăm de la însuşi Domnul, din cele spuse tânărului: „Vinde averea ta, dă-o săracilor şi vei avea comoară în cer” (Mt. 19, 21) şi din cele spuse celor dornici să moştenească Împărăţia Cerurilor: „Nu te teme, turmă mică, pentru că Tatăl vostru a binevoit să vă dea vouă împărăţia. Vindeţi averile voastre şi daţi milostenii; faceţi-vă pungi care nu se învechesc, comoară neîmpuţinată în ceruri.” (Lc. 12, 32-33)

Dacă se întâmplă vreo piedică în păzirea poruncii, aceasta să fie spre lauda noastră, căci ne aducem aminte de Apostolul care zice: „Căci mai bine este pentru mine să mor, decât să-mi zădărnicească cineva lauda" (I Cor. 9, 15). Şi în altă parte, mai pe larg: „Cine ne va despărţi pe noi de iubirea lui Hristos? Necazul, sau strâmtorarea, sau prigoana, sau foametea, sau lipsa de îmbrăcăminte, sau primejdia, sau sabia ?" (Rom. 8, 35) - şi celelalte.

Din acestea, să ne învăţăm şi mai mult să păzim poruncile şi să dăm dovadă mai cu prisosinţă de iubirea către Domnul, Care zice: „Cine Mă iubeşte va păzi cuvântul Meu” (In. 14, 23) - şi în multe locuri, asemenea.

Iar în celelalte, să luăm drept pildă pe Apostol şi să zicem: „O, adâncul bogăţiei şi al înţelepciunii şi al ştiinţei lui Dumnezeu! Cât sunt de necercetate judecăţile Lui şi cât de nepătrunse căile Lui! Căci cine a cunoscut gândul Domnului sau cine a fost sfetnicul Lui?” (Rom. 11, 33-34). Celui ce crede, îi este de trebuinţă, spre a se mântui, să înveţe să se facă asemenea copiilor, după cum însuşi glasul Domnului nostru Iisus Hristos a grăit: „Cine nu va primi împărăţia lui Dumnezeu ca un copii nu va intra în ea” (Mc. 10, 15).

Întrebarea V - Oare orice neascultare a unui cuvânt este vrednică de mânie şi de moarte, chiar dacă el nu este însoţit, în mod lămurit, de vreo ameninţare ?

Răspuns:

1. Despre aceasta - cum că neascultarea oricărui cuvânt este vrednică de mânie şi de moarte - s-a spus pe larg în epistola despre buna înţelegere (?). Dar acum - spre a aminti doar una sau două din multele mărturii - să-l auzim pe Ioan Botezătorul zicând: „Cel ce crede în Fiul are viaţă veşnică, iar cel ce nu ascultă de Fiul nu va vedea viaţa, ci mânia lui Dumnezeu rămâne peste el" (In. 3. 36). Şi însuşi Domnul face cunoscut, cu toată hotărârea: „O iotă sau o cirtă din Lege nu va trece, până ce se vor face toate" (Mt. 5, 18). Dacă aşa sunt ale Legii, cu cât mai mult cele ale Evangheliei, după cum însuşi Domnul adesea ne-a încredinţat!

Iar despre aceea - cum că ameninţarea nu însoţeşte în chip lămurit fiecare cuvânt sau poruncă în parte - socotesc că este destul pentru credincioşi să-şi amintească de Domnul însuşi, Care, în pericopa învăţăturii despre fericiri, după ce a istorisit multe din cele oprite, negreşit a aşezat şi câte o ameninţare, zicând: „Oricine se mânie pe fratele său, vrednic va fi de osândă; şi cine va zice fratelui său: netrebnicule, vrednic va fi dc judecata sinedriului; iar cine va zice: nebunule, vrednic va fi de gheena focului" (Mt. 5. 22) - şi multe de acest fel.

Iar celor cărora nu le-a rânduit pedepse desluşite, le-a spus, de pildă: „Oricine se uită la femeie, poftind-o, a şi săvârşit adulter cu ea în inima lui" (Mt. 5, 28); sau: „Eu însă vă spun vouă: să nu vă juraţi nicidecum" (Mt. 5, 34). Şi puţin după aceea: „Ci cuvântul vostru să fie: ceea ce este da, da; şi ceea ce este nu, nu; iar ce e mai mult decât acestea, de la cel rău este" (Mt. 5, 37). Şi multe de felul acesta zicând, fără să rânduiască vreo pedeapsă anume, o lasă să se înţeleagă, îndeobşte, prin ceea ce zisese mai înainte: „De nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor şi a fariseilor, nu veţi intra în Împărăţia Cerurilor" (Ml. 5, 20). Şi adaugă către sfârşit: „Oricine aude aceste cuvinte ale Mele şi nu le îndeplineşte, asemăna-se-va bărbatului nechibzuit care şi-a clădit casa pe nisip. Şi a căzut ploaia şi au venit râurile mari şi au suflat vânturile şi au izbit în casa aceea, şi a căzut. Şi căderea ei a fost mare" (Mt. 7, 26-27).

2. Nici în alte locuri, amintind de multe păcate, nu a pus întotdeauna şi rânduiala unei pedepse, socotind că sunt destul de cuprinzătoare pentru toţi cele ce adesea au fost spuse numai pentru unii. Şi dacă am avea nevoie să ne sprijinim şi pe altele, să amintim şi de spusele Apostolului. Căci într-adevăr şi el, urmând lui Dumnezeu, a zis cândva: „Dar eu v-am scris acum să nu vă amestecaţi cu vreunul, care numindu-se frate, va fi desfrânat, sau lacom, sau închinător la idoli, sau ocărâtor sau beţiv, sau răpitor. Cu unul ca acesta nici să nu şedeţi la masă" (I Cor. 5, 11); iar altădată: „Nu vă minţiţi unul pe altul" (Col.

3, 9). Şi în altă parte: „Orice amărăciune şi supărare şi mânie şi izbucnire şi defăimare să piară de la voi, împreună cu orice răutate.” (Ef. 4, 31)

Şi multe de felul acesta a zis încă, fără să le însoţească de vreo ameninţare. Dar în altă parte, pomenind şi pedeapsa, în chip cuprinzător a zis: „Nu vă amăgiţi: nici desfrânaţii, nici închinătorii la idoli, nici adulterii, nici malahienii, nici sodomiţii, nici furii, nici lacomii, nici beţivii, nici batjocoritorii, nici răpitorii nu vor moşteni împărăţia lui Dumnezeu” (I Cor 6, 9-10).

Iar în altă parte scrie iarăşi, mai pe larg: „Şi precum n-au încercat să aibă pe Dumnezeu în cunoştinţă, aşa şi Dumnezeu i-a lăsat la mintea lor fără judecată, să facă cele ce nu se cuvine. Plini fiind de toată nedreptatea, de desfrânare, de viclenie, de lăcomie, de răutate; plini de pizmă, de ucidere, de ceartă, de înşelăciune, de purtări rele, bârfitori, grăitori de rău, urători de Dumnezeu, ocărâtori, semeţi, trufaşi, lăudăroşi, născocitori de rele, nesupuşi părinţilor, neînţelepţi, călcători de cuvânt, fără dragoste, fără milă. Aceştia, deşi au cunoscut dreapta orânduire a lui Dumnezeu, că cei ce fac unele ca acestea sunt vrednici de moarte, nu numai că fac ei acestea, ci le şi încuviinţează celor care le fac. Pentru aceea, oricine ai fi, o, omule, care judeci, eşti fără cuvânt de răspuns, căci, în ceea ce judeci pe altul, pe tine însuţi te osândeşti, căci aceleaşi lucruri faci şi tu care judeci" (Rom. 1, 28-32; 2, 1) - şi in multe alte locuri, asemenea.

Din aceasta se vede că, chiar dacă după aceste împărţiri nu se rosteşte ameninţarea potrivită fiecărei pedepse, totuşi trebuie să cunoaştem că tot cel ce ocoleşte sau calcă o poruncă va avea parte de judecata cuvenită, după cum Domnul nostru Iisus Hristos a desluşit: „Cine Mă nesocoteşte pe Mine şi nu primeşte cuvintele Mele are judecător ca să-l judece: cuvântul pe care l-am spus, acela îl va judeca în ziua cea de apoi” (In. 12, 48).

Iar Ioan Botezătorul, decât care nimeni nu este mai mare, fără înconjur mărturiseşte: „Cine nu ascultă de Fiul nu va vedea viaţa, ci mânia lui Dumnezeu rămâne peste el" (In. 3, 36). Iar acest fapt este cunoscut Sfintei Scripturi încă din Vechiul Testament. Căci şi prin Moise - care a scris multe în Lege fără ca să adauge întotdeauna o ameninţare anume pentru cel ce calcă vreo poruncă sau nu o păzeşte - se face cunoscut blestemul potrivit tuturor celor vrednici de pedeapsă, când zice: „Blestemat să fie tot omul care nu va plini toate cuvintele legii acesteia" (Dt. 27, 26). Iar în altă parte: „Blestemat să fie tot cel ce face lucrurile Domnului cu nebăgare de seamă” (Ier. 48, 10). Dacă e blestemat chiar şi cel ce lucrează fără destulă grijă, atunci cel ce nu lucrează deloc de ce pedeapsă va fi vrednic ?!

Întrebarea VI - Oare neascultarea stă în fapta celor potrivnici sau în tăcerea celor chemaţi să mărturisească?

Răspuns:

1. Domnul nostru Iisus Hristos, vorbind mai pe-ndelete despre aceasta - atunci spre depărtarea greşelii celei de demult, iar acum spre întărirea inimilor noastre în credinţa sănătoasă a voit să ne înveţe pe noi frica judecăţilor, nu numai prin cuvinte, ci şi prin pilde. Ca prin fapte mai abitir să se urmărească încredinţarea adevărului. Astfel, mai întâi zice: „De nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor şi a fariseilor, nu veţi intra în Împărăţia Cerurilor" (Mt, 5, 20). Şi după acest loc al învăţăturii Sale, aduce o pildă, zicând: „Oricine aude aceste cuvinte ale Mele şi nu le îndeplineşte, asemăna-se-va bărbatului nechibzuit care şi-a clădit casa pe nisip. Şi a căzut ploaia şi au venit râurile mari şi au suflat vânturile şi au izbit în casa aceea, şi a căzut. Şi căderea ei a fost mare" (Mt. 7, 26-27). Şi iarăşi: „Cineva avea un smochin, sădit în via sa şi a venit să caute rod în el, dar n-a găsit. Şi a zis către vier: Iată, trei ani sunt de când vin şi caut rod în smochinul acesta şi nu găsesc. Taie-1; de ce să ocupe locul în zadar?" (Lc. 13, 6-7). Şi în altă parte, mai vădit aşază această judecată, zicând: „Duceţi-vă de la Mine, blestemaţilor, în focul cei veşnic, care este gătit diavolului şi îngerilor lui" (Mt. 25, 41). Nu pomeneşte de cele lucrate împotrivă, ci de lăsarea la o parte a lucrării trebuincioase, zicând: „Căci flămând am fost şi nu Mi-aţi dat să mănânc; însetat am fost şi nu Mi-aţi dat să beau" (Mt. 25, 42) - şi celelalte.

Şi multe de felul acesta ar găsi cineva drept dovadă că nu numai cei care fac rele sunt vrednici de moarte, fiindu-le lor pregătit focul cel veşnic, ci se pedepsesc şi aceia care fac fapte bune cu nebăgare de seamă. Căci scris este: „Blestemat să fie tot cel ce face lucrurile Domnului cu nebăgare de seamă" (Ier. 48, 10).

2. Dar ar fi timpul potrivit, pentru cei ce prin botez primesc iertarea păcatelor, să pomenim aici şi de Ioan, care zice: „Pui de vipere, cine v-a arătat să fugiţi de mânia ce va să fie ? Faceţi deci roadă, vrednică de pocăinţă şi să nu credeţi că puteţi zice în voi înşivă: Părinte avem pe Avraam, căci vă spun că Dumnezeu poate şi din pietrele acestea să ridice fii lui Avraam. Iată, securea stă la rădăcina pomilor şi tot pomul care nu face roadă bună se taie şi se aruncă în foc" (Mt. 3, 7-10). Căci dacă este blestemat oricine face lucrurile Domnului cu nebăgare de seamă, ca unul ce nu le-a făcut după sârguinţa cuvenită, cu atât mai mult sunt blestemaţi acei oameni care cu nici un chip nu voiesc să facă binele! Ei pe drept vor auzi: „Duceţi-vă de la Mine, blestemaţilor, în focul cel veşnic, care este gătit diavolului şi îngerilor lui" (Mt. 25, 41).

Din toate acestea se vădeşte cât belşug de înţelepciune este în poruncile Domnului nostru Iisus Hristos şi că se cere multă grăbire şi neobosită sârguinţă în râvna către cele bune, ca să ne facem noi înşine vrednici de acea fericire de care pomenit însuşi Domnul

nostru Iisus Hristos, Fiul Unul Născut al Dumnezeului Celui Viu: „Fericiţi cei ce flămânzesc şi însetoşează de dreptate, că aceia se vor sătura” (Mt. 5, 6).

Întrebarea VII - Oare este cu putinţă sau bineplăcut şi bineprimit la Dumnezeu, să i se facă dreptate, ca şi celor ce trăiesc în sfinţenie, celui care slujeşte păcatului?

Răspuns:

Într-adevăr, Dumnezeu zice în Vechiul Testament: „Cel ce jertfeşte o oaie şi în acelaşi timp rupe gâtul unui câine, cel ce aduce prinos şi în acelaşi timp aduce sânge de porc (...) - toţi aceştia şi-au ales căi nelegiuite şi în urâciunile lor trăieşte sufletul lor” (Ps. 66. 3). Şi tot aşa despre toţi cei ce aduc jertfă după rânduiala legii şi despre înfricoşata judecată împotriva celui ce nesocoteşte acea rânduială.

În Noul Testament, Domnul nostru Iisus Hristos însuşi grăieşte în Evanghelii: “Oricine săvârşeşte păcatul este rob păcatului” (In. 8, 34) şi „Nimeni nu poate să slujească la doi domni” (Mt. 6, 24) căci „nu puteţi să slujiţi lui Dumnezeu şi lui mamona” (ibidem). Şi ne-a lăsat învăţătură încă şi mai vădită, zicând: „Aşadar, oricine dintre voi care nu se leapădă de tot ce are nu poate să fie ucenicul Meu” (Lc. 14, 33). Iar prin Apostol zice: „Nu vă înjugaţi la jug străin cu cei necredincioşi, căci ce însoţire are dreptatea cu fărădelegea ? Sau ce împărtăşire are lumina cu întunericul ? Şi ce învoire este între Hristos şi veliar sau ce parte are un credincios cu un necredincios ? Sau ce înţelegere este între templul lui Dumnezeu şi idoli ?" (II Cor. 6, 14-15). Prin aceasta dă de înţeles celui rău ispitit că nu se poate cu nici un chip să i se facă dreptate, căci este neplăcut lui Dumnezeu şi primejdios. Pentru aceasta mă rog să facem pomul bun şi rodul lui bun (cf. Mt. 12, 33), precum ne învaţă Domnul. Şi să curăţim mai „întâi partea dinăuntru a paharului şi a blidului“ (Mt. 23, 26) şi numai apoi pe cea din afară, ca să fie cu totul curat. Şi învăţaţi fiind prin Apostol, „să ne curăţim pe noi de toată întinarea trupului şi a duhului, desăvârşind sfinţenia în frica lui Dumnezeu“ (II Cor. 7, 1), ca să fim bineplăcuţi lui Dumnezeu şi cu mulţumre primiţi de Domnul în Împărăţia Cerurilor.

Întrebarea VIII - Este oare primită cu mulţumire de Dumnezeu lucrarea unei porunci neîmplinite după toată rânduiala ?

Răspuns:

1. Tâlcuirea acestei întrebări şi rânduiala pe care o căutăm anume în orice lucru de acelaşi fel le învăţăm din Vechiul Testament, unde privind faţa lui Cain, Dumnezeu zice: „Când faci bine, oare nu-ţi este faţa senină ? Iar de nu faci bine, păcatul bate la uşă şi caută să te târască, dar tu biruieşte-l." (Fc. 4, 7). Ca nu numai cel vădit în fărădelege să cadă sub judecată, ci să se ceară socoteală şi celui care l-a împins spre păcat.

Însă, după pilda Apostolului şi după măsura omenească, se cade să ştim că este anevoie de ţinut canonul evlaviei de către toţi deopotrivă. Căci a zis: „Iar când se luptă cineva, la jocuri, nu ia cununa, dacă nu s-a luptat după legile jocului" (II Tim. 2, 5). Şi însuşi Domnul nostru Iisus a arătat însemnătatea rânduielii, când a zis: „Fericită este sluga aceea pe care venind stăpânul său, o va afla făcând aşa" (Mt. 24, 46). Căci atunci când a zis: „aşa", a arătat ca cel ce nu va face întocmai a căzut din fericire, precum din multe istorisiri şi ziceri din Vechiul şi Noul Testament ne încredinţăm pe deplin. Însă acel „aşa" se face sau după loc, sau după timp, sau după persoană sau după lucru, sau după măsură, sau după ordine, sau după aplecarea inimii.

2. Dar să vedem mai întâi învăţătura despre cum se face „după loc". Apostolul arată limpede care fel de lucru este mai curat şi-i sunt plăcuţi aceia care se fac ascultători prin vrednicia evlaviei. Iar acelora care sunt stăpâniţi de oarecare năravi, le e de folos să-l audă zicând: „Nu vă învaţă oare însăşi firea că necinste este pentru un bărbat să-şi lase părul lung ? Şi că pentru o femeie, dacă îşi lasă părul lung, este cinste?' (I Cor. 11, 14-15). Şi altele asemenea. Prin urmare, suntem ţinuţi prin fire să folosim cuviincios cele trebuitoare vieţii de acum. Căci deşi viaţa nu se mărgineşte la a mânca şi a bea, totuşi care dintre înţelepţi nu iese în târg, să-şi ia mâncare şi băutură ? Sau cine, aruncând seminţele pe pietre, ar sta păgubos să aşteapte roade ? Şi multe altele, dacă le-ar socoti cineva după loc, ar putea fi spre primejdie şi chiar spre osândă. Însă din nou ne aminteşte Apostolul, zicând: „Toate acestea li s-au întâmplat acelora, ca preînchipuiri ale viitorului şi au fost scrise pentru povăţuirea noastră, la care au ajuns sfârşiturile veacurilor ." (I Cor. 10, 11).

Dacă vedem că legile consfinţite de Dumnezeu nu au vreo tovărăşie una cu alta, vom păzi deosebirea neschimbată. Căci cele potrivite în Ierusalim, făcându-se în afară, erau primejdioase. Altele însă şi multe dintre cele rânduite a fi săvârşite între templu şi altar, fie în Ierusalim, fie în alte locuri, erau alese pentru a arăta adorarea lui Dumnezeu. Şi nici cele ce se făceau în templu sau la jertfelnic, nu se cuvenea să fie făcute în alte locuri ale Ierusalimului, nici cele ce se făceau în alte locuri nu se cuvenea să fie făcute în

templu. Iar pe noi porunca „după loc” ne păzeşte mai ales de primejdia săvârşirii Tainelor în locuri spurcate. Dovedirea unui astfel de lucru aduce grea ocară asupra săvârşitorului.

3. Dar ar putea întreba cineva de ce a zis Apostolul aşa: „Vreau deci ca bărbaţii să se roage în tot locul" (I Tim. 2, 8). Pentru aceea că Domnul a dat puterea închinăciunii în tot locul, prin aceste cuvinte: „Nici pe muntele acesta, nici în Ierusalim nu vă veţi închina Tatălui...” (In. 4, 21). Dar îngăduinţa prin care zice „în tot locul” e de la sine înţeles că nu cuprinde diferitele locuri rele ale folosinţelor omeneşti şi ale necuratelor şi urâtelor fapte, ci se întinde de la Ierusalim în orice parte a lumii unde se aduce jertfă Domnului, cum a vestit profetul (Mal 1, 11), fiind negreşit vorba despre locul în care cu silinţă s-a adus închinare lui Dumnezeu, spre pomenirea slăvitei Taine a Jertfei. Căci îl auzim pe profet zicând: „Şi voi veţi fi numiţi preoţi ai Domnului" (Is. 61,6). Totuşi, nici nu luăm cu toţii şi cu de-a sila puterea unei astfel de preoţii sau liturghii, nici nu poate cineva să ia pentru sine ce este al altuia, ci fiecare după măsura harului ce i-a fost dat. Aşa precum ne învaţă Apostolul, când adevăr grăieşte către toţi: „Vă îndemn, deci, fraţilor, pentru îndurările lui Dumnezeu, să înfăţişaţi trupurile voastre ca pe o jertfă vie, sfântă, bineplăcută lui Dumnezeu, ca închinarea voastră duhovnicească, şi să nu vă potriviţi cu acest veac, ci să vă schimbaţi prin înnoirea minţii, ca să deosebiţi care este voia lui Dumnezeu, ce este bun şi plăcut şi desăvârşit (Rom. 12, 1-2).

Însă la fiecare deosebeşte cu înţelepciune slujirea care i se cuvine şi-l opreşte pe cel ispitit să urmeze vreo rânduială străină, acolo unde zice: „Căci, prin hanii ce mi s-a dat, spun fiecăruia dintre voi să nu cugete despre sine mai mult decât trebuie să cugete, ci să cugete fiecare spre a fi înţelept, precum Dumnezeu i-a împărţit măsura credinţei" (Rom. 12. 3). Şi după cum prin acea orânduială a mădularelor trupului unul faţă de altul se alcătuieşte o nobilă armonie, tot aşa e nevoie să se facă simţită şi între noi nobleţea unuia faţă de altul, după orânduiala deosebită a harurilor lui Dumnezeu, prin iubirea lui Iisus Hristos. Căci zice: „Ci precum într-un singur trup avem multe mădulare şi mădularele nu au toate aceeaşi lucrare, aşa şi noi, cei mulţi, un trup suntem în Hristos şi fiecare suntem mădulare unii altora. Dar avem felurite daruri, după harul ce ni s-a dat. Dacă avem proorocie, să proorocim după măsura credinţei; dacă avem slujbă, să stăruim în slujbă...” (Rom. 12, 4-7) şi celelalte.

4. Dacă însă cei ce lucrăm unii pentru alţii urmărim un singur ţel, acela de a fi bineplăcuţi lui Dumnezeu, tot aşa avem unii cu alţii tovărăşie în iubirea lui Hristos. Şi dacă în locul unde harul covârşeşte nu sunt îngăduite cele străine şi potrivnice, cum să nu fim cu atât mai mult datori să deosebim locurile după sfinţenia lor ?

Iar despre ceea ce am numit „după timp”, trebuie să ascultăm pe însuşi Domnul nostru Iisus Hristos, Care zice: „Împărăţia Cerurilor se va asemăna cu zece fecioare, care luând

candelele lor, au ieşit în întâmpinarea mirelui. Cinci însă dintre ele erau fără minte, iar cinci înţelepte. Căci cele fără minte, luând candelele, n-au luat cu sine untdelemn. Iar cele înţelepte au luat untdelemn în vase, o dată cu candelele lor. Dar mirele întârziind, au aţipit toate şi au adormit. Iar la miezul nopţii s-a făcut strigare: Iată, mirele vine! Ieşiţi întru întâmpinarea lui! Atunci s-au deşteptat toate acele fecioare şi au împodobit candelele lor. Şi cele fără minte au zis către cele înţelepte: Dati-ne din untdelemnul vostru, că se sting candelele noastre. Dar cele înţelepte le-au răspuns, zicând: Nu, ca nu cumva să nu ne ajungă nici nouă şi nici vouă. Mai bine mergeţi la cei ce vând şi cumpăraţi pentru voi. Deci, plecând ele ca să cumpere, a venit mirele şi cele ce erau gata au intrat cu el la nuntă şi uşa s-a închis. Iar mai pe urmă, au sosit şi celelalte fecioare, zicând: Doamne. Doamne, deschide-ne nouă. Iar El răspunzând, a zis: Adevărat zic vouă: Nu vă cunosc pe voi. Drept aceea, privegheaţi, că nu ştiţi nici ziua, nici ceasul când vine Fiul Omului" (Mt. 25. I -14).

5. Şi văzând că repetata făgăduinţă a unei astfel de judecăţi leagă mai puternic şi încredinţează mai mult, voi adăuga şi alte citate, care aşijderea ne învaţă. Căci însuşi Domnul zice: „Mulţi, zic vouă, vor căuta să intre şi nu vor putea. După ce se va scula stăpânul casei şi va încuia uşa şi veţi începe să staţi afară şi să bateţi la uşă, zicând: Doamne, deschide-ne!, el, răspunzând, vă va zice: Nu vă ştiu de unde sunteţi" (Lc. 13, 24-25). „De aceea şi voi fiţi gata, că în ceasul în care nu gândiţi Fiul Omului va veni" (Mt. 24, 44). Şi în multe locuri, asemenea. Dacă însă trebuie să fie chemat şi Apostolul spre mărturie, să-l auzim şi pe el amintind de profetul care zice: „în vremea milostivirii Te voi ascultat şi în vremea mântuirii Te voi ajuta” (Is. 49, 8). Şi după toate acestea, adaugă şi de la el: „La vreme potrivită te-am ascultat şi în ziua mântuirii te-am ajutat” (I Cor 6, 2). Şi din nou: „Deci, până când avem vreme, să facem binele către toţi, dar mai ales către cei de o credinţă cu noi” (Gal. 6, 10). Dacă însă mai trebuie şi o altă mărturie, vom aminti de David, care zice: „Pentru aceasta se va ruga către Tine tot cuviosul la vreme potrivită” (Ps. 31, 7). Şi mărturia lui Solomon, care în chip cuprinzător a rostit: „Toate le-a făcut Dumnezeu frumoase şi la timpul lor” (Eccl. 3, 11).

6. Iar „după persoană”, avem mărturie chiar în Vechiul Testament, în care nu li s-a dat preoţia celor ce au îndrăznit să intre. Ci au căzut, pentru asprimea mâniei, în pierdere groaznică şi în ruină. Ci să fim noi întâriţi, se cade să luăm învăţătură de la însuşi Domnul, Care a zis către ucenici: „Nu sunt trimis decât către oile cele pierdute ale casei lui Israel” (Mt. 15, 24). Şi către femeie: „Căci nu este bine să iei pâinea copiilor şi s-o arunci câinilor” (Mc. 1, 27).

Iar „după lucru", învăţăm tot din Vechiul Testament, unde s-a dat poruncă să se aducă jertfă din cele curate, întregi şi fără vreo meteahnă, totuşi nu şi din aceleaşi feluri aduse în chip necurat. De care lucru Domnul zice: „Adu-1 ocârmuitorului tău: Va fi el mulţumit sau te va primi el bine?” (Mat. 1, 8); iar în Noul Testament învăţăm despre

acest lucru de la Însuşi Domnul nostru Iisus Hristos, Care aduce aminte de profeţia lui Isaia împotriva iudeilor, după cum urmează: „Bine a proorocit Isaia despre voi, făţarnicilor, precum este scris: Acest popor Mă cinsteşte cu buzele, dar inima lui este departe de Mine. Dar în zadar mă cinstesc învăţând învăţături care sunt porunci omeneşti” (Mc. 7, 6-7). Şi de la Apostol, care mărturiseşte conştiinţa iudeilor, care de la sine îi va mustra la împărţirea dreptăţii. Dar scrie aşa: „Căci le mărturisesc că au râvnă pentru Dumnezeu, dar sunt fără cunoştinţă. Deoarece, necunoscând dreptatea lui Dumnezeu si căutând să statornicească dreptatea lor, dreptăţii lui Dumnezeu ei nu s-a supus” (Rom. 10. 2-3). Pentru care lucru, căutând Apostolul sa facă ceea ce place cu adevărat lui Dumnezeu, după ce istoriseşte despre aceia care împlineau dreptatea mai înainte de Lege, adaugă: „Ba mai mult: eu pe toate le socotesc că sunt pagubă, faţă de înălţimea cunoaşterii lui Hrislos Iisus, Domnul meu, pentru Care m-am lipsit de toate şi le privesc drept gunoaie, ca pe Hrislos să dobândesc şi să mă aflu întru EI, nu având dreptatea mea cea din lege. ci pe aceea care este prin credinţa lui Hristos, dreptatea cea de la Dumnezeu, pe temeiul credinţei..." (Flp. 3, 8-9) şi celelalte.

Prin acestea, şi prin altele la fel, ne învaţă pe noi că spre a bineplăcea lui Dumnezeu, trebuie mai vârtos să ne păzim de a adăuga vreo dreptate omenească rânduielii aşezate de Domnul nostru Iisus Hristos.

7. Iar despre ceea ce se face „după măsură , socotesc că este de ajuns să amintesc despre deosebirea măsurii iubirii la cei din vechime („... să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi" - Mt. 19. 19) şi la - Domnul nostru Iisus Hristos, Care a zis: „Poruncă nouă dau vouă: Să vă iubiţi unul pe altul. Precum Eu v-am iubit pe voi, aşa şi voi să vă iubiţi unul pe altul" (In. 13, 34). Adăugând: „Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să şi-l pună pentru prietenii săi” (In. 15, 13). Şi îndeobşte, o dată cu dreptatea, trebuie să învăţăm şi măsura ei, de la însuşi Domnul, Care statoriceşte: „Dacă nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor şi a fariseilor, nu veţi intra în Împărăţia Cerurilor” (Mt. 5, 20). Căci celui care a zis: „Toate acestea le-am păzit din copilăria mea," Domnul i-a poruncit: „Vinde averea ta, dă-o săracilor, şi vei avea comoara în cer; după aceea, vino şi urmează-Mi” (Mt. 19, 20-21).

Dacă cineva nu a prididdit să facă pe cele rânduite mai înainte, i se dă porunca de a doua: „Urmează-Mi”. Şi din nou zice Domnul: „Dacă vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie” (Mt. 16, 24). Dacă cineva urmează porunca, se aşează înaintea celor dintâi. Şi iarăşi, după multe, Domnul adaugă acestea: „Aşadar oricine dintre voi care nu se leapădă de tot ce are nu poate să fie ucenicul Meu” (Lc. 14, 33). Se arată astfel că este ucenic numai acela care a păzit cele ce zise mai înainte. Pentru aceea e de trebuinţă să se păzească porunca Apostolului care zice: „Dar toate să se facă după cuviinţă şi după rânduială" (I Cor. 14, 40).

Iar după “aplecarea inimii” va să zică despre cei cărora le place să facă milostenie, să se roage sau să postească dinaintea oamenilor, ca să fie văzuţi de oameni; despre unii ca aceştia, judecându-i, a zis Domnul: „Adevărat grăiesc vouă: şi-au luat plata lor" (Mt. 6, 5). Şi mai vârtos este arătată răutatea acelora care împlinesc porunca Domnului cu trufie omenească, arătându-se că aceia nu numai că se lipsesc de răsplată, dar sunt vrednici şi de pedeapsă, ca unii cei ce nu slujesc Domnului din evlavie, ci din dorinţa de a plăcea oamenilor. Domnul, osândind cele de acest fel, zice: „Mulţi îmi vor zice în ziua aceea: Doamne, Doamne, au nu în numele Tău am proorocit, şi nu în numele Tău am scos demoni, şi nu în numele Tău minuni multe am făcut? Şi atunci voi mărturisi lor: Niciodată nu v-am cunoscut pe voi. Depărtaţi-vâ de la Mine cei ce lucraţi fărădelegea" (Mt. 7, 22- 23). Ca din acestea, şi din altele dc acest fel, să se vadă că chiar dacă cineva ar săvârşi minuni şi ar face mulţime de daruri, ba chiar dacă ar împlini toate poruncile, totuşi, dacă n-o face după aplecarea inimii şi în chipul în care ne-a învăţat Domnul, nici un folos nu are. Căci zice: „Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor încât să vadă faptele voastre cele bune şi să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri" (Mt. 5, 16). Şi chiar Pavel Apostolul, vorbind în Hristos, zice: „De aceea, ori de mâncaţi, ori de beţi, ori altceva de faceţi, toate spre slava lui Dumnezeu să le faceţi” (I Cor. 10, 31).

Pe drept, din cele de la Domnul auzite Apostolul ne-a învăţat, zicând: „De-aş grăi în limbile oamenilor şi ale îngerilor, iar dragoste nu am, făcutum-am aramă sunătoare şi chimval răsunător. Şi de-aş avea darul proorociei şi tainele toate le-aş cunoaşte şi orice ştiinţă, şi de aş avea atâta credinţă încât să mut şi munţii, iar dragoste nu am, nimic nu sunt. Şi de aş împărţi toată avuţia mea şi de aş da trupul meu ca sa fie ars, iar dragoste nu am, nimic nu-mi foloseşte." (I Cor. 13, 1-3). Şi în altă parte, mai cuprinzător şi mai vârtos, zice: „Dacă aş plăcea încă oamenilor, n-aş fi rob al lui Hristos” (Gal. 1, 10).

9. Dacă însă, spre deplina încredinţare a cugetului întru acestea, am mai căuta mărturie şi în Vechiul Testament, îl aflăm şi pe Moise zicând: „Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău, din toată inima ta şi din tot sufletul tău, şi din toată puterea ta” (Dt. 6, 5). Cuvinte despre care Domnul - adăugând: “şi pe aproapele tău ca pe tine însuţi” - ne încredinţează: „în aceste două porunci se cuprind toată Legea şi proorocii” (Mt. 22, -10). Dar şi Apostolul aduce încă o dată mărturie, zicând: „... iubirea este deci împlinirea Legii” (Rom. 13, 10). Iar că nu rămân ne pedepsiţi cei ce nu împlinesc aceste porunci şi nu atârnă de aceste dreptăţi, ci se fac vinovaţi pedepsei, însuşi Moise ne-o spune: „blestemat să fie tot omul care nu va plini toate cuvintele legii acesteia...” (Dt. 27, 26). Iar Davicl zice: „De- aş fi avut nedreptate în inima mea, nu m-ar fi ascultat Domnul" (Ps. 70, 17). Şi în altă parte: „Acolo s-au temut de frică unde nu era frică, pentru că Dumnezeu a risipit oasele celor ce plac oamenilor...” (Ps 52, 6).

Aşadar e nevoie de multă sârguinţă şi neobosită grijă, ca nu cumva noi, care împlinim porunca în vreunul dintre chipurile pe care le-am arătat mai înainte, nu numai să

pierdem o astfel de mare răsplată, dar să ne şi facem vinovaţi unor pedepse atât de înfricoşate.

Întrebarea IX - Se cade oare să ai tovărăşie cu cei nelegiuiţi sau să te faci părtaş faptelor neroditoare ale întunericului ?

Răspuns:
1. Nelegiuit este tot omul care nu păzeşte legea, dar şi acela care se va abate chiar şi de la o singură poruncă. Căci dacă nu se îngrijeşte de o mică parte, atunci totul este în primejdie. Căci lucrul ce se face numai în parte nu se cheamă lucru făcut. Şi după cum cel ce se preface că este mort, nu a murit, ci trăieşte, iar uneori cel ce pare că trăieşte nu mai trăieşte, ci a murit şi după cum cel ce se amăgeşte că intră doar in parte, de fapt nu a intrat, asemenea celor cinci fecioare neînţelepte, tot aşa şi cel ce păzeşte legea doar într-o măsură, de fapt nu a păzit-o, ci este ca şi fără de lege (nelegiuit). Pentru aceasta, împotriva celor nelegiuiţi, chiar de ne-ar fi nouă apropiaţi, trebuie să-l ascultăm pe Apostol, care a zis undeva: "să nu vă amestecaţi cu vreunul care, numindu-se frate, va fi desfrânat sau lacom, sau închinător la idoli, sau ocărâtor, sau beţiv, sau răpitor. Cu unul ca acesta nici să nu şedeţi la masă" (I Cor. 5, 11).

Însă aici este de observat că nu este în acest fel cel care doar se supără de toate acestea, ci cel care chiar s-a depărtat de felul de viaţă al obştii credincioase, ba chiar şi cel care doar cu graiul păcătuieşte în acest fel. Şi băgaţi de seamă că nu a zis: „cu aceasta", ci „cu unul ca acesta". Iar altcândva a zis: „Drept aceea, omorâţi mădularele voastre cele pământeşti: desfrânarea, necurăţia, patima, pofta rea şi lăcomia, care este închinare la idoli, pentru care vine mânia lui Dumnezeu peste fiii neascultării..." (Col. 3, 5-6). Şi în adevăr, în chip mai cuprinzător, adaugă: „Nimeni să nu vă amăgească cu cuvinte deşarte, căci pentru acestea vine mânia lui Dumnezeu peste fiii neascultării. Deci să nu vă faceţi părtaşi cu ei" (Ef. 5, 7). Şi din nou: .. să vă feriţi de orice frate care umblă fără rânduială şi nu după predania pc care aţi primit-o de la noi" (II Tes. 3, 6). Şi în altă parte, asemenea.

2. Iar ca să ştim lămurit ce înseamnă acestea, că nu trebuie adică să fim părtaşi faptelor neroditoare, trebuie mai întâi să judecăm cui anume i se dă numele de "neroditor". Care din două ar putea să târască sufletul în ispită: cele vrednice de osândă sau cele de laudă, dar care nu sunt sănătoase ? Deci în Vechiul Testament, prin asemănare cu pomul, profetul zice despre omul cel sfânt: "care rodul său va da la vremea sa..." (Ps. 1, 3) Iar Solomon zice; „Agonisita celui drept este spre viaţă; roadele celui fără de lege - spre păcat" (Pilde 10, 16). Şi Osea spune: „Semănaţi-vă fapte bune, căci numai aşa veţi secera milostivire..." (10, 12). Iar Miheia: „Ţara se va preface în pustiu din pricina locuitorilor ci, ca preţ al purtării (roadelor) lor" (7, 13). Şi multe altele. Şi într-adevăr, acesta e rostul lumânării: să lumineze. Iar Lumina cea adevărată, acel Soare al Dreptăţii, adică însuşi Domnul nostru Iisus Hristos, a tâlcuit mai pe înţeles, zicând: „Nu este pomul bun să facă roade rele, nici pomul rău să facă roade bune" (Mt. 7, 18). Şi în altă parte, asemenea.

Aşadar, având numele roadelor, aşezat deopotrivă unul în faţa altuia, să vedem mai departe care sunt pomii care nu fac roade şi despre care zice Apostolul că sunt neroditori. Deci pomii neroditori ne sunt arătaţi nouă de Ioan Botezătorul, care zicea către cei ce primeau botezul spre iertarea păcatelor şi spre curăţirea de orice întinăciune: „Faceţi deci roadă, vrednică de pocăinţă..” (Mt. 3, 8). Şi, puţin după aceea, adaugă: „...tot pomul care nu face roadă hună se taie şi se aruncă în foc” (Mt. 3, 10). Iar Domnul ne învaţă încă mai limpede despre cei ce în adevăr vor sta de-a dreapta, când zice: „Veniţi binecuvântaţii Tatălui Meu, moşteniţi împărăţia cea pregătită vouă de la întemeierea lumii” (Mt. 25, 34). Şi pe cei buni îi arată roadele lor, pe care le-au adus. Iar pe cei de-a stânga îi va trimite în focul veşnic, care este gătit diavolului şi îngerilor lui” (Mt. 25, 41). Pe aceştia nu-i osândeşte atât fapta păcătoasă, cât lipsa roadelor bune, căci zice „...flămând am fost şi nu Mi-aţi dat să mănânc...” (Mt. 25, 42) - şi cele ce urmează. Nelucrarea acestora îi face să ajungă în rândul păcătoşilor, care sunt numiţi de către Domnul îngeri ai diavolului.

3. Aşadar, arătată fiind deosebirea dintre cei ce aduc roade potrivnice şi cei neroditori, rămâne să vedem ce va să zică aceea pe care Apostolul o numeşte “faptă neroditoare" ? Eu însă, când mă gândesc, nu găsesc mijloc prin care să se facă porunca cea legiuită şi bineplăcută lui Dumnezeu atâta vreme cât se lucrează aceea care este rea. Iar dacă faci fapte căldicele şi nu faci binele ca să fie primit de Dumnezeu, după cum am spus mai înainte la această întrebare, cum poate să placă lucrarea poruncii, dacă nu s-a lucrat după poruncă?
Despre cei care lucrează aşa, spune Domnul că-şi iau plata lor (cf. Mt. 6. 5), ai şi cele cinci fecioare nebune, care, după mărturia Domnului, erau totuşi fecioare. Ele au pregătit candelele şi le-au aprins, adică au lucrat la fel cu cele înţelepte, şi au ieşit întru întâmpinarea Domnului, şi în toate au arătat deopotrivă sârguinţâ, ca şi cele înţelepte. Totuşi, numai pentru faptul că n-au luat untdelemn îndeajuns în vasele lor, s-au depărtat de ţel şi la intrarea Mirelui au rămas pe dinafară (cf. Mt. 25, 2 şi urm).

Şi la fel, din două care vor măcina la moară sau vor fi în acelaşi pat, „una va fi luată şi alta va fi lăsată* (Lc. 17. 34-35). Despre acestea Domnul n-a desluşit mai multe, ca să ne arate că în tot lucrul, dacă lipseşte puţin din ce se cuvine - tot mai mult: dacă lipseşte dragostea sinceră, cum ne-a învăţat Apostolul (I Cor 13, 13) - acel lucru nu este bine primit. Aşadar, ca nu cumva sa lipsească ceva dintr-un lucru, chiar dacă ar fi el următor poruncilor şi ca să fie acela primit şi bineplăcut lui Dumnezeu, să ne luptăm a ne vădi pe noi înşine ca slujitori ai lui Dumnezeu (II Cor 6, 4).

Şi nu numai atât, dar să nu avem nici o tovărăşie cu cei neroditori, precum cu hotărâre a arătat Pavel, vorbind în Hristos şi zicând: „Să nu fiţi părtaşi la faptele cele fără de roadă ale întunericului" (Ef. 5, 11); şi a adăugat: „ci mai degrabă osândiţi-le pe faţă” (ibidem).

4. Dar să arătăm ce este această tovărăşie (părtăşie) sau după câte feluri se face aceasta. Deci îmi vine în minte ce este zis în Pilda „Vino cu noi, să ne punem la pândă, ca să vărsăm sânge...” (1, 11) şi la Apostol: voi toţi sunteţi părtaşi la acelaşi har cu mine” (Flp. 1, 7) şi: aţi împărtăşit cu mine necazul” (Flp. 4, 14) şi încă: „Cel care primeşte cuvântul învăţăturii, să facă parte învăţătorului din toate bunurile” (Gal.6, 6). De asemenea: „Acestea ai făcut şi am tăcut; ai cugetat fărădelegea, că voi fi asemenea ţie; mustra-te-voi şi voi pune înaintea feţei talc păcatele tale” (Ps. 49, 22). Şi din toate acestea socotesc că în tovărăşia după lucru, când unul este împotriva altuia, atunci puţini privesc spre aceeaşi ţintă, împărţindu-şi lucrarea. Iar după cuget, fiecare lucrează sub semnul patimii sale.

Însă mai este şi altă tovărăşie, care şi ea ascunde pe mulţi într-însa, şi care ni se lămureşte prin purtarea de grijă a dumnezeieştii Scripturi. Astfel este cu cel ce lucrează împreună cu cei răi, sau ia parte la sfatul pricinuitor de răutate, şi tace şi nu dă în vileag ce nu este adevărat, nici măcar după cele ce au fost scrise mai înainte. Căci a tăcut şi după cele zise de Apostol către corinteni: „Iar voi v-aţi semeţit, în loc mai degrabă să vă fi întristat, ca să fie scos din mijlocul vostru cel ce a săvârşit această faptă” (I Cor. 5, 2), la care a adăugat: „Curăţiţi aluatul cel vechi, ca să fiţi frământătură nouă..." (I Cor. 5, 1). Iar cei ce negreşit fac bine cu inimii bune unul pentru altul, dar ignoră dorinţa şi răutatea propusă, nu se fac vinovaţi din pricina cârdăşiei în lucrare cu cei nelegiuiţi - ci pentru aceea că s-au aplecat spre o dorinţă străină, păzind regula iubirii, dar împotriva lui Dumnezeu. Aceia îşi primesc şi ei plata lor după cum suntem adeseori încredinţaţi de însuşi Domnul nostru Iisus Hristos.

Întrebarea X - Este oare în orice împrejurare la fel de primejdios să aduci pricină de sminteală (scandal, poticnire)?

Răspuns:
1. Mai întâi socotesc că este de trebuinţă să ştim ce este sminteala (scandalul, poticnirea). Şi după aceea să facem deosebirea între cei ce fac sminteală şi cei ce se lasă smintiţi. Şi aşa vom cunoaşte ce e fără primejdie şi ce e primejdios.

Prin urmare, sminteală este, bunăoară, ca din cele scrise eu să mă socotesc învăţat. Sau când cineva se leapădă de adevărul evlaviei; sau când a consimţit greşelii; sau când s-a ispitit în inima lui spre lipsa de evlavie; sau tot ceea ce ne împiedică să fim ascultători Domnului până la moarte.

Deci dacă un lucru, zis sau făcut, a fost de la sine bun sau dacă cineva a păcătuit, cu fapta sau cu cuvântul, la vreme de boală şi din pricina bolii, acela nu cade sub vreo judecată.

Cei care au făcut sminteală şi au zis că fac vreun bine pentru zidirea credinţei, au auzit de la Domnul: „Nu ceea ce intră în gură spurcă pe om, ci ceea ce iese din gură, aceea spurcă pe om” (Mt. 15, 11); iar către aceia care au suferit sminteala, zice: „Orice răsad pe care nu l-a sădit Tatăl Meu Cel ceresc va fi smuls din rădăcină" (Mt. 15, 13) La fel a zis: „Cel ce mănâncă trupul Meu şi bea sângele Meu are viaţă veşnică” (In. 6, 54). Şi puţin după aceea: „Nimeni nu poate să vină la Mine, dacă nu-i este dat de la Tatăl” (In. 6, 65), care cuvinte au fost întrebuinţate de unii spre pierzare, precum e scris: „Şi de atunci mulţi dintre ucenicii Săi s-au dus înapoi şi nu mai umblau cu El. Deci a zis Iisus celor doisprezece: Nu vreţi şi voi să vă duceţi ? Simon Petru l-a răspuns: Doamne, la cine ne vom duce ? Tu ai cuvintele vieţii celei veşnice. Şi noi am crezut şi am cunoscut că Tu eşti Hristosul, Fiul Dumnezeului Celui Viu” (In. 6, 66-69). Căci acelora care aveau credinţa sănătoasă, le trebuia încercarea întru zidirea credinţei şi lucrarea asemănării pentru mântuirea cea veşnică; iar celor a căror cunoaştere sau credinţă erau slabe li s-a dat sminteala spre nimicire, după cum este scris că a zis Domnul:
„Acesta este pus spre căderea şi spre ridicarea multora” (Lc. 2, 34) - în chip felurit fiind întrebuinţată potrivnicia sufletului, precum zice şi Apostolul: „Unora, adică mireasmă a morţii spre moarte, iar altora mireasmă de viaţă spre viaţă” (II Cor. 2, 16).

2. Însă cel rău din firea lui sau devenit rău, sau vorbit de rău, săvârşind răul fie prin nesăbuinţa cuvântului, fie prin propria-i înclinare spre păcat, acesta este judecat pentru sminteală, chiar dacă el însuşi n-o suferă. Aşa am învăţat de la Petru, către care a zis Domnul, atunci când acela a căutat să-L oprească a împlini iconomia ascultării până la moarte: „Mergi înapoia Mea, satano! Sminteală îmi eşti!” (Mt. 16, 23). Şi arătându-i îndeobşte pricina, ne-a învăţat şi însuşirile smintelii: „că nu cugeţi cele ale lui

Dumnezeu, ci cele ale oamenilor" (ibidem). Încât putem să cunoaştem că orice înţelepciune care are ceva potrivnic înţelepciunii lui Dumnezeu, aceea este sminteală sau scandal. Iar dacă mai înaintează în lucrare, cade chiar sub judecata uciderii, după cum stă scris la Osea proorocul: „Ca şi tâlharii din locuri ascunse, o ceată de preoţi săvârşesc uciderі pe drumul spre Sichem - ei au făcut lucruri de ocară” (6, 9).

Şi Apostolul, vorbind de aceia care nu sunt cu grijă şi iertători faţă de cei slabi, zice: „Şi aşa, pă-cătuind împotriva fraţilor şi lovind conştiinţa lor slabă, păcătuiţi faţă de Hristos” (I Cor. 8, 12).

Prin urmare, când din faptă vine pricina celui ce greşeşte şi e socotit rău, sau din cele aşezate şi îngăduite în puterea noastră, dar care n-au fost chivernisite cu credinţă sau pricepere, atunci unul ca acela cade negreşit sub înfricoşata judecată despre care Domnul a grăit astfel: „Mai de folos i-ar fi lui dacă i s-ar lega de gât o piatră de moară şi ar fi aruncat în mare, decât să smintească pe unul din aceştia mici” (Lc. 17, 2). Dar despre acestea am vorbit mai pe larg în răspunsul la primele întrebări, unde sunt arătate şi însuşirile celor ce au suferit sminteala.

Drept aceea, şi Apostolul zice despre cele îngăduite: „Bine este să nu mănânci carne, nici să bei vin, nici să faci ceva de care fratele tău se poticneşte, se sminteşte sau slăbeşte (în credinţă)” (Rom. 14, 21). Iar în altă parte: „Orice făptură a lui Dumnezeu este bună şi nimic nu este de lepădat, dacă se ia cu mulţumire" (I Tim. 4, 4). Dar totuşi zice: „Nu voi mânca în veac carne, ca să nu aduc sminteală fratelui meu" (I Cor. 8, 13) - Iar dacă despre cele îngăduite se cugetă astfel, ce-ar zice cineva despre cele oprite ? Pentru aceasta, în chip mai cuprinzător, ne învaţă pe noi, zicând: „Nu fiţi piatră de poticnire nici iudeilor, nici elinilor, nici Bisericii Iui Dumnezeu. Precum şi eu plac tuturor în toate, necăutând folosul meu, ci pe al celor mulţi, ca să se mântuiască" (I Cor. 10, 32-33)

Întrebarea XI - Se cade sau poate cineva să se împotrivească fără primejdie poruncilor lui Dumnezeu ?

Răspuns:

Spunând Domnul: „Învăţaţi-vă de la Mine, că sunt blând şi smerit cu inima" (Mt. 11, 29), ne face ca mai vârtos să ne aducem aminte de acele cuvinte pe care El însuşi le-a rostit către Ioan Botezătorul: „Eu am trebuinţă să fiu botezat de Tine, şi Tu vii la mine?" (Mt. 3, 14), i-a zis loan. Şi răspunzând, Domnul a zis: „Lasă acum, că aşa se cuvine nouă să împlinim toată dreptatea" (Mt. 3, 15).

Chiar şi înaintea ucenicilor, când Petru ar fi vrut să-L îndepărteze de acele încercări pe care vestise în drumul spre Ierusalim, cu mare mâhnire a zis Domnul: „Mergi înapoia Mea, satano! Sminteală îmi eşti; că nu cugeţi cele ale lui Dumnezeu, ci cele ale oamenilor" (Mt. 16, 23). Şi când Petru s-a împotrivit cinstei spălării picioarelor de către Domnul din nou i-a zis Acesta: „Dacă nu te voi spăla, nu ai parte de Mine" (In. 13, 8).

Iar dacă se cere îndestulat sufletul nostru cu pilde de acelaşi fel, să ne aducem aminte de cuvintele Apostolului: „Ce faceţi de plângeţi şi-mi sfâşiaţi inima? Căci eu sunt gata nu numai să fiu legat, ci să şi mor în Ierusalim pentru numele Domnului Iisus" (Fapte 21, 13).

Or cine a fost mai slăvit ca Ioan, sau cu inima mai curată decât Petru, sau cine a fost asemenea acelora care s-au împotrivit să se arate că sunt mai evlavioşi? Eu însă ştiu că nici Moise cel sfânt, nici Iona proorocul n-au rămas vinovaţi înaintea lui Dumnezeu, deşi va fi încolţit în mintea lor vreun gând îndărătnic ascultării.

Din acestea ne învăţăm să nu ne împotrivim, nici să nu ne punem de-a curmezişul, nici să nu ne facem îngăduitori celor oprite.

Şi dacă din acestea. Şi din altele de felul acesta, ne-a învăţat, o dată pentru totdeauna, să nu îngăduim nici un cuvânt de neascultare, cu cât mai mult trebuie să urmăm sfinţilor în toate cele celelalte, căci negreşit zic ei: „Trebuie să ascultăm pe Dumnezeu mai mult decât pe oameni" (Fapte 5, 29), drept care judecaţi dacă este drept înaintea lui Dumnezeu să ascultăm de voi mai mult decât de Dumnezeu. Căci noi nu putem să nu vorbim cele ce am văzut şi am auzit” (Fapte 4, 19-20).

Întrebarea XII - Este oare oricine dator să poarte de grija tuturor în toate sau numai de a acelora care i-au fost încredinţaţi?

Răspuns:

1. De vreme ce Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul Cel Unul Născut al lui Dumnezeu, prin care s-au făcut toate cele văzute şi nevăzute, a mărturisit că „nu sunt trimis decât către oile cele pierdute ale casei lui Israel" (Mt. 15. 24), înţelegem de ce a zis şi către ucenici: „Precum M-a trimis pe Mine Tatăl, vă trimit şi Eu pe voi" (In. 20, 21). Însă i-a povăţuit: "în calea păgânilor să nu mergeţi şi în vreo cetate de samarineni să nu intraţi" (Mt. 10, 5).

Iar după ce s-a împlinit întocmai profeţia lui David. care a zis ca din partea lui Dumnezeu şi Tatălui: „Fiul Meu eşti Tu, Eu astăzi Te-am născut! Cere de la Mine şi-Ţi voi da neamurile moştenirea Ta şi stăpânirea Ta, marginile pământului (Ps., 2, 7-8), atunci a poruncit Apostolilor Săi: „Mergând, învăţaţi toate neamurile.(Mt. 28, 19). În felul acesta, mai abitir trebuie ca fiecare dintre noi să păzim porunca Apostolului, care a scris: să nu cugete despre sine mai mult decât trebuie să cugete, ci să cugete fiecare spre a fi înţelept, precum Dumnezeu i-a împărţit măsura credinţei" (Rom. 12, 3). Iar pentru ca fiecare să rămână în ceea ce i s-a poruncit, a zis din nou: „Fiecare, fraţilor, în starea în care a fost chemat, în aceea să rămână" (I Cor. 7, 24).

2. Chemat la iubirea către Dumnezeu şi la iubirea către aproapele, spre împlinirea celor ce lipsesc, cel ce se supune poruncilor va avea plata ascultării de bunăvoie.

Suntem chemaţi la iubirea de Dumnezeu, cea întru Hristos, ca să se împlinească porunca Domnului, Care a zis: „Poruncă nouă dau vouă: să vă iubiţi unul pe altul. Precum Eu v-am iubit pe voi..." (In. 13, 34). Şi apoi: „Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să şi-l pună pentru prietenii săi" (In. 15, 13). Într-adevăr, suntem chemaţi şi la iubirea de aproapele, pentru că chiar şi cel desăvârşit are nevoie de ajutor. Cum zice Apostolul: "Nimeni să nu caute ale sale, ci fiecare pe ale aproapelui" (I Cor. 10, 24). Căci „Dragostea [...] nu caută ale sale" (I Cor. 13, 5). Şi în altă parte: „Zidiţi-vă unul pe altul, aşa precum şi faceţi" (I Tes. 5. 11). Dacă cineva - care a fost trimis - nu împlineşte predania, în faptă şi în cuvânt, va fi vinovat de sângele celor care nu-l ascultă, nefiind în măsură să spună precum Apostolul în faţa presbiterilor din Efes: „Sunt curat de sângele tuturor. Căci nu m-am ferit să vă vestesc toată voia lui Dumnezeu" (Fapte 20, 26-27).

Într-adevăr, dacă mai mult decât este poruncit va putea face cineva pentru zidirea credinţei, acela va avea plata pe care ne-a arătat-o nouă Apostolul zicând: „Căci dacă fac aceasta de bunăvoie, am plată; dar dacă o fac fără voie, am numai o slujire încredinţată" (I Cor. 9, 17).

Întrebarea XIII - Se cade oare sâ suferim orice ispită - chiar si pe acea cuprinzând în ea amenințarea morții - pentru a păzi ascultarea față de Dumnezeu şi îngrijindn-ne de cei ce ne-au fost nouă încredințați ?

Răspuns:

1. Dacă Domnul nostru Iisus Hristos, Cel Unul Născut, Fiul Dumnezeului Celui Viu, prin Care toate s-au făcut, cele văzute şi cele nevăzute, având aceeaşi viaţă ca şi Tatăl Care l-a dat-o şi luând cu El toată puterea de la Tatăl, a primit moartea pentru a ne deschide nouă calea mântuirii întru viaţa cea veşnică, şi ca un miel la tăiere a mers, zicând: „Iată, Fiul Omului este dat în mâinile păcătoşilor. Sculaţi-vă să mergem. Iată, cel ce M-a vândut s-a apropiat" (Mc. 14, 41-42), sau precum este scris în Evanghelia după Ioan. „Iar Iisus, ştiind toate cele ce erau să vină asupra Lui, a ieşit şi le-a zis: Pe cine căutaţi? Kăspuns-au lui: Pe Iisus Nazarineanul. El le-a zis: Eu sunt" (In. 18, 4-S), iar puţin după aceea: „V-am spus că Eu sunt. Deci, dacă Mă căutaţi pe Mine, lăsaţi pe aceştia să se ducă” (In. 18, 8); deci dacă însuşi Domnul a răbdat atât, cu atât mai mult suntem noi datori să răbdăm cele ce se întâmplă după fire! Or prin ascultare să biruim ispitele care ne vin de la duşmani, mărind pe Dumnezeu. Că acelea care ni se par că vin întristătoare dinspre duşmani ni se fac nouă bucurii până la moarte, urmând ceea ce s-a zis prin cuvântul înţelepciunii: „Vouă vi s-a dăruit, întru Hristos nu numai să credeţi în El, ci să şi pătimiţi pentru El" (Flp, I, 29).

Şi Faptele Apostolilor propovăduiesc despre acele lupte în care se istoriseşte că toată paguba şi moartea au fost primite cu bucurie, după porunca Domnului (cf. Fapte 4 şi 5).

2. Apostolul ne învaţă, zicând: „Cine ne va des părţi pe noi de iubirea lui Hristos? Necazul, sau strâmtorarea, sau prigoana, sau foametea, sau lipsa de îmbrăcăminte, sau primejdia, sau sabia ? Precum este scris: Pentru Tine suntem omorâţi toată ziua, socotiţi am fost ca nişte oi de junghiere. Dar în toate acestea suntem mai mult decât biruitori, prin Acela Care ne-a iubit. Căci sunt încredinţat că nici moartea, nici viaţa, nici îngerii, nici stăpânirile, nici cele de acum, nici cele ce vor fi, nici puterile, nici înălţimea, nici adâncul şi nici o altă făptură nu va putea să ne despartă pe noi de dragostea lui Dumnezeu, cea întru Hrislos Iisus, Domnul nostru." (Rom. 8. 35-39; cf. Ps., 22-24).

Negreşit, este vorba de iubirea cea fără de care nu putem vieţui în Hrislos şi care stă necurmat în legătură cu păzirea poruncilor, după cum însuşi Domnul a zis: „Dacă Mă iubeşte cineva, va păzi cuvântul Meu, iar cel ce nu Mă iubeşte nu păzeşte cuvintele Mele” (In. 14, 23-24). Şi încă: „Cel ce are poruncile Mele şi le păzeşte, acela este care Mă iubeşte” (In. 14, 21).

Iar noua şi cea dintâi poruncă a Sa este tocmai să ne iubim unii pe alţii, ca să împlinim ceea ce zice Apostolul: „Astfel, iubindu-vă, eram bucuroşi să va dăm nu numai Evanghelia lui Dumnezeu, ci chiar şi sufletele noastre, pentru că ne-aţi devenit iubiţi” (I Tes. 2, 8).

Aşadar, să ne întoarcem privirea spre Hristos şi să tindem spre bucuria inimii, printr-o urmare a Lui vrednică de laudă.

Năzuindu-ne sfinţi, să deprindem puterea, ca prin cuget şi faptă să ne facem mai binevoitori, păzind porunca Domnului întreagă, fără preget şi întinăciune, până la moarte.

Şi aşa să păşim în viaţa veşnică şi să moştenim Împărăţia Cerurilor, precum ne-a făgăduit în chip nemincinos Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul Unul Născut al Dumnezeului Celui Viu.

Sfârşit

Câteva precizări editoriale

Volumul de faţă se bazează pe traducerea efectuată do Pr. Dumitru V. Georgescu în 1936-37 şi prezentată (însoţită de un amplu studiu introductiv, pe care l-am păstrat şi-n ediţia noastră) ca teză de licenţă în Teologie, la Bucureşti, în anul 1937. Tânărul teolog de atunci a lucrat cu textul grecesc editat dej. P. Migne (PG., voi. XXXI, tom. III) şi cu o modestă bibliografie de epocă (a se vedea corpul de note de la finalul Studiului introductiv).

Cele două cărţi despre Sfântul Botez (traduse pentru prima oară în limba română şi abia acum tipărite) sunt atribuite de tradiţie Sfântului Vasile cel mare; chiar dacă ele nu vor fi fost scrise de acesta, rămâne cert că aparţin epocii respective (secolele IV-V), fiind convergente cu referinţele la Sfântul Botez din alte scrieri vasiliene (în primul rând Despre Duhul Sfânt) şi reflectând viziunea generală despre Taina botezului din vremea patristicii timpurii. Presupusa paternitate a Sfântului Vasile cel mare şi accentul pus pe trăirea ascetică şi mistică întru Hristos ne-au făcut să includem cartea de faţă în "Comorile Pustiei" (la sugestia Monahului Ignatie, coordonatorul colecţiei, care ne-a şi pus la dispoziţie dactilograma lucrării Părintelui Georgescu).

Editarea a fost mai anevoioasă decât ne-am fi aşteptat: traducerea are imperfecţiuni, iar dactilograma abundă în erori. Până la răgazul unei noi traduceri sau măcar al unei confruntări rând cu rând cu originalul grecesc (lucru care probabil nu se va întreprinde prea curând, având în vedere paternitatea îndoielnică a textului şi alte aspecte conjuncturale, am decis – prevalându-ne de interesul duhovnicesc - să diortosim versiunea existentă şi să o punem la îndemâna publicului, într-o ediţie fără deosebite pretenţii biologice.

În virtutea acestei opţiuni editoriale, am actualizat ortografia, am îmbunătăţit şi unificat regimul majusculelor, am revizuit şi am completat punctuaţia, am reformulat anumite fraze obscure sau incorecte gramatical, am eliminat cacofoniile sau redundanţele stilistice, am îndreptat tacit numeroasele erori de dactilografiere (se pare că atât traducerea cât şi dactilografierea s-au efectuat în mare grabă, probabil sub presiunea datei de susţinere a tezei), am aplicat - în general - normele tehnice ale editorialisticii actuale.

O problemă aparte au constituit-o numeroasele citate şi trimiteri biblice. Pentru trimiteri, am adoptat uzanţa ortodoxă actuală (atât în privinţa prescurtărilor, cât şi a folosirii exclusive a cifrelor arabe, nu numai la indicarea versetelor, ci şi a capitolelor); constatând frecvente inadvertenţe, am verificat din nou fiecare trimitere. Cât priveşte citatele, autorul traducerii declară a fi folosit ediţia bibliei sinodală de la 1936, dar se pare că în realitate, a utilizat (sau a preluat contextual) şi versiuni mai vechi. În aceste

condiţii, diferenţele faţă de versiunea astăzi curentă erau adeseori considerabile (ca să nu mai vorbim de diferenţele rezultate din părăsirea tradiţiei Septuagintei, pe care acum o reînnoadă, cu admirabilă osteneala, î. P. S. Bartolomeu Anania). Am inclus toate trimiterile în text, între paranteze rotunde. Acolo unde apar în textul traducerii paranteze drepte, este vorba de explicităţi editoriale.

În Studiul introductiv, trimiterile la notele traducătorului (grupate la sfârşit) se fac prin cifre arabe între paranteze drepte. Indicaţiile bibliografice din cele 23 de note sunt pe alocuri neclare sau incomplete; pe unele le-am clarificat sau completat, dar pentru altele ne-au lipsit sursele necesare. Faptul nu umbreşte însă prea mult utilitatea generală a expunerii pentru un public nespecializat.

R.C.

COLECȚIA

COMORILE PUSTIEI

(listă cronologică 1-32)

1. ***Învățăturile Starețului Varsanufie către monahi*** (1994)

2. Cuv. Paisie Aghioritul, ***Pateric Athonit*** (1995)

3. ***Viața Fericitului Pahomie*** (1995)

4. ***3 Cuvioși Părinți egipteni: Avva Ioan Colov, Avva Ammona, Avva Zosima*** (1995)

5. ***Matericul. Adunare de cuvinte folositoare pentru maici*** (1995)

6. Sf. Simeon Noul Teolog, ***Cateheze către monahi*** (1995)

7. ***Patericul Lavrei Pecerska*** (1995)

8. Sf. Efrem Sirul, ***Cuvinte către monahi*** (1996)

9. Sf. Ignatie Brianceaninov, ***Tâlcuiri la Patericul egiptean*** (1996)

10. Sf. Ignatie Brianceaninov, ***Cuvânt despre Rugăciunea lui Iisus*** (1996)

11. ***Comentariu athonit la Psalmul 50*** (1996)

12. Sf. Paisie Velicikovski, ***Crinii țarinii. Pagini filocalice*** (1996)

13. Sf. Simeon Noul Teolog, ***Țelul vieții creștine*** (1996)

14. Sf. Ignatie Brianceaninov, ***Plângerile unui monah*** (1997)

15. Cuv. Ioan de la Valaam, ***Fericirile*** (1997)

16. ***Meditații despre Rugăciunea inimii*** (1997)

17. Sf. Nil Sorski, ***Carte pentru lucrarea minții*** (1997)

18. Sf. Teofan Zăvorâtul, ***Ce este viața duhovnicească și cum să te apropii de ea*** (1997)

19. Sf. Ioan Gură de Aur, ***Omilii la Postul Mare*** (1997)

20. Igor Smolici, ***Din viața și învățătura stareților*** (1997)

21. Sf. Vasile cel Mare, Cuv. Paisie Velicikovski, Cuv. Nichifor Theotokis, ***Sfaturi la intrarea în monahism*** (1998)

22. Sf. Afraat Persanul, ***Îndrumări duhovnicești*** (1998)

23. Hristodoulos Paraskevaidis (Mitropolitul Dimitriadei), ***Războiul împotriva satanei*** (1998)

24. Inochentie al Odesei, ***Cuvântări la Sfântul și Marele Post*** (1998)

25. Arhim. Ioasaf Popa, ***Temeiurile vieții monahale de obște*** (1998)

26. Ilie A. Boulgarakis, ***Tu, care-l judeci pe fratele tău*** (1999)

27. Maica Gabriela Viziniuc, ***Chipuri de femei-martir din epoca persecuțiilor*** (1999)

28. ***Cuviosul Ioan cel Străin. Din arhiva Rugului Aprins*** (1999)

29. Arhim. Mina Dobzeu, ***3 strigări împotriva lui Antihrist. Istoria adevărată a pustnicului de la Brădicești*** (1999)

30. ***Sensul desăvârșirii în monahism. Florilegiu duhovnicesc*** alcătuit de Ignatie Monahul (în curs de apariție)

31. Sf. Grigorie de Nyssa, ***8 omilii la Fericiri*** (1999)

32. Sf. Vasile cel Mare, ***Despre Botez*** (1999)

Precedate de un amplu studiu introductiv semnat de traducător (Pr. Dumitru V. Georgescu), cele două cărți despre Sfântul Botez atribuite de tradiție Sfântului Vasile cel Mare văd pentru prima oară lumina tiparului în limba română, tălmăcite după originalul grecesc.

Autorul faimosului tratat „Despre Duhul Sfânt" și al Liturghiei care-i poartă numele, considerat părintele instituțional al monahismului creștin („Regulile mari" și „Regulile mici"), ne oferă aici una dintre cele mai importante expuneri ale originilor, ritualului și semnificațiilor Sfintei Taine a Botezului din perspectiva primelor veacuri creștine, insistând asupra statutului său de "a doua naștere" (în Duhul Sfânt) și de "poartă a împărăției cerurilor", ca și de condiție necesară a accesului la toate celelalte Sfinte Taine ale Bisericii dreptmăritoare.